LILIANA DELESCU STANIMIR

Vânătoreşti

MULTE sunt pasiunile omeneşti... şi rele şi bune; şi înţelese şi neînţelese; dar mai ales neînţelese.

Ceeace voiam însă de mult, era: să pătrund în tainele servilor Zeiţei Diana, stăpâna vânătorilor şi a vânatului.

Şi prilejul se ivi.

Intr'o după amiază automobilul ieşi strănutând şi gâfâind pe bariera Bucureştilor ,alergând către zările albastre.

Nici un nor, nici o suflare de vânt, şi cald, nespus de cald.

Tovarăşi vânători sunt doi. Stau în fundul maşinei, cu puştile la picior, cu ochii cercetători, cu feţele posomorîte. Nu scot o vorbă măcar, parc'au amuţit.

Şofeurul e al treilea călător şi eu lângă el, al patrulea.

Şoseaua se întinde în faţă, dreaptă şi albă, printre lanuri de porumb. Şanţurile acoperite cu iarbă pârlită; ici colo, câte o floare galbenă pare o candelă aprinsă la voia întâmplării, într'un cimitir uriaş. In cuprinsul câmpiei, pomi răsleţi stau atât de nemişcaţi de par zugrăviţi. Automobilul aleargă vertiginos de repede şi în urmă lasă un nor gros de praf.

Incepe să se însereze şi într'un târziu vedem pâlcul pomilor strânşi în jurul fântânei din capul satului în care avem să poposim. Suntem în Prundu, centru vânătoresc căutat.

O luăm pe după biserică, la stânga, şi după câteva sute de metri automobilul se opreşte în faţa unei case curăţele şi ceva mai răsărită.

Vânătorii mei au prins grai. Sprinteni sar de pe locurile lor, drept în mijlocul curţii lui nea Spirache ce fonfăe graţios, un „Bine aţi venit, boerilor, tiii! de când nu v'am mai văzut, da ţigări de-alea bune dela Bucureşti mai aveţi? că deabia vă aşteptam".

— „Ce zici, nea Spirache, ne găzdueşti la noapte? Ne trebuiesc două odăi."

Nea Spirache, după ce se scarpină în creştetul capului

După serbările dela Sinaia, Suveranul nostru şi cu oaspeţii săi regali au petrecut câteva zile la Lăpuşna (Ardeal), la vânătoare. Fotograful nostru a luat mai multe instantanee pe care le publicăm: Regina Marioara e amatoare fotograf.

Regina Marioara şi Prinţul Friederich de Hohenzollern.

Regele Alexandru.

şi molfăie vre-o câteva clipe ţigarea căpătată, răspunde molatec:

— „Da, dar vedeţi Dv., numai pentru astă noapte, că mâine în zori îmi vin alţi boeri dela Bucureşti."

— „Bine, fie şi aşa. Dar cine îţi vine?"

— „Maiorul şi... paremi-se cu alţi prieteni de-ai dumnealui."

— „Maiorul?!" şi vânătorii mei se posomorăsc iar „— ei să ştii că puşlamaua a prins de veste că venim noi şi de aia soseşte şi el!"

— „Ce om şi maiorul ăsta, Domnule!?"

— „Un caracter imposibil!"

— „Dar'ar Dumnezeu să-i rămână maşina în drum!"

— „Vezi domle, d-ta eşti de vină, că d-ta l-ai adus aci întâi când nu te puteai lipsi de el. Acu aşa îţi trebuie".

Tăcere.

In acest timp şofeurul înşirase în mijlocul ogrăzii lui nea Spirache, o grămadă de puşti, de săculeţe, de sfori, de cureluşe, de bagaje. Numai eu rămăsesem uitat pe locul meu, şi aş fi rămas vreme îndelungată, dacă unul din tre vânători nu s'ar fi izbit deodată cu palma peste frunte: — „Stai Domnule! Ce uitarăm noi?!...

— „Pe mine" îi răspund eu cu glas mieros.

— „Aşa e! bine că-mi amintişi... ia dă-te jos!

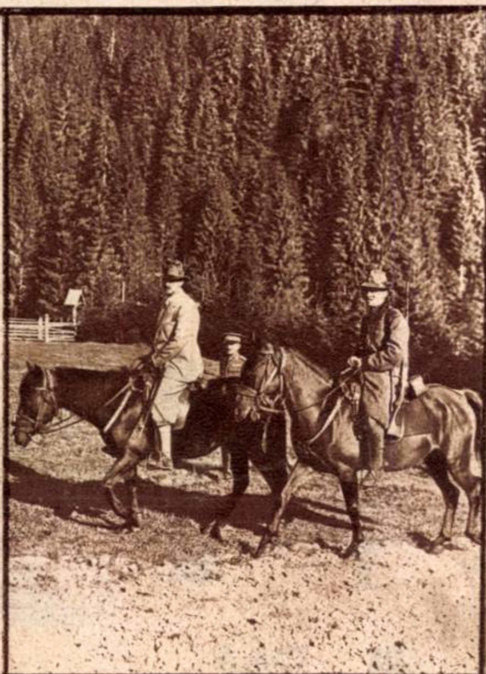
— „Da de mâncare, nea Spirache, ce ne dai, întrebă unul din vânători?

— „V'am făcut boerilor, patru pui cum îmi place mie, trei farfurii cu roşii, un kilogram de brânză, douăzeci de cepe sparte, o mămăligă cât roata carului, o sută de nuci şi

Vânătoarea regală dela Lăpuşna a fost anevoioasă şi vânatul puţin. Regele nostru a isbutit totuş să doboare un cerb de zece ani, al cărui cap e pregătit pentru împăiare.

Foto I. Berman-Realitatea

şeapte sticle de vin...

Iată-mă în faţa unei mese copioase, înfulecând de se băteau toţi calicii la gura mea.

Vreţi să ştiţi dacă a mai rămas ceva din groaza aceea de mâncare? Numai firimiturile de pâine...

După masă ieşim în curte să ne răcorim. In prag mă poticnesc de puşca unuia dintre vânători: Pui mâna pe ea să văd cel puţin cum arată de aproape.

Zâmbesc căci îmi vin în minte cuvintele unei babe necăjite: Bat-o pustia s'o bată! N'am întors-o eu. Pe semne mi-au întors-o copiii de acasă".

Las de oparte puşca şi m'aşed la măsuţa din fundul ogrăzii, cu bărbia rezemată în mâini, cu gândurile departe. Un miros plăcut de verdeaţă şi pământ ud, îmbălsămează aerul. Stelele, unele mai mici, altele mai mari, îşi tremură sfios luminile lor gălbui.

Luceafărul clipeşte ca un ochi ştrengar lunei. Un greer cântă undeva departe şi ţârâitul lui, pică nestimate într'un potir de cleştar.

— „Nene Spirache, mâine dimineaţă la trei să ne scoli, am vorbit cu moş Florea să vină să ne ia cu căruţele la baltă.

Mâine dimineaţă la trei!? Doamne! Dumnezeule! Să las deci poezia la oparte. Dar o să pot dormi?

✻

Trei... ceasul trei,... trei bătăi în uşă şi trei oameni, cari câteva clipe mai pe urmă, se furişează pe uşe, ca nişte făcători de rele.

Beznă adâncă.

— „Florea!

— „Aci boerule.

— „Oamenii sunt toţi?

— „Doi pescari pentru lotci şi două ajutoare.

— „Totul în regulă?

— „Cum aţi poruncit.

— „Atunci mână, să ne apuce zorii în pază.

Carul geme din toate încheieturile, caii se opintesc.

— „Hiii! şi Florea plezneşte odată biciul în aer, să le facă vânt plutesc în fum.

Drumu-i numai hârtoape, moviliţe şi gropi şi căruţa se leagănă încoace şi încolo, se clatină, se sguduie şi iar geme.

Ziua începe să se îngâne cu noaptea. Vălul de întunerec spart de primele luciri de lumină, se trage tot mai jos către văile adânci. E rece. Caii se poticnesc de bârnele pe jumătate scoase ale podurilor ce abia se mai ţin.

Pădurea... Aci e întuneric şi frig. Totul doarme. Copacii par că plutesc în fum.

Incă o bucată de mers şi deodată pomii se răresc; iar în faţă se întinde cât vezi cu ochii, balta, „PITIGAIA" cum i se spune.

E ca o cetate cu ziduri de păpuriş; iar în mijloc apa, liniştită, fără undă, fără creţ, de sub care nuferii îşi scot capetele lor somnoroase. Totul doarme, totul pare încremenit. Către răsărit o dungă roşie tae cerul, prelungindu-se apoi în culori tot mai palide, până în mijlocul bălţei.

Pescarii se înarmează fiecare cu câte o prăjină zdravănă, pe care o înfig în nămolul din fund, apoi o opintire şi bărcile pornesc, fâşâind, spre locurile de pază.

Unul dintre vânători s'a aşezat la un capăt, iar celălalt la capătul opus al bălţei.

O detunătură, cutremură aerul limpede al dimineţii.

D'ici, de colo, din stufărişuri se ridică cârduri de raţe, de lişiţe, de stârci, şi o pornesc care încotro, cum le tae capul, năucite, speriate. Nuferii tresar şi ei. Broaştele trezite din visări, orăcăiesc supărate de atâta îndrăzneală din parte-ne.

O altă detunătură şi jocul se încinge. Pasările sbor când la un capăt, când la celălalt, fără tihnă, fără pace şi la fiecare capăt câte o tovarăşe se desprinde din grup şi cade, cu aripile strânse, ca o săgeată.

S'a luminat de-a binelea. Soarele s'a ridicat sus şi-şi trimite razele sale drept deasupra apei, ca o punte de lumină, prin care se văd plutind mii de gâze mici, ţânţari sprinteni, libelule cu aripi străvezii şi trupuri de smarald, ce se învârtesc vertiginos de repede, ca într'o horă nebună. Paserile dumerite acum, se ascund în stufărişurile cele mai întunecate şi mai dosnice şi nu mai ies de acolo.

Deci e timpul de plecare.

Ne înapoiem.

Caii se opintesc iarăşi, carul scârţâie greoi ca şi mai înainte. Aceiaşi pădure, care freamătă acum.

Şi... iar suntem în ograda lui nea Spirache.

Vânatul? Optsprezece bucăţi de răţuşti grăsune.

Nea Spirache şi cei doi vânători tovarăşi, le dau târcoale.

— „Frumos vânat! îşi dă cu părerea nea Spirache".

— „Hm! cam puţine!" protestează unul dintre vânători, nemulţumit.

— „Ce să vă spun, boerilor, complectează Spirache, îmi plac răţuştile, bune sunt la mâncat, dar uite... eu pe toate le-aş da... pentru un capăt de ţigare bună. Nu mai aveţi Dvs., din alea de ieri?

— „Poftim!"

Şi nea Spirache s'a tras într'un colţ şi a uitat să mai admire vânatul, pentru bucuria vânătorilor, ci-şi vede de mestecatul ţigărei lui.

Un călăreţ grăbit se opreşte în faţa casei lui nea Spirache şi descalecă grăbit.

— „Cei Zahario?" întreabă Spirache.

— „Nene, îi răspunde acesta suflând din greu, nu mai vin!"

— „Cine neică?

— „Maioru, cu ăi dela Bucureşti!"

— „De unde aflaşi, neică? întrebă Spirache, vădit întristat.

— „Păi să vezi... le vre-o douăzeci de kilometri de aci m'am întâlnit cu dumnealor, eu tocmai veniam dela târg. M'am întrebat de unde sunt, dacă te cunosc şi mi-au zis „spune-i lui nea Spirache să nu ne mai aştepte"... cică li se rupsese nu-ş ce la motior".

— „Atunci numai vin, suspină nenea, gândind desigur cu părere de rău la o porţie de ţigări bune ce se duceau pe copcă.

— „Valeu!... şi mâncărurile mele!!!?? sare madam Spirache, arătându-se în pridvor, asudată, cu mânecile suflecate.

Apoi... dând cu ochii de tovarăşii mei vânători:

— Ce să-i faci? Nu-i pentru cine se pregăteşte, ci pentru cine se nimereşte".

VALURI DE REVOLUȚIE

CUBA. Tierra incantada!...

INSUȘI sergentul Fulgenzio Batista trebue să fie de părerea aceasta, deoarece nu i se întâmplă oricui norocul napoleonic să se culce sergent, iar a doua zi, în zori, să se trezească colonel și șef de stat major. Batista e astăzi personajul cel mai popular din insula în fierbere. Revolta subofițerilor și a soldaților, care a adus la putere pe președintele San Martin, a fost organizată și condusă de către tânărul sergent care, după victorie, a voit ca armata să con troloze întreaga viață a națiunei și orice întreprindere să fie, prin urmare, supusă vigilenței militare. Batista, care s'a autodefinit „Șeful revoluționar al tuturor forțelor armate ale Republicei" n'a fost singurul care să urce atât de grabnic treptele puterei. Prietenul lui, Projas, un tânăr ziarist din ministerul de interne, numai în scurgere de câteva ceasuri, s'a văzut numit ministru de interne. Lovitura ambițiosului sergent a fost pusă la cale cu o grijă mai mult decât minuțioasă. Intr'o dimineață, în cazarma infanteriei din Havana, soldații refuzară să execute ordinele ofițerilor cari fără prea multe complimente au fost făcuți prizonieri. Acelaș lucru se întâmpla și în alte cazărmi ale capitalei și din întreaga Republică. O acțiune asemănătoare izbucni apoi în rândurile marinei condusă de către caporalul Angelo-Gonzales, precum și în poliție, aceasta opera locotenentului Amelio Laurent. La câteva ceasuri după aceea, stăpân pe situație, Batista se instală in lagărul Colombia, teatrul atâtor evenimente importante, din aceste zile de frământare extremă. Merită să fie notat faptul că lovitura a reușit fără prea multă vărsare de sânge. Puțin în urmă omul zilei pornia spre microfon, pentru a expune țării și lumei întregi situația: Revoluția era motivată de trădarea și slăbiciunea foștilor diriguitori. Batista, cu ai săi, erau hotărîți să pue capăt comediei de până atunci și să instaureze adevărata republică!

In ultimele lupte din Havana, la sediul hotelului Național, au fost 130 morți și 300 răniți. Sergentul Batista, devenit colonel, este supranumit „Napoleonul Antilelor" și sărbătorit ca eroul Havanei.

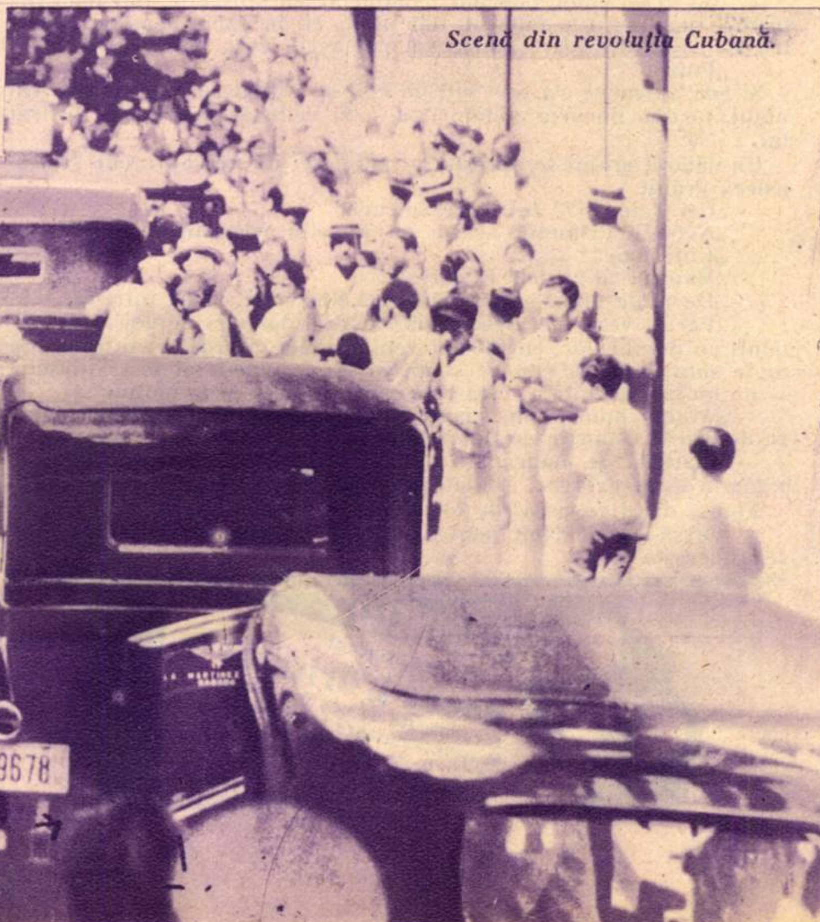
Actuala figură de pe planul întâi al revoluției cubane a debutat acum opt ani ca stenograf militar. In curând, Batista deveni cel mai bun stenograf al armatei cubane, astfel că i se încredință sarcina, foarte delicată, de-a stenografia toate ședințele Consiliului de Războiu. Frecuentând un asemenea mediu, el a avut prilejul să strângă relațiuni cu numeroși studenți și alți adversari ai guvernului Machado.

In seara ascensiunei sale la putere, fostul sergent se simția atât de obosit încât prefera să se culce pe lauri, dând ordine strașnice ca să nu fie trezit „nici dacă s'ar fi bombardat Havana" A doua zi, regentul Carbo, îl numia pe Batista colonel și șef al statului major, iar pe caporalul Gonzales, locotenent.

Șeful revoluționar se interesă în primul rând de problema cea mai arzătoare: aceea a alimentației, pe care încercă s'o rezolve cu instituirea unei serii întregi de bucătării economice.

Noul guvern a fost recunoscut imediat de către Mexic, statul care tinde la înfăptuirea unei alianțe între republicele neolatine, spre a le pune la adăpost de orice intervenție posibilă din partea nord-americanilor. Președinția efectivă a fost apoi încredințată profesorului de fiziologie, Ramon Gran di San Martin. Astfel, o nouă stare de lucruri — a treia, numai în scurgere de câteva zile !— s'a manifestat la Cuba. Totuș, mai e încă, o problemă de rezolvat: a celor trei sute de ofițeri cari, refuzând să primească ordine dela ex-sergentul lor, s'au baricadat la Hotel Național, de unde au trimis lui San Martin un *ultimatum*, cerându-i imediata destituire a lui Batista din gradul de colonel. In cazul acesta, tânăr agitator ar fi trebuit să se intoarcă imediat la postul lui de sergent stenograf.

Hotelul se afla intr'o poziție

Scenă din revoluția Cubană.

privilegiată, ofiţerii erau prevăzuţi din belşug cu arme şi muniţiuni, iar deosebit de aceasta, se mai aflau şi sub protecţia tunurilor Marinei americane. Dar lucrurile luară o întorsătură tragi-comică. Personalul hotelului refuză pe neaşteptate să-i mai servească pe ofiţeri şi aliaţii acestora, după care, unul câte unul, ieşiră din hotel şi se împrăştiară prin oraş. Cei trei sute de revoltaţi — de nevoie — trebuiră să facă pe cameriştii, bucătarii, în vreme ce Batista, mânios, le trimitea lor un *ultimatum* prin care-i ameninţa cu Curtea Marţială, decă nu se predau imediat. La inceput, un număr de vreo zece ofiţeri se întoarseră în mijlocul trupelor, supunându-se noului şef de stat major, celorlalţi li se mai lăsă timp, câteva zile, să se hotărască.

Dar, între timp, situaţia din Cuba s'a agravat. Grau san Martin a fost nevoit să se demită şi numeroase focare de revoltă au izbucnit în cuprinsul insulei, conduse de către partizani de-ai lui Cespedes sau de ofiţeri nemulţumiţi. Batista, în provincia Pinar del Rjo, a şi dobândit o victorie răsunătoare asupra căpitanului Oras, care s'a predat în mâinile fostului sergent... Dar situaţia e încă turbure. Moscova şi Washington stau la pândă.

Mulţi americani s'au refugiat pe vapoarele lor; mai cu deosebire industriaşii ameninţaţi de mişcările cu caracter comunist. Apoi, preşedintele Grau san Martin a fost silit — poate contra voinţei lui — să-şi păstreze mai departe însărcinarea, cu toate repetatele-i demisii motivate de

Incăerare şi dezordine pe stradele Havanei.

faptul că nu reuşia să ajungă la o înţelegere cu exponenţii celorlalte partide. Adevărul însă este că astăzi la Havana, e greu de găsit un om care să vrea să-şi asume răspunderea preşedinţiaIă. De aceia, interviewat de un ziarist, san Martin a declarat zâmbind: „sunt preşedinte... şi rămân!" Din pricina opoziţiei extremiştilor bolşevizaţi şi a numărului mare de nemulţumiţi, e probabil că san Martin va cădea în cele din urmă sau va ceda locul lui Batista. In nici un caz nu se va întoarce Cespedes, dat fiind că acesta e prea ataşat politicei Statelor Unite. De aceea opoziţia, în unanimitate, ar prefera să alcătuiască un guvern de coaliţie, având în frunte-i un preşedinte temporar.

In lăuntrul ţării, de asemenea situaţia nu pare să se fi limpezit. La revolte se adaugă uraganul deslănţuit în toată insula pricinuind pagube imense şi epidemia de malarie care a secerat multe victime. Spre a înăbuşi răscoalele, ex-sergentul Batista a adoptat maniera forte. Infruntă şi se luptă, făţiş, cu adversarii. Căpitanul Juan Blas Hernandez, a fost silit să se predea, lângă Zavas, unei armate comandată de noul şef de stat major şi compusă numai din voluntari şi studenţi. Cei 500 de rebeli au fost făcuţi prizonieri. Dar între timp, alte focare noui de răscoală se semnalează în provincia Santa Clara. Ofiţerii asediaţi la Hotel Nacional după douăzeci de zile de rezistenţă, au fost siliţi de focul mitralierelor să se predea. Hotelul Nacional a fost prefăcut în ruine.

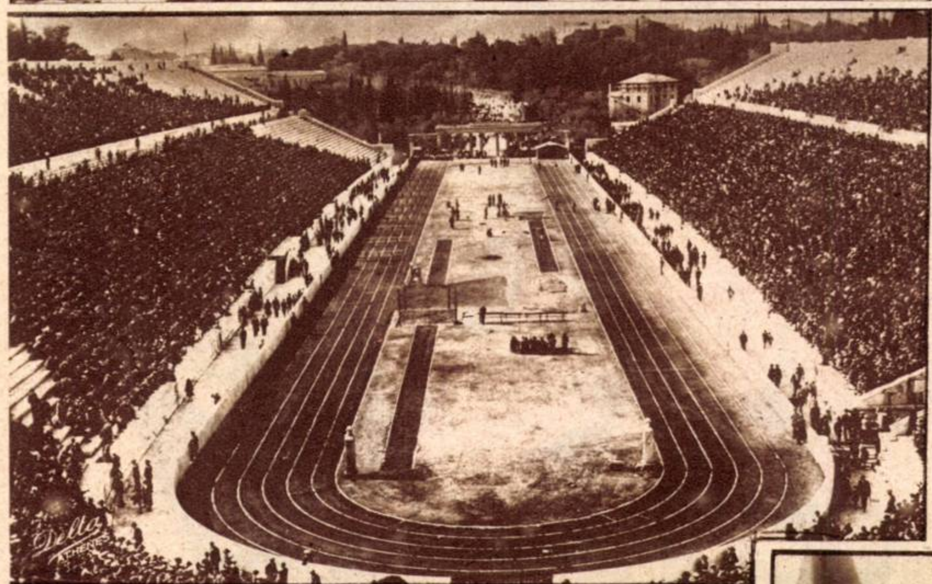
Fostul preşedinte Cespedes, refugiat într'o legaţie străină, aşteaptă liniştit evenimentele, cari — orice e cu putinţă în Cuba! — ar putea să-l readucă la putere, de astă dată alături de omul zilei, celebrul Batista şi uzurpatorul său!

H. G. W.

ALTEȚA Sa

Zorile unei dimineți încântătoare ale un Mai răscolitor de simțuri, își jucau printre crengile copacilor pumnalele lor roșiatice. Aleele singuratice ale șoselei Kiseleff înălțau ciripirile de gâlceavă matrimonială a vrăbiilor deșteptate din somn cu noaptea în cap, odată cu al treilea cânt al cocoșului. Pe șosea câte-o limuzină prăfuită, închisă ermetic ca un baldachin imperial, se lua la întrecere cu razele soarelui, care își lungeau din ce în ce mai departe lumina lor. De la Arcul de Triumf înainte, câteva sgomote, la început nedeslușite, mai apoi, pocnete scurte, din ce mai prelungite, până când urechia desprindea o pufuitură deslușită cu cât te apropii de hipodrom, și în cele din urmă ochiul deslușește

o mână de oameni, înfrigurați sau entuziasmați, unii veseli, alții indignați, triști sau gălăgioși. Era, cam prin anul 1922, când timidele noastre începuturi sportive se rezumau într'o ambiție demnă, a unor oameni viguroși și dornici de binefacerile vieței în aer liber. Câțiva motocicliști, însoțiți de susținătorii admiratori, făceau faimoasele curse împrejurul hipodromului, necerând nimica altceva în schimbul oboselei și somnului de Duminică frustrat, decât orgoliul de-a se fi răsboit cu toată vigoarea, cu unul sau cu altul din adversari, și de-a se întoarce în mahalalele lor aclamați și stimați de toți fruntașii.

Cursa își urma trenul cu ambiția ce o dă insului, forța unei răsplate morale. Era cea mai grea dintre probe, și natural cea mai aprig disputată. Concurenții alergau ca niște fantome într'un vârtej de Sabat, încât ochiului ce-i privea nu-i mai rămânea, decât, silueta insului și numărul colosal ce-i acoperea aproape tot spatele. Antrenorii-admiratori, strigau nume, țipau îndemnuri, când toți odată ca la comandă, când izolați și timizi. Unul singur, un tânăr îmbrăcat într'un combinezon cu nuanțe violete-negricioase, cu ochii aprinși, urmăria ca un bun cunoscător și ca un pasionat al forței mecanice, ritmul cursei, citind pe fețele fiecăruia, ca un medic specialist, bucuria victoriei sau desamăgirea învinsului. Lângă el, un meseriaș mustăcios, totuși cu oarecare finețe în fizionomie și cu bunătate sufletească în ochii albaștri mari, îndemna cu toată inima pe concurentul cu No. 4.

— Haide Nae! Haide Șampionule! Să nu ne faci maalaua de râs!

. . . .

— Uite domnule îi ia înainte 6!

. . . .

— Haide Bellu! Treci înaintea lui! Așaaaa! Bravooooo!

Tânărul îmbrăcat în combinezon, entuziasmat și el de căldura vecinului său, se întoarce și-l întreabă de concurent.

— Cine este motociclistul cu No. 4?

— Dom'le! In toată maalaua Belului nu se găsește unul ca el. Iute și ambițios nevoie mare!

... Eu l-am apreciat când se făceau întrecerile de biciclete pe șoseaua Giurgiului, de îl lua în brațe toată maalaua și bea o vadră cu el, căci pleca cu alții în cursă la Giurgiu și venia el singur, singurel, lăsându-l pe ceilalți prin șanțuri sau cu bicicletele în spinare. Dac'am văzut că e ștofă de șampion în el, am făcut, ce-am făcut și i-am cumpărat o motocicletă, și dac'o ieși băiat bun, îl trimet dincolo la Rusciuk, să bată toată lumea. Și bate că-i ambițios!

— Astăzi nu prea cred să aibă șanse, că No. 6 este mai elegant la conducere, și mai priceput la viraje.

— Nu mă tem eu. Bate Nae Șampionul cu 10 ture înaintea lui.

— Eu îți spun drept, zise tânărul, Nae al dumitale este bun, dar nu prea știe secretele gazelor.

— Ce gaze dom'le? Nae are forție și cu asta birue pe toți.

— Vezi, dumneata te cam înșeli aici puțin; forța este una, și gazele sunt alta. Chiar dacă mănâncă Nae al dumitale bătaie, nu te supăra. Du-te cu el la un specialist, să-i arate manevra, și-apoi să vezi dumneata pe Nae cum bate toată lumea.

Astăzi însă mănâncă bătaie dela No. 6.

— Oliu! Asta s'o crezi dumneata. Bate Nae până'n pânzele albe.

— Ascultă-mă pe mine astăzi bate No. 6.

— Dom'le eu țiu prinsoare zece contra unu. Uite eu pun o mie de lei și dumneatale o sută, eu zic că bate Nae și dumneatale No. 6.

— Adică dece n'a-și pune eu o mie de lei și dumneatale o sută?

— Vrei să râzi de mine? Păi eu îți iau banii?!!

— Poftim.

Scoase portmoneul și-i întinse o bancontă de o mie de lei.

Intre timp cursa își urma trena, într'un tempo fantastic. Nae într'adevăr că era bun și temerar, dar

La Atena a avut loc balcaniada de atletism. Corespondentul nostru din Atena ne-a trimis fotografii de la această competițiune. Sus: *Sosirea echipei române la Pireu;* Mijloc: *stadionul unde va avea loc competițiunea;* jos: *Stegarii statelor concurente.* Primul în dreapta: *stegarul român.*

(Foto René-Theo Athena)

complet, lipsit de cunoştinţe sau mai zine zis neîndemânatec la deschiderea şi închiderea gazelor. No. 6, însă impecabil şi suplu, sigur pe el, avea câteva ture înaintea lui Nae, câştigate prin abilitate şi antrenament.

Duduitul motoarelor se secundau armonios, trecând prin faţa admiratorilor. La o eşire din drumul de la stânga, No. 6 are o pană de cauciuc. Tânărul aleargă iute cu motocicleta lui şi îndeamnă pe concurent să intre cât mai repede în linia de luptă. No. 6, un ofiţer din Vânătorii de Munte, când îl vede ia poziţia de drepţi, şi rămâne nemişcat.

— Alteţa Voastră?

— Lasă pe Alteţa Voastră. aici nu sunt Alteţa Sa; aici sunt un simplu om de sport. Haide dă mai repede!

. . . . . .

— Ridică cauciucul mai sus. Apasă bine envelopa. Gataaa! Haide!

Concurentul No. 6, încurajat de sufletul sportiv pornit de la Augustul Om, îşi încordează forţele şi îndemânarea, sburând în urmărirea adversarului său Nae, din comuna Belu, zis Şampionul. Ultimele ture sunt o întrecere de fantome. Strigătele, îndemnul, încurajarea, entuziasmul şi sgomotele motoarelor, fac ca cele câteva secunde să pară teatrul unei bătălii sângeroase. No. 6, ia luptă cu Nae, reuşeşte să treacă primul potoul, cu câţiva metri înainte. Laurii unei victori bine meritate se transformă într'un strigăt nesfârşit de urale. Tânărul îmbrăcat în combinezonul violet-negricios ieşi înaintea învingătorului şi îi strânge mâna cu toată căldura. Emoţionat şi fericit concurentul câştigător, ia poziţia de drepţi şi strigă cât îl ţine gura:

— Să trăiţi Alteţă Regală!

Asistenţa la început înmărmurită, mai apoi înţelegătoare, s'a adunat în jurul necunoscutului sportsmann şi-l aclamă cu entuziasm. Tânărul emoţionat înaintează prin mulţime, caută pe Nae din Belu, îi strânge mâna şi-l încurajează.

— Să nu uiţi niciodată că orice victorie, este rezultatul unei înfrângeri, din care cei cuminţi trag învăţături şi foloase mari.

In acest timp protectorul lui Nae înaintează timid şi cu pălăria în mână, îşi face loc până la Augustul sportsmann. Principele Nicolae se apropie de el, îl felicită călduros pentru sufletul lui de om şi sportsmann şi-l povăţuieşte să facă sacrificii mai departe, căci Nae este demn de munca şi stăruinţa lui. Modest acesta, însă îşi scoase portmoneul şi întinse timid Alteţei Sale câştigul pariului făcut în timpul luptei. Alteţa Sa începu să râdă şi-i arătă pe Nae.

— Lui i se cuvin aceşti bani.

Un glas din mulţimea fascinată şi entuziasmată, dădu tonul unui strigăt, care în curând se transformă într'un ritm sacadat.

Trăiască Principele Nicolae.

— Hip! Hip! Hip! Ura! Ura! Ura!

Era cea mai spontană şi insufleţită manifestaţie de înfrăţire sportivă, între oameni şi Tron. Ecoul ei îl găsim în avântul de azi.

Locot. PAUL EPUREANU

Biserica din Stăneşti-Chirculeşti în Vlaşca a fost renovată, săptămâna trecută, în prezenţa prefectului de judeţ, d. Al. Cartojan şi a protoereului N. Constantinescu, s'a făcut sfinţirea acestei biserici.

„The flying scotchman" e mândria căilor ferate engleze: Are un vagon-bar, un fumoar, un salon pentru masage, o bibliotecă, etc., și este unul dintre cele mai rapide trenuri din lume. Străbate distanța Londra-Edinburgh, fără oprire, în opt ore și jumătate. Aprovizionarea cu apă și predarea poștei se face din mers. In fotografia noastră: cum se ridică poșta din mers, cu ajutorul unor clești automați.

Bimbo, elefantul circului „Coroana", nu admite să fie cinematografiat. In consecință și-a așezat trompa pe aparat.

Stânga: *O invenție practică: ștergătorii de ochelari pentru cei cari condus automobilele și motocicletele în timp de ploaie. In fotografia noastră, Paddie Naysmith, cu ochelarii de ploac.*

Dreapta: *In Hue, capitala Anamului, oraș care prin arhitectura să amintește de China, chiar dacă viața la Curte nu mai e atât de strălucită ca altă dată, tradițiile sunt încă păstrate cu strictețe și vedem în fotografia pe care o publicăm masca unui comedian al teatrului regal. Ea este la fel ca în cele mai vechi timpuri.*

Soția d-lui Alfred Read, directorul unei societăți de asigurare, a intentat proces cunoscutei artiste Claire Windsor din Hollywood, pentru „furt de dragoste". De fapt, între soțul d-nei Read și artista de cinema existau relațiuni amoroase. D-na Read a cerut o despăgubire de o sută de mii de dolari. Tribunalul a admis acțiunea d-nei Read și i-a acordat 75.000 dolari despăgubiri. „Hoața de inimi" a declarat că hotărârea judecătorească este un adevărat scandal, și a întrebat pe judecători că de unde cred ei că poate lua această sumă mare de bani? Judecătorii dând din umeri au ridicat ședința. Probabil că tot d-l Read va plăti amenda. In fotografia noastră, d-ra Claire Windsor, „hoața de inimi".

Din toată lumea

In Londra invenţia unui doctor pe tărâmul cosmeticei e menită să producă o adevărată revoluţie. In adevăr, profesorul G. Burchett, după treizeci de ani de cercetări, a isbutit cu ajutorul unui ac fin, electric, să producă la suprafaţa pielei, pe buze, sau pe obraji, un tatuaj mai adânc sau mai superficial, de culoare roşu-inchis sau rose. In consecinţă, nu va mai fi nici un pericol pentru doamnele fardate să sărute sau să fie sărutate: culoarea nu mai iese. In fotografia noastră, doctorul e pe cale de a termina fardarea permanentă a clientei sale.

Prima fotografie ingăduită in mânăstirea dominicanilor din Ross (California). Tinerii cari părăsesc bunurile lumeşti pentru viaţa spirituală — conform unei tradiţii vechi de 700 ani — trebue să exprime aceasta prin atitudinea de prosternare arătată de fotografia noastră.

Thomas H. White, poreclit „şarpele cu clopoţei" a fost un gangster care a terorizat oraşul Los Angeles timp de 20 de zile, până când a fost prins de poliţie in bârlogul lui, unde era in săptămâna de miere cu soţia sa, cu care se căsătorise de cinci zile. In lupta care a urmat gangsterul a fost ucis. In fotografia noastră vedem o scenă care seamănă uneia din film: tânăra văduvă (are 19 ani) alături de cadavrul soţului ei.

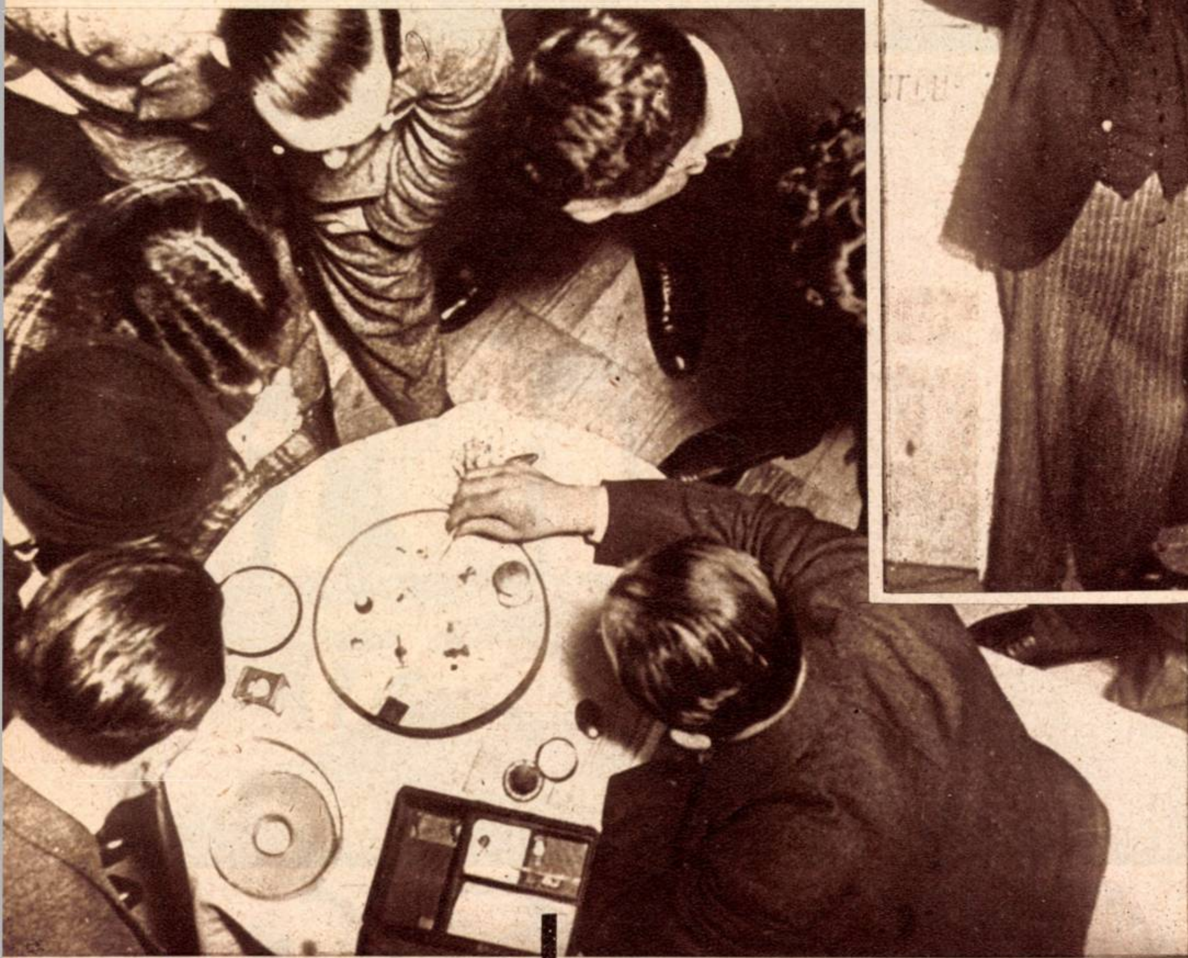

Allo! aici! CIRCUL DE PURICI

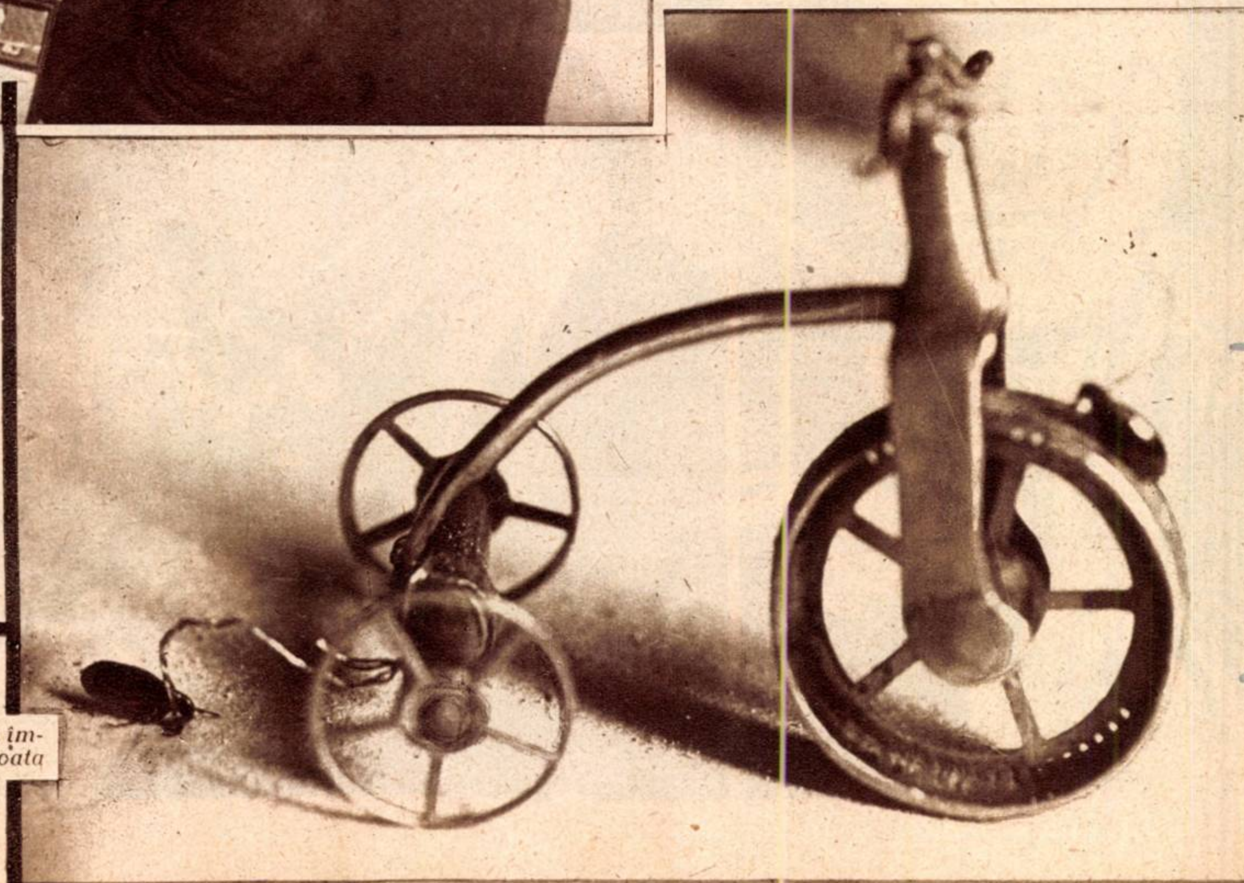
MAI de demult se întâlnia adesea prin bâlciurile orașelor din occident circul de purici. Neobosit, domnul director trâmbița în lumea largă calităție minunaților săi artiști, dibăcia ansamblului său. In fața intrării, proprietarul circului trebuia să recunoască talentul artistic, de necrezut al acestor paraziți, atât de puțin agreați în alte împrejurări. Intrucât însă — cum se poate stabili în mod neîndoios de către omul de știință — puricele uman este pe cale de-a disparea din regnul insectelor, numărul circurilor de purici a scăzut foarte mult. Iar acele care mai există încă au devenit spectacole selecte.

Când intri în cortul strîmt, găsești totdeauna un număr mare de oameni, stând în jurul unei mese și privind atenți pe o farfurie de ipsos. Unii dintre ei țin în mână lupe măritoare, întrucât cu ochiul liber nu se poate urmări câteodată nimic din instalația originală.

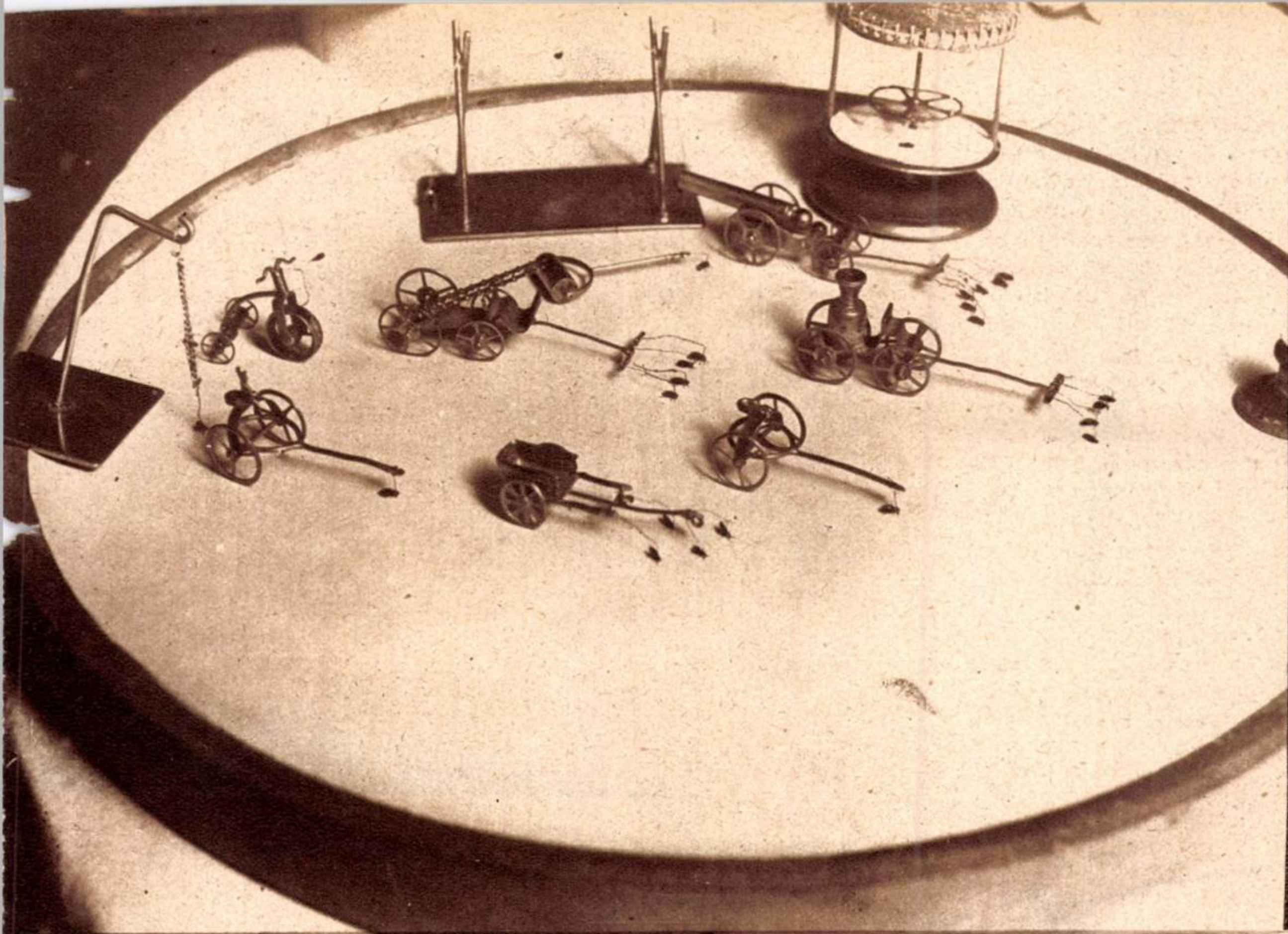
In timp ce domnul director începe savanta sa conferință și își conduce pensetele în cercuri, aproape magice, deasupra mesei, observi deodată că arena în miniatură învie. Pe această arenă turnată din ghips lucios și care strălucește sub lumina crudă a lămpilor electrice, vezi trăsurele de lux, care de curte, tunuri, pompe de incendiu, și alte lucruri asemănătoare, care sosesc la început încet și apoi tot mai repede. Trăsurelele ușoare au doi purici înhămați la ele, tunurile și tancurile, șase purici. Cu o putere uimitoare și cu iuțeală mare, puricii minunat dresați, trag povara lor, cu

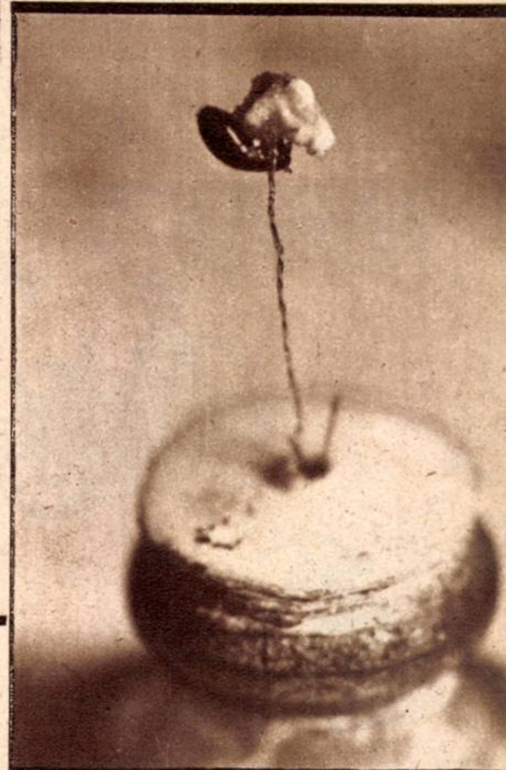
Cu mult interes, spectatorii se apleacă deasupra mesei mici, pe care se află arena în miniatură, de ghips, pe care puricii înhămați la care de cursă și la tunuri, aleargă încoace și încolo, în vreme ce purecii acrobați fac echilibristică pe sârmă și pe tricicletă.

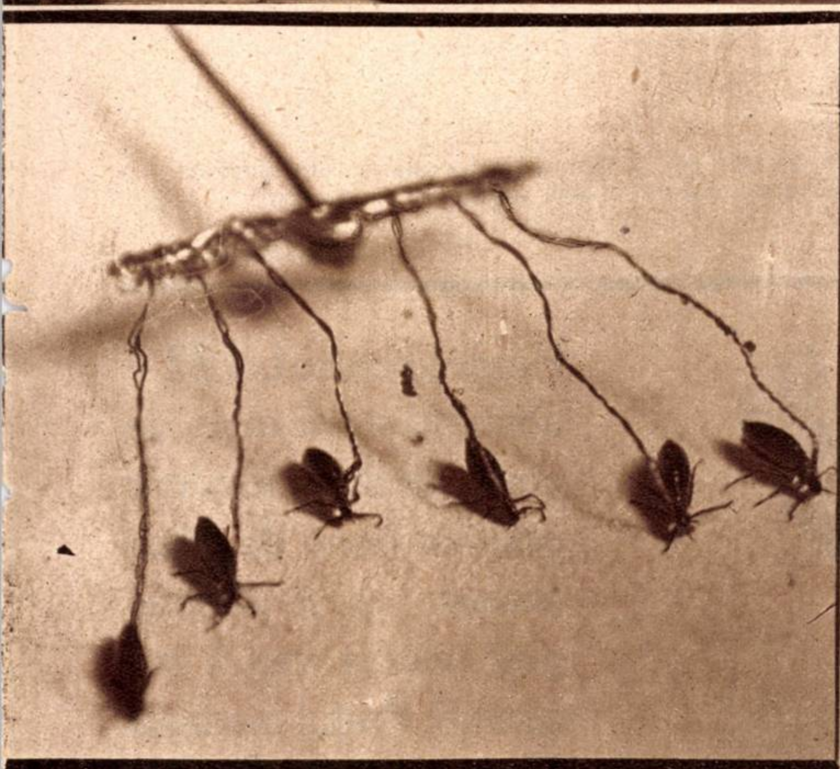

Doi cicliști mișcă o tricicletă, unul împingând-o, iar celălalt mișcând roata din față

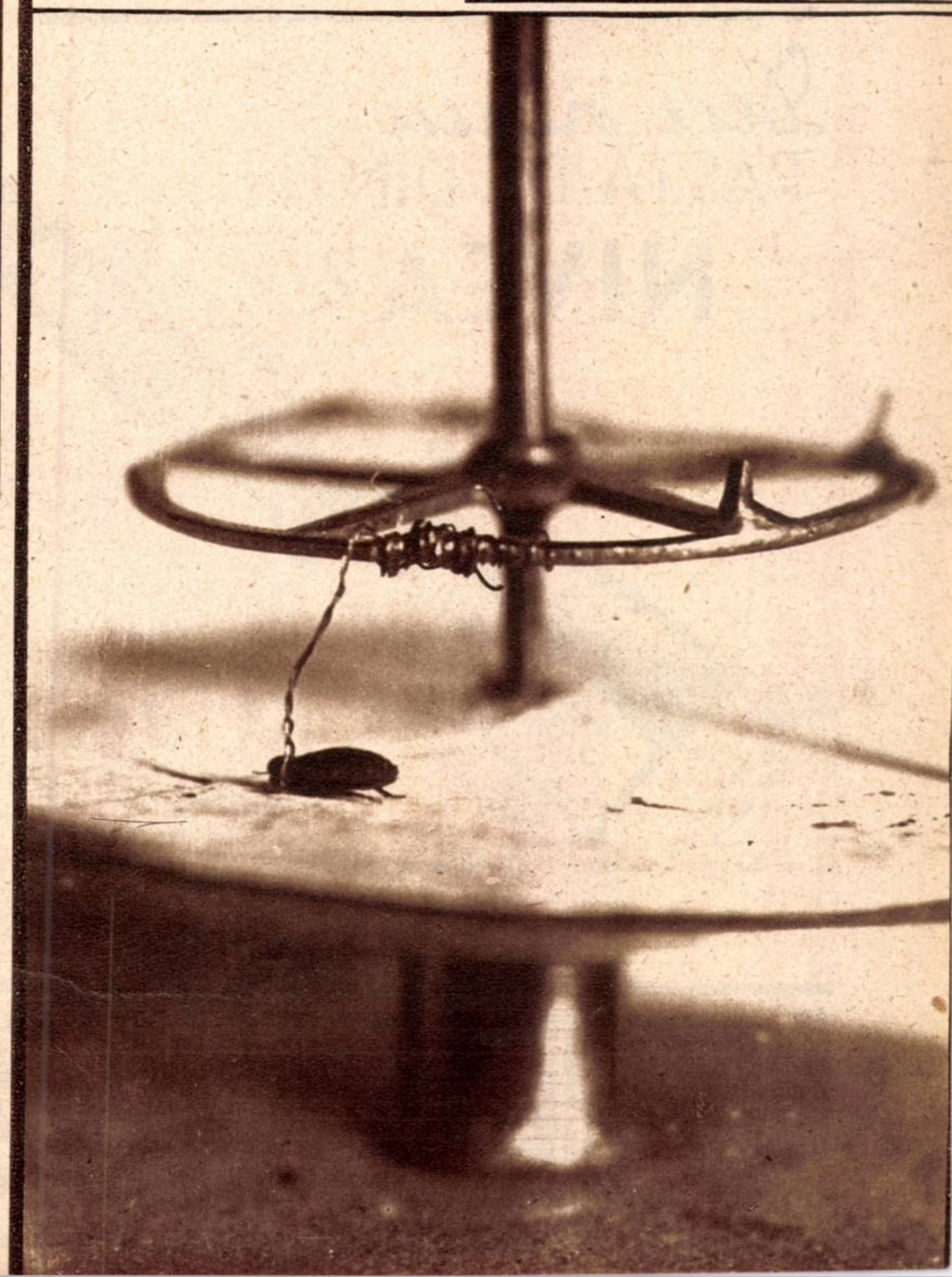
Şi la purici ca şi la oameni, dintre toţi cari se produc puţini sunt talente excepţionale, majoritatea nu fac decât să tragă tunuri, căruţe, pompe de incendiu, etc.
Iată însă în fotografia de jos un artist: Adela, puricele femelă, jonglează cu o bucăţică de plută pe o prăjină de aur, cât un ac.

Şase purici înhămaţi la un tun. Fotografie mărită.

Ştefan, unul dintre cei mai talentaţi purici din companie, mişcă cu multă plăcere un carusel.

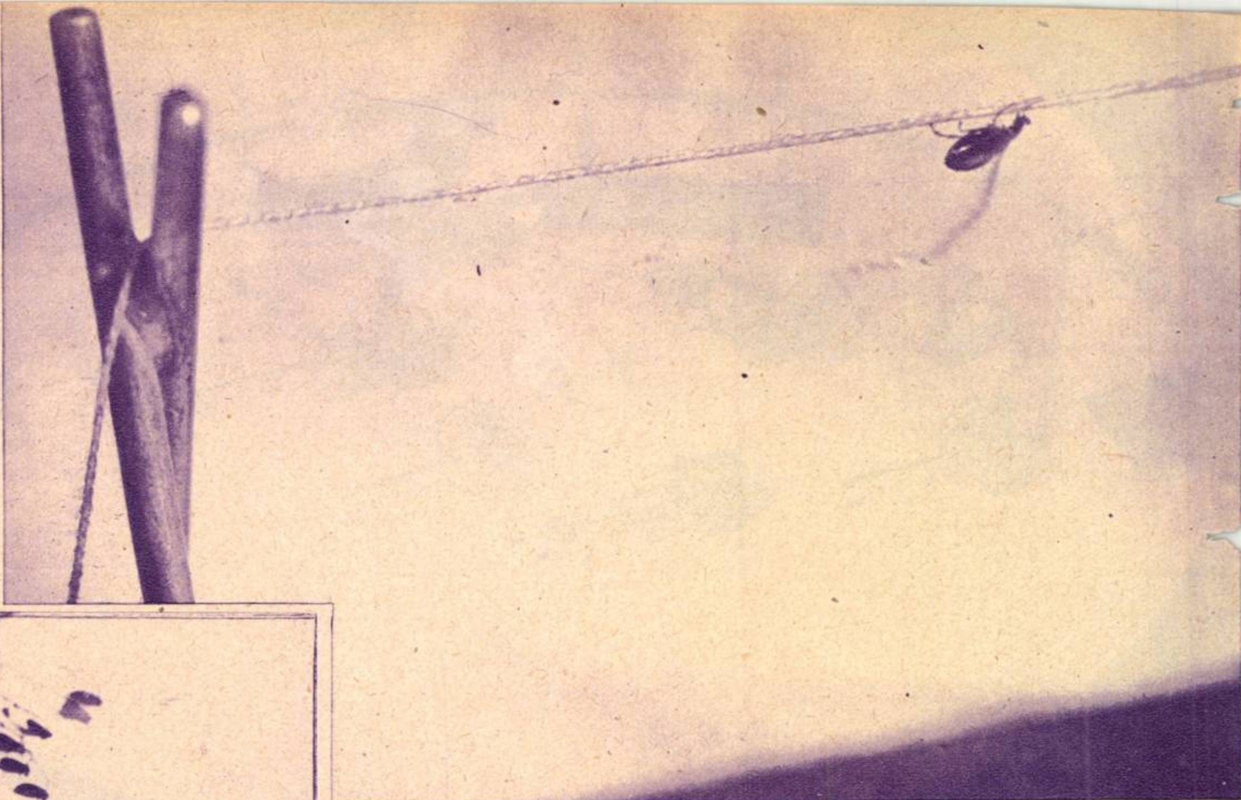
ajutorul unor firişoare subţiri de aur, care le lasă liberă orice mişcare.

Printre purici există şi solişti, cari se produc în numere speciale. Iată bunăoară într'na din fotografiile noastre pe Andrei, un exemplar excepţional al rassei sale, într'un număr foarte periculos de echilibristică pe sârmă. Reprezentaţia are mare succes. Dar şi când intră în scenă Adela, puricele femelă, care ştie să jongleze cu o bucăţică de plută, pe vârful unui ac, publicul nu-şi precupeţeşte aplauzele

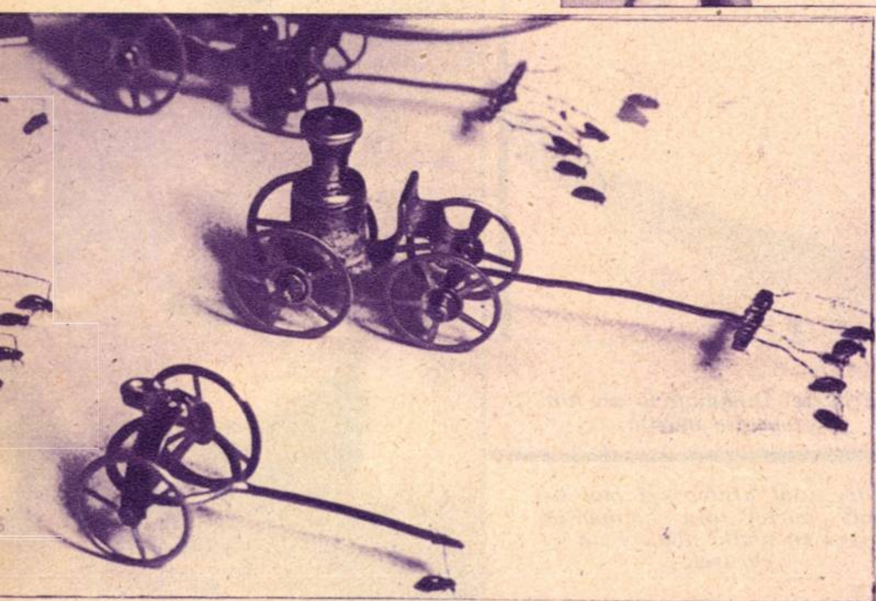
Dacă încercăm să aflăm câte ceva despre modul de-a dresa puricii ni se va spune că nu orice exemplar de purice este apt să îmbrăţişeze cariera scenică. Numai cei mai talentaţi dintre dânşii pot fi utilizaţi şi dresaţi. Când expertul în purici, după lungi încercări îşi alege indivizii potriviţi, dintre numeroşii candidaţi, el înfăşoară în jurul gâtului micilor animale o sârmă foarte subţire de aur, care-i ţine totodată în mod permanent drepţi. Incetul cu încetul se obicinuesc apoi să îndeplinească ceeace li se cere şi pe cât se pare nici nu le vine vreodată în gând să evadeze. Adăpostul de noapte îl au totdeauna într'o cutiuţă căptuşită bine cu vată.

E foarte interesant că puricii nu numai că suportă foarte bine viaţa de prizonieri, dar trăesc până la o vârstă mult mai înaintată decât în viaţa liberă, vecinic ameninţată de pericole, a puricelui liber. Hrana lor constă din sânge proaspăt de om, pe care au voie să-l sugă de două ori pe zi, din braţele directorului de circ. In schimbul acestui sacrificiu mic directorul îşi câştigă existenţa.

Ca încheere trebue să menţionăm că puricii pot cheltui, în lucrul pe care-l fac, cam tot atâta energie cât ar trebui să depună un om, dacă ar voi să mute din loc o casă solidă, în două etaje.

Un solist al companiei de purici face echilibristică pe sârmă

Instantaneu depe manej.

KEYSTONE

Pământul

A FOST LOVIT

DE O COMETĂ GIGANTICĂ

Savanţii americani Schriever şi Melton au descoperi în America de Nord, urmele unei tragedii cosmice — o ciocnire a pământului cu o imensă cometă, petrecută acum vre-o câteva sute de mii de ani...

DIN timpuri imemoriabile, omenirea e obsedată de teama meteorilor şi a cometelor ce apar din când în când, pe firmamentul nostru. In ultimul timp însă, savanţii s'au convins că această temă era întemeiată, întrucât au găsit indubitabile indicii că aceşti pasageri cereşti au lovit adesea, în trecut, pământul, determinând morţi instantanee şi pustiind întinse regiuni.

Prof. L. Spencer, dela muzeul britanic a calculat cu aproximaţie frecvenţa ciocnirilor pământului cu comete sau meteori. Bucăţele ciudate de sticlă topită numite „moldavite", au fost găsite de către geologi, împrăştiate în diverse puncte pe suprafaţa pământului. Comparând aceste misterioase obiecte cu bucăţelele similare de sticlă topită găsite în locurile unde se ştie că au căzut mari blocuri meteorice, s'a ajuns la concluzia că toate aceste fragmente indică şi ele tot o ciocnire meteorică, întrucât se pare că ar fi fost bucăţi de stâncă sau conglomerate de nisip, transformate în sticlă de căldura ciocnirei. Trăgând o rezultantă a acestor tragedii trecute, mulţi savanţi au ajuns la convingerea că o ciocnire cu unul din uriaşii corpi călători ai cerului, va marca într'o zi sfârşitul vieţei pământeşti.

Feericul spectacol pe care l-a oferit pământenilor cometa lui Halley, cu strălucitoru-i arc şi cu imensa-i coadă luminoasă

Un nour imens de praf cosmic călătorind prin spaţiu. (Fotografie luată cu instrumentele optice ale observatorului Yerkes, din Chicago)

In ultima vreme, doi savanţi americani F. A. Melton şi William Schriever au găsit în Nordul şi Sudul Carolinei (America de Nord) urmele unei formidabile ciocniri cu o imensă cometă, ce pare a fi avut loc acum vre-o câteva sute de mii de ani — un eveniment care astăzi ar suprima majoritatea populaţiei americane. Aceşti savanţi americani şi-au făcut descoperirea alăturând fotografiile luate din aeroplan a câtorva State din Sud şi au avut astfel la un moment dat înaintea ochilor câteva imense depresiuni numite „băi", ce nu sunt altceva decât mărturia celei mai mari catastrofe din câte a văzut pământul dela apariţia omului.

Descoperirea acestei ciocniri cu cometa promite să explice în sfârşit câteva din misterele emisferului nordic: astfel apariţia calului, care deşi se ştie pozitiv că s'a născut în America de Nord şi s'a întins în Europa, era cu totul necunoscut băştinaşilor americani, la venirea primilor albi. Cataclismul acesta ar putea explica dispariţia multor animale americane, dar ceeace-i mai interesant e că ne oferă un drum spre deslegarea uneia din cele mai pasionante enigme geologice. S'au găsit anume indicii că o rasă, cu mii de ani mai veche decât primii indieni, ar fi trăit în America de Nord şi a dispărut apoi subit. S'ar putea explica dispariţia acestei rase...

Pământul şi cavernele Europei şi ale altor continente, revelează dispariţia multor rase preistorice, dar pe vestigiile fiecăreia din aceste rase se suprapun manifestările rasei care-a distrus-o şi-i urmează. Tot astfel albul a luat locul pieilor roşii. Faptul că o rasă de fiinţe omeneşti a putut fi exterminată pe suprafaţa unui continent întreg, fără ca vre-o

alta să-i urmeze, timp de mii de ani, era o anomalie, pe care savanţii n'o puteau accepta, până în momentul când domnii Melton şi Schriever, dela Universitatea din Oklahoma au pătruns sensul unor cratere de formă ovală, într'o regiune unde nu se pomenise nicicând o activitate vulcanică.

E deci foarte probabil că un dezastru de proporţiile celui, pe care-l indică aceste vaste depresiuni de teren, a exterminat populaţia preistorică a acelei epoci. Depresiunile acestea sunt atât de mari, încât lumea care trăeşte înlăuntrul lor nu-şi poate da seama de forma pe care o au, tot astfel cum un microb care s'ar afla într'un ulcer nu cunoaşte forma ulcerului. Nici profesorul Melton n'a bănuit nimic, privind regiunea din aeroplan; abia când a alăturat fotografia într'un fel de mozaic, a văzut cum stau lucrurile.

Mai târziu s'a întors la faţa locului, însoţit de Prof. Schriever şi a identificat 1500 de depresiuni de acest fel, ce indicau că părţi din Carolina de Sud şi de Nord, fuseseră bombardate de nişte gigantice şrapnele, dintre care unele aveau o jumătate de kilometru şi mai mult în diametru. Totalizate, aceste proectile trebue să fi format o massă de cel puţin şase sute de kilometri. Cometa lui Halley, cea mai mare din câte s'au pomenit în analele astronomiei, are un nucleu evaluat la patru sute cincizeci kilometri în diametru. Dar acest sinistru călător a avut o traectorie atât de îndepărtată de lumea noastră, încă pericolul ciocnirei era cu totul exclus, iar astronomii înclinau chiar să creadă că apariţia sa n'a fost decât o iluzie. Cometa ale cărei urme se văd în America de Nord, şi al cărei nume nu ne e cunoscut, a dat pământului o lovitură directă, în partea de Nord-Vest, sfărâmând solul şi topind rocile, într'o massă informă.

Ce s'a întâmplat când artileria cerească a început să reverse asupra continentului american descărcătura-i de roci solide şi minereuri, cu o viteză de şase şi şapte ori mai mare decât a celui mai perfecţionat tun? Din cele ce s'au petrecut, pe o scară restrânsă, într'o epocă recentă, putem calcula prin extrapolare cu destulă precizie, efectele tragediei de atunci, precum şi ce aspecte ar lua dacă s'ar repeta astăzi.

In 1908 încep a veni din Rusia, tot felul de svonuri, cu aparenţă de neverosimil ce spuneau că în regiunile reci din Nordul Siberiei, ţăranii şi ciobanii fugiseră îngroziţi la vederea unui arc de foc pe cer, însoţit de un vuet ce se auzia pe o distanţă de trei sute de kilometri şi de un val de căldură ce se simţia pe o rază de cincizeci de kilometri. Cum prin împrejurimi nu se afla nici un savant şi nici măcar un om mai cult, aceste povestiri, cu adausele lor superstiţioase fanteziste au trecut aproape nebăgate în seamă.

Totuşi, ceva se întâmplase, întrucât instrumentele ştiinţifice situate la mai bine de 10 mii cinci sute kilometri distanţă de locul cataclismului, indicau cutremere de pământ şi modificări în presiunea atmosferică. Aceste înregistrări au fost însă luate drept un oarecare fenomen meteorologic, combinat cu un cutremur obicinuit de pământ.

Ciobanii se plânseră apoi că le dispăruse o turmă de două mii de reni domesticiţi, fără a lăsa un fir de păr sau un os în urmă-le şi că o mare întindere fusese pustiită de foc.

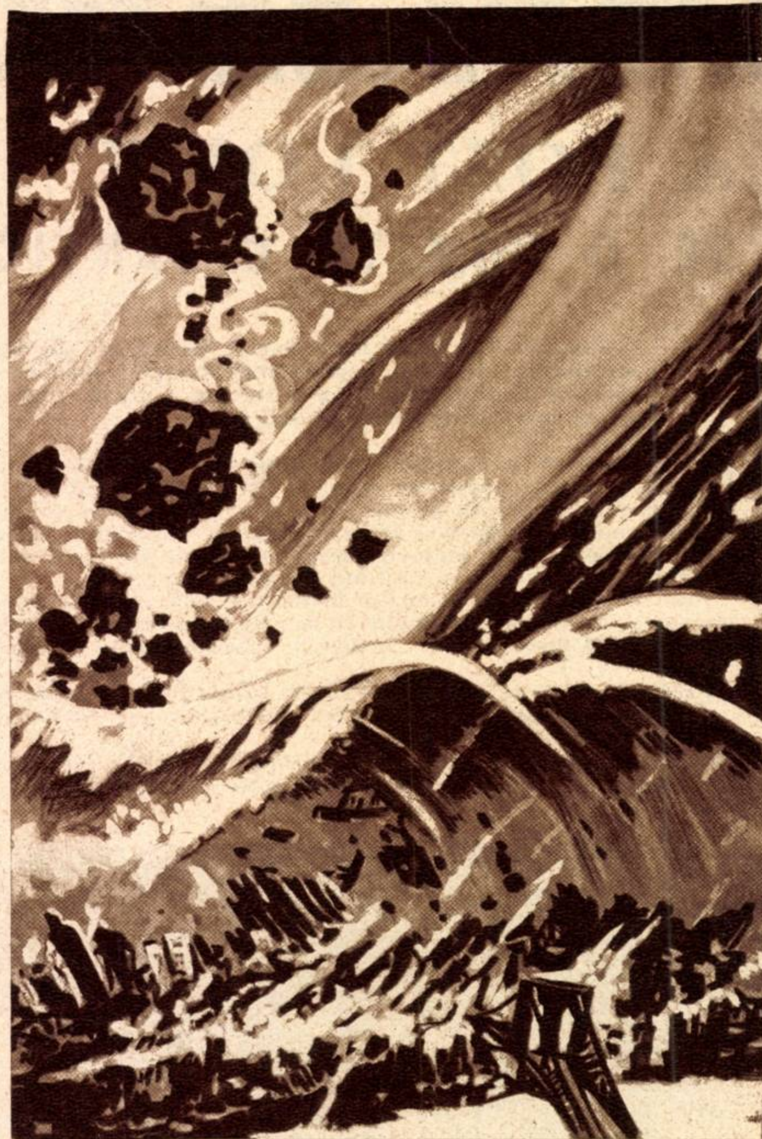
Explicaţia fenomenului printr'o vizită a diavolului a mulţumit populaţia băştinaşe, dar nu şi pe profesorul Kulik, distinsul geolog rus, care nu de mult a organizat o expediţie în acea regiune. Cu mare greutate au ajuns oamenii ştiinţei la faţa locului şi au găsit urme ce indicau că faimoasa „vizită" fusese făcută de ceeace s'ar putea numi, fie o minusculă cometă, fie un meteor extraordinar de mare.

S'a găsit o întindere de vre-o trei kilometri în diametru, plină cu nişte gropi ce păreau făcute de giganticele obuze ale răsboiului.

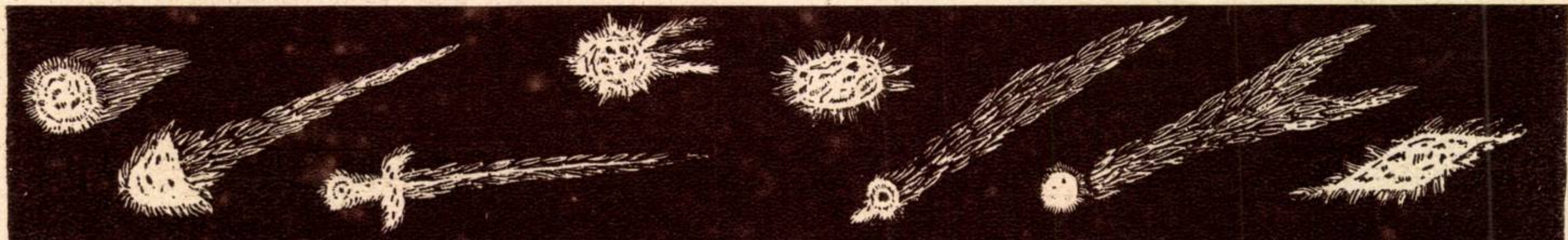
In jurul acestui centru, pe o distanţă de mai mulţi kilometri, arborii pădurei fuseseră culcaţi la pământ şi căderea lor indica o forţă ce se exercitase dinspre locul semănat cu gropi. Ei fuseseră cu siguranţă trântiţi de violenţa valului de aer produs de căderea meteorului.

Savanţii n'au putut da însă de urma celor două mii de reni, care se aflau în regiunea lovită de cometă.

Ţinutul acoperit de cratere din Siberia are un diametru de vre-o trei kilometri, care e probabil egal cu diametrul pe care-l avea capul cometei. Cometa care-a căzut în Carolina (America de Nord) pare a fi avut un diametru de şase sute de kilometri adică de două sute de ori mai mare decât cea dintâi. Regiunea devastată în cataclismul siberian se întinde pe o rază de mai bine de cincisprezece kilometri dela cratere. Dacă cometa, cu mult mai mare, din regiunea Carolinei, a fost relativ tot atât de distrugătoare, valu-i de căldură pustiitoare trebue să se fi întins pe o distanţă de trei mii de kilo-

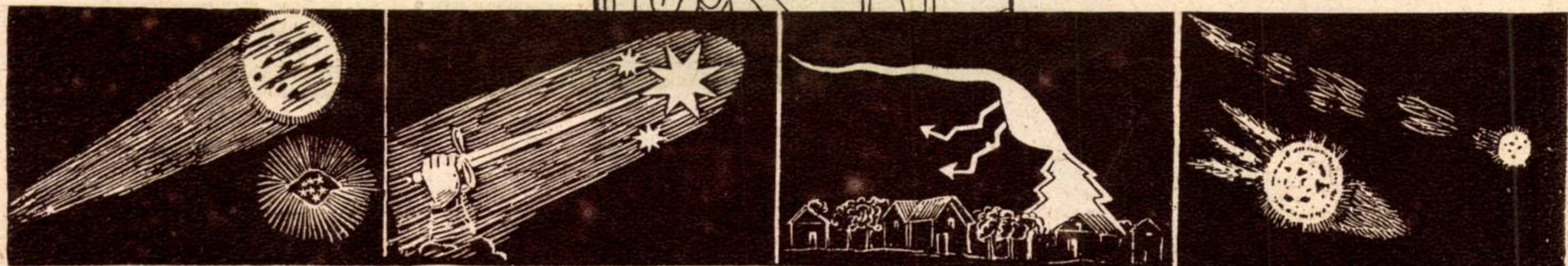

Tablou imaginar al dezastrului pe care l'ar determina astăzi bombardamentul unei comete, distrugând tot ce e viaţă, ridicând imense valuri oceanice şi împrăştiind gaze asfixiante

Desene prin cari cei vechi reprezentau cometele ivite pe firmamentul lor

metri dela centrul căderei, astfel că a acoperit o mare parte din Statele Unite.

Oamenii şi animalele ce se aflau în regiunea aceea, în momentul cataclismului, au văzut o clipă înfiorătorul spectacol şi au avut apoi soarta renilor ruşi. Pe coasta nordică a Pacificului, în special în văi, o parte din cai au rezistat desigur efectelor căldurei, vântului şi ale cutremurului şi la fel s'a întâmplat cu omul, în cavernele sale. Dar pentru supravieţuitori, nenorocirile erau abia la început. Se pomenira brusc într'o lume pustie, fără fir de iarbă pentru cai, fără urmă de fructe şi fără urmă de vânat pentru om. In condiţiunile acestea, e de presupus că puţini au avut energia să parcurgă coasta spre Nord, hrănindu-se cu scoici, până când au ajuns la istmul care evident, se întindea, pe vremuri din Alaska peste strâmtoarea lui Behring, în Asia.

Acest istm trebue să se fi rupt de vre-o câteva mii de ani; în orice caz, povestirile refugiaţilor au creat o tradiţie făcută să descurajeze orice emigrare înspre Est.

Până mai acum câtăva vreme, s'a încercat a se explica dispariţia calului american printr'o molimă ivită subit. Dar aceste molime ce lovesc animalele şi omul, se desvoltă chiar după o turburare atmosferică mai moderată. Dacă omul american a vânat calul pentru hrană, cum făcea omul european al epocei de piatră, ambele specii de supravieţuitori ai cataclismului au pierit prin acelaş microb.

Repercusiunile cataclismului american asupra Europei şi Asiei, au fost probabil uragane oceanice de zeci de metri înălţime şi turburări atmosferice care formează probabil originea legendei potopului.

Dar această catastrofă preistorică s'ar putea produce oricând şi în zilele noastre şi natura ar reacţiona exact ca atunci, cu singura diferenţă că nu câteva sute de mii, ci zeci de milioane de oameni ar pieri împreună cu clădirile şi uzinele lor.

Nu e greu de imaginat care-ar fi în genere fenomenele dacă o cometă de proporţii tot atât gigantice ar lovi aceeaş regiune. Intreaga coastă răsăriteană a Statelor Unite ar fi pustiită de valul de aer exploziv şi de formidabilul val de căldură. Centre ca Charleston, Norfolk, New-York, Boston şi chiar Washington ar fi rase la pământ şi pustiite de orice urmă de viaţă.

Ar mai rămâne probabil oarecari vestigii de viaţă vegetală şi câteva creeaturi subterane, cum sunt râmele, spre vest de văile coastei, în părţile adăpostite de munţi. Persoanele care în clipa catastrofei s'ar afla în vre-un metro sau în interiorul unui edificiu puternic amenajat împotriva focului, cum sunt sgârie-nourii moderni, ar supravieţui.

In Washington, întreaga populaţie ar dispărea fără urmă, întocmai ca trupa de reni din regiunea nordică a Rusiei. Cărţi, bancnote şi tot ce e hârtie, s'ar preface în cenuşă. Doar aurul care s'ar topi şi s'ar scurge în pământ, ar rămâne pentru generaţiile viitoare de minieri.

Dezastrul nu s'ar opri însă aci. Toate coastele marine ar fi pustiite de repetate inundaţii. Londra, porturile franceze, Lisabona şi întregul ţărm european ar fi nimicite. De cealaltă parte a pământului, vijeliile şi cutremurele de pământ ar determina pagube incalculabile. Populaţia Statelor Unite n'ar fi exterminată, dar întreaga aparatură a civilizaţiei sale s'ar spulbera. La un moment dat, n'ar mai fi nici drumuri de fier, nici mijloace de transport a alimentelor, de aprovizionare cu apă, şi de combatere a boalelor. Tot astfel, instalaţiile telefonice şi telegrafice s'ar nimici şi astfel dezordinile sociale ar fi greu de prevenit.

Supravieţuitorii Statelor Unite ar trebui să încerce a ieşi din încurcătură numai şi numai prin propriile lor mijloace, întrucât nu ar avea de unde să le vină ajutoare. Mare minune dacă dupăce fluxurile vor fi încetat a devasta coastele Europei, va mai rămânea un singur vas care să nu fi fost scufundat sau aruncat ca o epavă la câteva mile în interiorul continentului. Prima mişcare va fi să se despotmolească toate aceste sfărâmături şi vor trebui trei luni până când fabricile metalurgice vor fi în stare să procure material, nouilor vapoare.

Primele vase care ar atinge ţărmurile americane în urma acestei catastrofe ar avea probabil forma unor primitive corăbii făcute din arborii doborâţi şi târâţi de uragane. Aceşti primi vizitatori ai continentului sinistrat ar fi de sigur chinezi şi japonezi, aducând în corăbiile lor aeroplane şi cisterne cu benzină, alimente şi medicamente pentru supravieţuitori. Găsind însă ţinutul pustiit şi populaţia decimată, acest prim transport ar fi curând urmat de milioane de imigraţi galbeni. America de Nord ar deveni astfel în scurt timp o Mongolie, fără ca cineva să poată împiedeca acest fenomen social.

Praful cosmic, care ar face imposibile comunicaţiile radiofonice ar oferi însă mai târziu ştiinţei unul din cele mai preţioase elemente de deducţie a momentului când cometa şi-a comis crima. Deşi nucleul unei comete cât cea a lui Halley poate avea un diametru numai de câteva sute de kilometri, coada sa e atât de mare, încât un fleac cum e pământul pare pe lângă ea, o muscă pe o perdea. Nucleul e format din blocuri de materie solidă de diferite dimensiuni, ce variază dela câteva mile în diametru până la câţiva centimetri. Aceste bucăţi se freacă necontenit unele de altele, sfărâmându-se şi dând un praf extrem de fin.

Când cometa se apropie de soare, spre care ţinteşte mereu dar pe care nu-l poate ajunge — pentru acelaş motiv care face ca vânătorul să nu nimerească pasărea sau fiara dacă n'o ocheşte, din faţă — particelele acestea fine de materie sunt văzute strălucind ca un nimb de foc în jurul nucleului. Pe o distanţă de milioane de kilometri dela acest nucleu, se întinde coada. Aceasta pare să fie formată de părticele de materie atât de fine c'ar putea fi deviate de cea mai uşoară suflare de vânt. Lumina soarelui le aruncă în vid, ca pe nişte bucăţele de plută pe care le joacă apa mărei. Se poate însă ca aceste particele mai mici pot fi formate şi dintr'un gaz, extrem de rarefiat.

Formidabila lovitură a nucleului ar fi urmată de o ploaie fină de praf cosmic. Săptămâni dearândul, luni, ba poate chiar un an sau doi, acest praf ar umple atmosfera ca o ceaţă. Dar materia n'ar rămâne o veşnicie în suspensie, ci s'ar lăsa la pământ, formând un covor de diferite grosimi, aproape pe întreaga suprafaţă a planetei.

De pe pânza apelor, de pe vârfurile şi pantele munţilor, praful cosmic ar dispărea curând. Pe câmpii, ar fi absorbite de vegetaţie odată cu reînvierea pădurilor şi a livezilor. Dar s'ar mai păstra totuş undeva într'un sediment a cărui epocă poate fi determinată.

Acesta ar fi un indiciu, dar nu suficient, întrucât s'ar putea prea lesne ca praful să fie dela o altă cometă, al cărei nucleu n'a lovit pământul, dar a revărsat în treacăt torente de praf, asupra planetei noastre.

Constatând existenţa stratului de praf cosmic în sedimentul acelei epoci, savanţii vor căuta şi în alte straturi contemporane şi dacă găsesc o serie de frământări de felul celor ce-ar fi trebuit să însoţească un asemenea eveniment, vor continua săpăturile până la definitiva identificare a cometei.

Una din regiunile unde s'ar putea căuta acest praf, este turbăria din Canada, unde anual creşte şi moare o vegetaţie de mlaştină ce se îngrămădeşte fără a putrezi, carbonificându-se. Se crede că unele din aceste acumulări datează dinaintea Marei Epoci de Ghiaţă, ceeace înseamnă c'ar număra un milion de ani, răstimpul ce se presupune că s'ar fi scurs dela ivirea cometei.

In aceste turbării, savanţii au descoperit straturi subţiri de cenuşă, ce se crede c'ar releva violentele explozii vulcanice, produse în ultimile câteva milioane de ani.

Pentru ca să cauţi în sedimentele turbăriei, formate din straturi de cărbune fine ca o coală de hârtie, fragmente de vegetaţie carbonificată, praf de fier şi alte materii ce ne-ar putea vorbi de cometă sau de defectele ei, trebue să depui o muncă uriaşă. Oamenii de ştiinţă nu se lasă însă niciodată intimidaţi de asemenea dificultăţi. Fiecare ambiţionează să fie el primul care să descopere o nouă urmă a catastrofei cosmice bănuită de profesorii Melton şi Schriever.

In Arizona se află iarăş un crater cu diametrul cam de un kilometru jumătate. Faptul că regiunea prezintă un singur crater, a dus la concluzia că acesta a fost practicat de o singură massă de fier, sau rocă cerească, constituind un imens meteor. Valoarea probabilă a acestei masse de metal, care trebue să conţie şi puţină platină, a dat loc multor expediţii, rămase însă până astăzi fără rezultat. La un congres al societăţei de electricitate din New-York, s'a comunicat însă că noile aparate de cercetare electromagnetice indică existenţa unei masse magnetice — probabil meteorul în chestie — la vre-o sută de metri sub pământ.

In jurul craterului s'au găsit bucăţele de fier, dar acestea par a fi fragmente împrăştiate în momentul ciocnirei.

Cât s'a scurs dela căderea acestui meteor nu s'ar putea preciza. In orice caz nu poate fi vorba de milioane de ani, întrucât ploile regiunei — aşa rare sum sunt — le-ar fi spălat aruncându-le pe crater în jos... Dar pe de altă parte, e exclus să fi avut loc în ultimii zece mii de ani, în cursul cărora regiunea pare a fi fost ocupată de strămoşii indienilor de astăzi. Or legendele indienilor vorbesc de focurile pădurilor, de erupţii vulcanice etc., dar niciuna nu pomeneşte de căderea meteorului. După Prof. Eliot Blakwelder, căderea aceasta s'a produs acum vre-o 75.000 de ani, deci, cu mult mai târziu decât cataclismul din Carolina, dar cu mult mai înainte decât presupusa dată a venirei indienilor în America de Nord.

Cu alte cuvinte, se pare că meteorul din Arizona a căzut după cometa din Carolina, exterminând calul american şi originala rasă umană a acestui continent, dar cu mult înainte ca strămoşii indienilor americani să fi venit din Asia. S'a presupus într'o vreme că aceşti imigranţi asiatici au fost primele fiinţe umane care-au pus piciorul în America. Dar descoperirile făcute de curând la Folsom, în Noul Mexic, au răsturnat cu totul această idee. Aceste descoperiri constă în nişte oase de animale a căror rasă a dispărut de mult din America de Nord, un fel de bivol sau bizon, cu totul diferite de animalul ce abunda la sosirea albilor. La un loc cu aceste fosile s'au găsit săgeţi de piatră, făcute de mână omenească — de o mână foarte dibace, întrucât aceste săgeţi sunt cu mult mai bine lucrate decât multe din cele făcute câteva mii de ani mai târziu de către indieni.

S'au mai găsit asemenea vestigii în mai multe alte localităţi din această parte a pământului, indicând existenţa unei rase de oameni ce a trăit cu mult înainte de apariţia indienilor. Osemintele nu s'au găsit de loc, aşa că rasa acestor americani mai vechi e încă necunoscută. Probabil că au pierit brusc şi că în urma lor, ţinutul a rămas nelocuit o vreme, după care au venit indienii. Nu există nimic care să indice că cele două rase au venit vre-odată în contact. Intre ele a existat probabil o prăpastie de vre-o câteva sute de mii de ani.

In afară de cal şi om, cataclismul provocat de cometă a mai şters de sigur de pe suprafaţa pământului multe alte animale interesante ce trăiau în America de Nord.

Profesorul A. R. Alderman, care a explorat de curând Australia centrală, a găsit treisprezece cratere pe o întindere de aproape un kilometru pătrat. In jurul acestor guri se află multe sfărâmături metalice, din care s'a strâns o remarcabilă colecţie pentru Muzeul de Ştiinţe Naturale „Ward", din Rochester.

Cum e inevitabil ca aceste vizite cereşti să impresioneze profund popoarele sub ochii cărora se produc, e de presupus că dacă s'a întâmplat vre-un asemenea cataclism, prin apropierea „Ţarei Sfinte" vom găsi oarecari aluzii în Vechiul Testament. Astfel geologii au avut întotdeauna bănuiala că „ploaia de

foc şi pucioasă" căzută din cer, care-a distrus Sodoma şi Gomora, sugerează căderea unui meteor. Nu s'a găsit însă nici un indiciu material. Cercetările continuă însă, întrucât omul antic nu pare a fi fost un fantezist mincinos.

Miturile ce ne vin dintr'un trecut preistoric, oricât de deformate şi de imposibile de crezut ne-ar părea, au luat naştere dintr'o întâmplare reală, greşit interpretată de martorii originali, şi mereu transformată de către generaţiile următoare, pentru a o putea incorpora în credinţele lor religioase.

B. H.

La Paris, pe câmpul de curse Buffalo, a avut loc o serbare la care şi-au dat concursul exclusiv artişti de teatru şi de film. A fost foarte comică scena în care s'au produs artiştii de varieteu din fotografia noastră: „poliţistul" ademeneşte măgarul de curse, cu un mănunchi de iarbă.

In echipa de rugby a universităţii americane Princeton din New-Jersey, sunt patru perechi de fraţi.

CE MAI LIPSIA!

La şedinţa de terapie fizică a fost prezentat un aparat care să producă în mod artificial temperatură, şi care va servi pentru a grăbi criza în boalele de lungă durată. Trupul pacienţilor este încălzit la o temperatură înaltă, cu ajutorul vaporilor de apă fierbinţi. Fotografia noastră arată o tânără doamnă care experimentează aparatul. Capul pacientei este liber.

MODA are anul acesta atâtea noutăţi încât cine contemplă colecţiile toamnei, cu greu se poate fixa asupra caracteristicilor sale.

Ceeace am putut distinge pentru moment, e că pălăriile, cu bor sau fără bor, au coborât iar ştrengăreşte pe ochiul drept. Această înclinare sporeşte efectul amuzantelor atitudini ale formelor ce prezintă tot felul de unghiuri şi triunghiuri.

Linia gâtului e în continuă ascensiune — efectul realizându-se direct din corsaj sau printr'o cravată de blană cu capetele foarte lungi.

Silueta se lungeşte mereu cu ajutorul liniilor verticale ce pornesc foarte de sus. Noua rochie princesse, foarte montantă în faţă, mulează strâns corpul dela umeri la genunchi în unduirea delicată a unei amfore de fină cizelare. Garniturile ce se concentrau până acum pe umeri au făcut o uşoară coborâre, realizând adesea efecte de drapaj antic, de un farmec cu totul nou. Rochiile de seară au trene ce se formează adesea dintr'un panou sau din căpătâile unei centuri. Interesant de notat e că amplorile se concentrează în spate, pornind de la talie într'un bogat mănunchiu de falduri.

Tăieturile sport sunt foarte „en vogue" la mantouri, unde vedem adesea şi efecte de pelerină care, amplificând bustul, fac ca talia să pară mai subţire. De altfel, acest gen va fi întotdeauna prezent în garderoba noastră pentru practicul pe care-l comportă şi mai cu seamă pentru nota sa alertă.

In fotografiile noastre aveţi ocazia să vedeţi o rochie de seară, din mătase roşie, ce prezintă toate caracterele de care am vorbit mai sus; un mantou beige, garnisit cu canin maron şi o tocă ce reprezintă actuala tendinţă a modei în materie de pălării.

YVETTE

Săptămâna trecută au avut loc matchurile de foot-ball între echipele militare română, cehoslovacă şi polonă. Echipele s'au clasat în felul următor: 1) Echipa cehoslovacă, cu 8 puncte; 2) Echipa română, cu 5 puncte; 3) Echipa poloneză, cu 3 puncte. In consecinţă, România a fost clasată a doua în olimpiada militară.
In fotografiile noastre echipele română şi polonă şi o fază din matchul România-Polonia (3—0).

Grozăviile războiului

SOLDAŢII şi marinarii japonezi vor fi chemaţi să dea probe eroice despre abnegaţia lor, când noile instrumente de războiu, create de către japonezi vor fi puse în acţiune.

Ultima invenţie japoneză constă într'o torpilă care, trimisă de un submarin obicinuit, e condusă de un pilot, care o va îndrepta sigur spre ţintă.

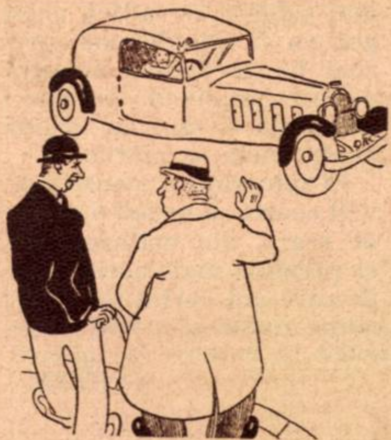
Pilotul îşi sacrifică viaţa, dar ducându-se la moarte, el are siguranţa, că va nimici pe inamic.

La începutul verei, autorităţile militare japoneze invitaseră pe tinerii ofiţeri de rezervă să reia serviciul activ. In ciuda pericolelor mortale către care ştiau că se duc, pentru 400 posturi au fost nu mai puţin de 5.000 cereri. Cei 400 aleşi şi-au început serviciul.

Ultimul model de aeroplan este o adevărată bombă înaripată, cu care pilotul are siguranţa de a-şi atinge obiectivul, el având rolul să sboare cu cea mai mare viteză posibilă. Partea din faţă a maşinei este plină, — am putea spune alcătuită aproape exclusiv — din explosive şi preciziunea tirului este mult mai asigurată, decât în oricare alt bombardament aerian. Trupele care se află pe un teren deschis pot fi absolut exterminate de către unul dintre aceste aparate.

Experţii chimişti, specialişti în instrumentele de războiu, pretind că noul lor gaz asfixiant nu va cauza numai moartea fiinţelor vii, pe care le întâlneşte, dar le va descompune foarte repede.

Japonia este una dintre ţările care au decis să nu întrebuinţeze gazele toxice! Totuş, experţii săi chimişti sunt foarte ocupaţi cu lucrările de pregătire pentru un războiu chimic.

EXPLICAŢIE

— „Cum se poate ca d-ta să mergi totdeauna pe jos, în timp ce fiul dumitale se plimbă într'o maşină luxoasă?"

— „Păi ce vrei, el are un tată bogat pe când eu n'am."

ARE DREPTATE

— „Cum să nu cunosc familia Marinescu? Pe fata lor am salvat-o dela moarte..."

— „Cum asta?"

— „Păi să vezi: când i-am cerut mâna părinţilor, fata a spus că mai bine se omoară, decât să mă ia. Şi atunci am renunţat!"

Săptămâna aceasta a început conferința internațională feroviară, în saloanele Cercului Militar din București. Gara de Nord și intrarea Cercului Militar sunt pavoazate cu drapelele tuturor statelor participante. Pentru prima dată s'a arborat la noi în țară drapelul sovietic. In fotografiile noastre, intrarea Cercului Militar și ședința pregătitoare a conferinței.

Un număr însemnat de preoți uniți precum și mulți amatori din Ardeal, sub conducerea d-lui dr. I. Coltor, fost ministru, au făcut un pelerinaj la Roma, cu prilejul Anului Sfânt. In fotografia care ne-a fost trimisă, grupul excursioniștilor la Venezzia.

Spectacole sîngeroase

S'A spus de atâtea ori că vederea sângelui deșteaptă în om instinctele animale. Cursele de tauri care sunt foarte obicinuite în Spania, au făcut să curgă multă cerneală, dar și mai mult sânge. S'au iscat adesea polemici și nu numai odată s'a cerut suprimarea acestor spectacole sângeroase.

Spectacolele care s'au organizat acum în Tunis (Africa de Nord) le întrece poate în cruzime. Ele constă în lupte de cămile. Se pare că autoritățile n'au putut să oprească mișcarea populației care năvălește la acest gen de lupte cu o bucurie atât de evidentă, încât este foarte de temut ca acest obiceiu „sportiv" să se răspândească la fel cu alte obiceiuri.

Cămilele sunt aduse în arene special amenajate în acest scop, și când sunt de ajuns de excitate de către proprietarii lor, încep pariurile.

Strâmbându-se îngrozitor din buza lor enormă, curgându-le balele din gură și rânjind cu ferocitate, cămilele sunt slobozite una contra celeilalte. Animalele se dedau unei lupte îndârjite și în curând înnoată într'un lac de sânge. Câteodată, cu capul sfărâmat, unul dintre adversari ridică un bot înroșit de sânge pentru a privi asistența, înainte de-a cădea mort pe loc.

Acesta e un spectacol atât de groaznic, de caraghios și tragic totodată, încât nu te poți împiedica de-a fi turburat văzând aceste animale omorîndu-se între ele cu o mare înverșunare, în entuziasmul spectatorilor.

TEX HARDING

Dispărut

7) Pe urmele colonelului Fawcett, dispărut de opt ani in pădurile braziliene

Jimmy indreaptă botul aparatului nostru in jos și imi face impresia că alunecăm spre iad. Făclii uriașe ne ies inainte și se fac tot mai mari. Sunt copaci din pădurea seculară pe cari i-a aprins trăznetul. Fluviul e acum verde, ca o pădure mișcătoare. Furtuna a aruncat in apă coroane intregi de copaci și dela un mal la celălalt apa e acoperită cu un pod plutitor de frunze verzi.

Jimmy a oprit din nou elicea, se intoarce spre mine și râde. Știu că totul e iarăș bine. Trebue să fim departe, dincolo de Diamantino. Sburăm mereu, dealungul unui fluviu. E Tapajos. Apa sa spumoasă trece printre stânci puternice. Din când in când se văd cataracte și mereu râul se intrerupe spre a cădea in cascade uriașe. Cât cuprinzi cu ochii nu se poate vedea nici un singur adăpost omenesc. Nicăeri vreo fluturare de fum. Cascadele adesea nu sunt decât de douăzeci de metri, alteori insă Tapajos-ul cade dela 50 metri inălțime. Aici e regatul său, aci pe inălțimile lui Matto Grosso. Fawcett avea intenția să coboare pe Tapajos. Câtă osteneală trebue să-și fi dat spre a descărca mereu barca de bagaje și a o târi pe țărm până la picioarele cascadei, de unde putea să plutească iarăș pe râu. De bună seamă că luni de zile va fi intârziat pe aci, spre a străbate toată distanța pe care noi am făcut-o in cinci ore.

Ni se termină benzina și trebue să găsim un loc de amerizare, Jimmy se nelinișteste. Din când in când ridică din umeri. Mereu se văd ieșind din Tapajos vârfuri ascuțite de stânci. E cu neputință ca avionul să se coboare aci pe apă. Nu mai avem decât ultimii litrii in tanc, când insfârșit curentul se indoaie intr'un curs mai liniștit, pe un platou. Insfârșit! In fața noastră se află o insulă și nisipul alb al țărmului ei strălucește până la noi. Cu multă atenție Jimmy coboară. Privim cu toată incordarea, căci fluviul ce ne apare liniștit, ar putea fi inșelător, s'ar putea ca in apă să se găsească o tulpină de copac, care să frângă trunchiul avionului nostru. In cele din urmă Jimmy iși ia inima 'n dinți și cu multă băgare de seamă amerizează. Avionul se oprește la zece metri de linia albă de nisip. Sunt enervat, pentru că pentru intâia dată trebue să arăt ce pot. Trebue să inot până la țărm, spre a trage apoi aparatul cu funia. Că enervarea mea a fost zădarnică am observat deabia după câteva ceasuri. Cu grabă nebună am innotat prin apă, pentru că mă gândiam că trebue să mișune de *piranhas*, niște pești mici, cam de mărimea sardelelor, dar care au niște fălci puternice și atacă oamenii. *Piranhas* trăesc in turme mari și intr'un moment pot mânca un om până la oase. Se vâră ca șuruburile in trup. Când am avut răgaz să chibzuiesc am ințeles că in ținuturile acestea inalte nu puteau exista piranhas, pentru că peștii trăiesc numai in locuri joase, dar avionul mă iritase. Fiindcă veniam de sus, din aer, socotiam că trebue să fie șes, locul unde coboram.

Nevătămat stăteam la țărm și Jimmy imi aruncă funiile. Am tras avionul aproape până pe nisip. Acum Jimmy — sări pe pământ. Descărcăm lăzile cu benzină. Ne așezăm jos și bem mai intâi un whisky. Am stat o jumătate de ceas cu mâinile in sân și am povestit despre grozăviile furtunilor dela tropice. Apoi am luat *mahetele* in mână și i-am arătat lui Jimmy cum se intrebuințează cuțitul de tăiat tufișuri, cum il ții pe braț, ca și când ai duce un copil mic și cum apoi, piezis și repede, lovești cu cuțitul, de indată ce se ivește o piedică.

Insula pare să fie lipsită de șerpi și avem noroc că in imediata apropiere de țărm găsim doi copaci, cari iși ridică de abia cu doi metri deasupra pământului crengile și le impreună apoi unul cu celălalt. Utilizăm aceste crengi ca bază pentru o platformă, pe care o facem, din tulpini tinere tăiate din tufiș. După un ceas platforma e gata și astfel lăzile de benzină pot sta doi metri deasupra pământului. Trebuia să alegem un loc atât de inalt, pentrucă nu putem ști cât de sus se va urca, eventual, apa.

Acum ne putem apuca de pregătirea primului nostru lagăr, in pădurea seculară.. In insula noastră și de cealaltă parte a țărmului, pădurea se intinde cam la vreo cincizeci de metri. Pentrucă nu suntem decât de două ceasuri aici, e nevoie ca ochii să se deprindă mai intâi cu sclipirea verde ca să putem deosebi ceva. Pare că de jur imprejurul nostru ar lumina draperii strălucitoare de iarbă verde. De abia după ce ochii s'au deprins cu scânteerea verde, poți deosebi amănuntele pădurii: trunchiurile cenușii, roșii și brune, care se inalță din pământul umed și in jurul cărora, suind și coborind, atârnă o impletitură de liane, o impestrițare de flori albe, roșii, albastre și violete. Aerul in pădure pare nemișcat. Deasupra noastră sboară un stol de papagali, in tonuri delicate verzi, roșii deschis și purpuriu.

Trebue să am grija și de cină și impușc o pereche dintre papagalii prietenoși. Ei sboară totdeauna perechi, găinușa și cocoșul, și cârâitul celorlalți deabia s'a făcut cu ceva mai sgomotos. Nu se opresc din drumul lor spre cuib.

Intre timp Jimmy a frecat oala nouă de aluminium cu nisip; jumulim papagalii și curând ei fierb in oală.

Iată că flueră și paznicul de noapte, astfel se numește un licurici mare, care incepe să fluere, de indată ce se insereaza. Focul nostru din tabără pâlpâie luminos și pe ce apar primele stele palide. Am mâncat și după această masă s'a isprăvit cu pacea noastră. Țânțarii ne-au descoperit. Atunci in braț de frunziș verde in foc și se produce un fum greu, innecăcios; dar și asta ajută puțin. Nu ne ajută nici că ne lovim reciproc brațele și picioarele.

Ne hotărim să ne lăsăm torturați in liniște și ne apărăm doar cu fumul pipelor, impotriva vecinicului chin. M'am trântit in nisipul umed și stau intins pe spate. Jimmy e culcat la cinci metri departe de mine. Deodată trozneste, pârâe și fosnește prin tufiș și, inainte de-a putea pune mâna pe arme, stă in fața noastră un tapir și-și holbează ochii blânzi și proști, la noi. Stăm nemișcați. Tapirul ne măsoară curios și-și bălăbăne capul lui gros incoace și incolo. Jim pocnește din degete și deodată tapirul se intoarce și o ia la goană inapoi in pădure. A fost o vizită inofensivă. Dacă insula nu are alți locuitori atunci e bine aici.

Ne aducem plasele impotriva țânțarilor și păturile, și dupăce ne culcăm, sub plase, intărim marginile lor cu drugi de lemn, spre a ne asigura impotriva vizitei vreunui șarpe.

E noapte și stele strălucesc mari, deasupra noastră. La cap ne stă crucea de sud. Sunt obosit, dar Jimmy, in urma aventurii cu tapirul, a devenit vorbăreț. Ar voi să afle părerea mea asupra indianilor albi. Il spun că socot povestea ca o nerozie. E posibil să existe indiani albi, așa cred, dar aceștia nu pot fi altceva decât urmași ai pionierilor albi, cari poate au pătruns in pădure de 100 sau 150 de ani. Probabil că indianii i-au intâmpinat cu prietenie și din pricina culorii deosebit de strălucitoare a pielei, i-au deificat. Le vor fi dăruit femei și cu aceste femei albii vor fi avut copii. Urmașii acestor copii sunt probabil acei indieni albi, despre cari ne-a vorbit hotelierul nostru in Diamantino. Jimmy — ceeace e de mirare — m'a contrazis. Dânsul dealtminteri, seara e prea somnoros ca să contrazică pe cineva și mai ales pe mine. Eu, seara după șapte, mai ales dupăce a băut puțin whisky, insemn pentru dânsul o autoritate indiscutabilă. Și iată că astăzi mă contrazice. Dânsul spune: Teoria ta trebue să fie falșă, căci Fawcett, in relatările sale, a vorbit despre civilizația acestor indiani albi și despre orașele lor de marmoră, pe care le-au ridicat in pădurea seculară.

Eu ii răspund: E posibil că acești indiani albi să aibe o oarecare civilizație. Imi pot imagina că albii cari s'au amestecat cu triburile lor i-au invățat arta de-a topi cuprul. Această cunoștință a tratării metalelor desigur că le-a dat o oarecare cultură. Ei vor fi inaintat, mai ușor ca ceilalți, in pădurea seculară.

Jim era incăpățânat. Dânsul imi aduce un nou argument: Un om ca Fawcett e mai ințelept decât noi doi. Când spune că indianii albi din pădurea seculară braziliană au o cultură inaintată, atunci nu poate ințelege cultura unui popor din epoca de bronz. Fawcett știe bine că această cultură a indienilor albi trebue să fie mult mai mare. Cum ar putea altminteri să spue că elementele acestei rasse foarte civilizate sunt probabil părinții rasei albe?

Mie mi se inchiideau aproape ochii, dar trebui să-l infrâng pe Jimmy. Deaceea am ripostat cu un argument doboritor. Am spus:

— Dacă indianii albi sunt o rassă atât de civilizată, de o cultură atât de inaltă, cum susține Fawcett, ei n'ar fi avut atunci nevoe să aștepte până când societatea geografică din Londra le trimite pe un colonel bătrân in pădure, spre a-i pune in contact cu restul lumii culte. Dânșii ar fi găsit singuri calea dela orașele lor de marmoră, prin pădurea seculară, până la așezămintele rassei albe, ai cărei părinți s'ar numi.

La aceasta Jimmy n'a mai putut riposta nimic. Good night!

Singur în pădurea seculară

Când m'am trezit, constelația celor șapte fecioare era sus pe cer. Indată se va face ziuă. Jimmy doarme intr'o poziție foarte incomodă sub plasa lui. Fruntea ii e brobonată de sudoare și sforăie incet, in somn. Trebue să se deprindă mai intâi cu clima pădurii seculare, cu aerul acesta muced, cald și apăsător.

Fluviul e rece și galben deschis. Dupăce m'am scăldat ațâț focul iarăș și pregătesc ceaiul. Cerul la răsărit s'a colorat in roșiu deschis și deasupra fluviului se desface ceața deasă, dar ea nu se răspândește imediat, ci ia forme curioase. Parecă vântul formează turme uriașe de animale nemaivăzute din acești aburi de ceață și le mână prin intortochierea de liane a malurilor. Acum fantomele de ceață au dispărut. Se văd trunchiurile cenușii inalte ale pădurii. Soarele răsare ca o portocală de foc.

Jim are chef de vorbă, de indată s'a scăldat și el. In timp ce luăm gustarea de dimineață facem programul zilei. Am stabilit următoarele:

Dacă Fawcett nu e mort, desigur c'a reușit să ajungă ținta călătoriei sale. Această țintă e la aproximativ opt sute până la o mie de kilometri depărtare de Diamantino. Intenția lui era să ajungă trecând prin Sierra Azul, la isvoarele râurilor Tapajos și Xingu și deaci urmând cursul unuia dintre ele să coboare din „munții albaștrii", in apropierea Sierrei Formoso. Ca să-l găsim, trebue să străbatem pădurea cel puțin până la Paratininga, un afluent al lui Tapajos, care udă coasta de nord a lui Sierra Formoso. In muzeul din Rio de Janeiro Jimmy a copiat o hartă după hărțile iesuiților și și-a insemnat râurile, așa cum și le inchipuiau acești pioneri ai religiei. Trebue să ne găsim in Paratininga un loc de amerizare, pe care să-l facem baza operațiunilor noastre. Linia aeriană intre gura fluviului Paratininga și Cuyaba măsoară circa optsute de kilometri. Putem să parcurgem dintr'odată această distanță, dar n'o facem, căci ne va lipsi apoi benzina pentru drumurile noastre de recunoaștere și pentru sborul de innapoiere. Intre insula pe care ne aflăm acum și ținta noastră trebuia să mai găsim o stație intermediară, in care să instalăm un depozit de benzină.

Hotărim ca eu să rămân pe insulă, iar Jim să sboare inapoi la Cuyaba să aducă benzină. In acest timp eu voi explora insula și voi vâna ceva pentru cină.

Il văd pe Jimmy ridicându-se tot mai sus și apoi dispărând spre sud. Imi trece prin gând că sunt singur și că poate Jimmy nu se va mai intoarce, m'apucă toate răcorile. Mă așed in nisip și reflectez:

cum aș putea ieși iar de aci? Ce-aș face dacă dau indianii peste mine? Mă joc cu mâinile prin nisip. Când îmi revin, pădurea seculară e plină de viață, papagalii țipă pasărea Kiwit flueră și de departe aud urletele unei turme de maimuțe, sgomot care pare un tunet îndepărtat. Pe celălalt mal al fluviului stau șapte flamingi trandafirii. Unde stau ei apa e foarte puțin adâncă, picioarele lor lungi și găturile, ca turnate în sticlă, se desemnează neted pe fondul verde al pădurii. Ei beau apă și împrăștie în jurul lor o atmosferă de liniște pacinică, ideală.

Coroanele pomilor, peste capetele flamingilor, par ninse. Un cârd de bâtlani albi și-au făcut acolo cuiburile. Iată vin în sbor peste apă trei porumbei și în dreapta fluviului, ceva mai departe, două căprioare se adapă într'o liniște profundă.

Iau maheta în mână. Trebue să mă obicinuiesc s'o țin totdeauna în mână. Astfel alerg câteva minute încoace și încolo pe mal, apoi îmi iau și pușca Winchester și plec în călătoria mea de Robinson. Insula măsoară în diametru poate șaptezeci de metri. Dealungul acestor șaptezeci de metri trebue să-mi clădesc un tunel. După ce-l trec în partea cealaltă găsesc iar nisip alb. Trebue să fie orele opt dimineața. Soarele înțepător de fierbinte, iar un tânăr aligator stă pe nisip și se încălzește. E timp să pregătesc ceva de mâncare și aligatorul îmi va sluji la aceasta. Aș putea să aștept o altă pradă, dar știu de mult ce carne gustoasă este coada de aligator. Jim trebue să se obicinuiască cu hrana din pădurea seculară. Aligatorul moare fără să aibe habar de vânătorul care-i stă în spate. Retez coada animalului și restul trupului îl arunc în apă. De data aceasta ocolesc insula, ca să ajung la lagărul nostru. Insula noastră pare un colț pacinic, bun de repaos. Dar când ajung la adăpostul nostru, cu coada crocodilului în spate, găsesc un vizitator neplăcut. Pe plasa mea contra țânțarilor se află enorma Jararca. Măsoară doi metri jumătate. Când îmi aude pasul, își înfășoară trei sferturi din trup, în serpentină, și-și ridică capul. Ochii ei sunt morți. E în vremea critică, când își leapădă pielea și orbește. Că-și ține trupul în serpentină e un semn că e gata să atace. Mâna nu-mi e atât de sigură pe cât credeam. Sunt atât de enervat, că nu-mi ajung ținta când caut să lovesc cu reteveiul. Se aruncă suerând asupra mea, sar îndărăt și apoi iar înainte și o lovesc drept în coloana vertebrală. Se răsucește și deschide larg gura. Dinții ei otrăvitori de culoare galbenă de ivoriu se desemnează puternic pe cerul gurii roșii. Trebue s'o mai lovesc odată în ceafă și moare.

Am avut astfel ocupație variată pentru o dimineață. De unde o fi venit oare șarpele? Poate c'a trecut fluviul. Am văzut de multe ori șerpi înnotând. Ei innoată foarte repede și grațios, iar capul lor joacă pe valuri ca un punct luminos. Ceeace-i neplăcut este că șarpele, dacă întâlnește în drum o barcă sau o plută, încearcă întotdeauna să se urce pe ele.

Șarpele moare întotdeauna pe la apusul soarelui. Până atunci corpul lui tresare decâte ori îl atingi. Cu cât privesc mai mult spatele rupt al șarpelui, cu atât îmi dispare febrilitatea care pune stăpânire, mai ales în primele zile, pe omul neobicinuit cu pădurea seculară.

Cum stau așa îmi amintesc de primele mele zile, petrecute în pădurea seculară. Aveam pe atunci cincisprezece ani și de abia ieșisem depe băncile școalelor europene. Trecusem în America la treisprezece ani și la cincisprezece, când am isbutit să mă furișez pe un vas la Pernambuco, eram explorator gata. Voiam să merg la Bahia, dar presimțiam că nu voi ajunge în viață, dacă voi încerca să trec pe jos prin pădurea seculară, dela Pernambuco la Bahia. Toată averea mea era o cutie de țigări. Aceste țigarete erau tare dorite de un paznic indigen, care călăria pe un „creolo", un căluț mic și nărăvaș, dar care pentru mine era cel mai frumos cal ce văzusem vreodată. Ii dădui țigările cu condiția să mă lase să mă plimb cu calul lui cinci minute. Par'că m'aud discutând cu dânsul în portugheza mea stricată. Spuneam „cinci momente" în loc de „cinci minute". Era în apropierea pieței din Pernambuco. M'a lăsat să mă cațăr pe calul lui fiindcă eram un copil și fiindcă nimeni nu s'ar fi putut gândi că un băiat ca mine poate s'o șteargă cu calul unui paznic. Am călărit la început foarte domol în jurul pieței am intrat apoi într'o stradă care ducea spre sud. Bahia se află la sud. Mi-am înfipt tocurile în pântecele calului și am pornit în goană, afară din oraș, spre pădure. Abia când calul începu să schiopătează, pe o cărare de vânători, mi-am dat seama de ce-am făcut. Dar pe mine copil bătut de soartă nu mă prea mustra conștiința pentru necazul ce-l avea paznicul, întors acasă fără cal. Am vândut calul într'un mic târg, cu două zile înainte de-a ajunge la Bahia și când am intrat în oraș mai aveam vreo câteva millreis în buzunar.

Atunci am intrat în școala pădurii virgine. Am învățat să nu mă sperie Firea, cu toate că în fond eram un copil crescut într'un oraș mare. Nu-ți vine de fel la îndemână când te vezi mic și neputincios, în fața pădurii uriașe, ai cărei copaci sunt de patruzeci de ori mai înalți decât omul. Fiecare copac din pădure are o barbă cenușie de liane, ce atârnă din coroana lui, câteodată groase cât degetul, câteodată de dimensiunea unui braț bărbătesc. Pe aceste tufe cenușii se încolăcesc plante mărunte, agățătoare și plante grele, otrăvitoare. Cum te mai sperii când te afli, pentru prima dată, într'o pădure ale cărei frunze au uneori mărimea unui om. Când se mișcă o frunză, ți se pare că moartea pășește din dosul lor. Printre frunze sboară în jos și'n sus fluturi. Iți apar la fel ca și când un scamator chinez ar arunca în aer, la varieteu, mai multe farfurii albastre, ce sboară în toate părțile, de parc'ar fi ținute în aer de forțe nevăzute. Fluturii sunt mari cât farfuriile și stălucitori ca smalțul. Prin pădurea seculară, între Pernambuco și Bahia existau pe atunci cărări de vânătoare. Cărarea în pădurea aceea era îngustă și când treceai pe ea, era ca și când te-ai fi strecurat prin pădure. Nu aveam pe atunci alte arme decât un ciomag. Aerul în pădure e greoi și cald, ca într'o pivniță plină de zăduf, iar soarele apare rar. Nu aveam busolă. Trebuia să mă îndrept spre sud și știam doar că merg în direcția bună când dimineața soarele îmi bătea pe obrazul stâng, iar după amiază pe cel drept. Teama nu mă părăsia însă nici un somn.

(Va urma)

Humor

BIRJARUL MODEST

— „Conaşule, ce să zic, trebue să fiţi un om straşnic de deştept".

— „Cum ai cunoscut?"

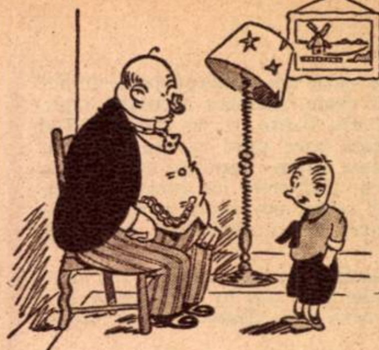
— „Păi cum aţi venit, străin de oraş, din prima ochire aţi şi ales pe cel mai bun birjar din Bucureşti, ca să vă ducă la plimbare".

TOCMEALA

— „Din principiu nu dau pomană, dar dacă vrei, uite îţi dau o mâncare bună, să-mi baţi covorul de colo!"

— „Coniţă, să vă spun ceva: tot nu mi-e tare foame azi, nu cumva aveţi un covoraş mai mic?"

IMPOSIBIL!

— „Hai la nenea pe genunchi!"

— „Păi cum să viu? Nu vezi că genunchii matale sunt ocupaţi?"

LA VIOLETA
renumita cântăreaţă spaniolă
dela MAXIM ZIG-ZAG

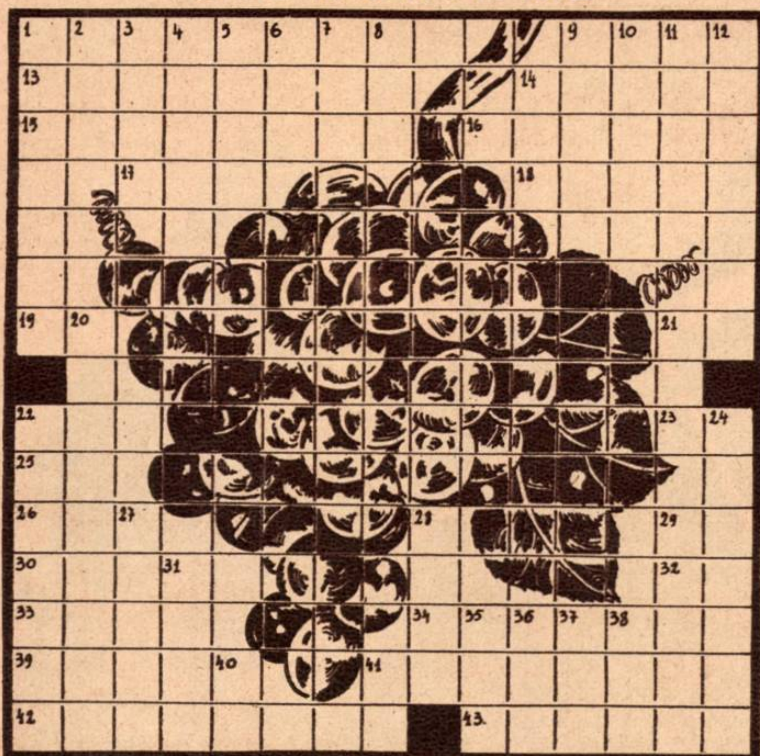
AMABILI

— „Se putea, tocmai noi să nu venim? Am sosit cu toţii. E adevărat că suntem cam gripaţi, dar cum era să refuzăm invitaţia?"

Pagina Jocurilor

Problema I-a: (Cuvinte incrucişate)

CIORCHINUL

ORIZONTAL. 1) Mănunchiu de struguri. 9) Susţine viţa de vie. 13) Struguri frumos mirositori. 14) Incăpere unde se storc strugurii şi se păstrează vinul. 15) Localitate viticolă în jud. Putna. 16) Zeul vinului şi al veseliei. 17) Atribuţiune specială. 18) Maşină de călcat... struguri. 19) Către (lat.). 21) Fluviu în Franţa. 22) Trase la măsea! 23) Monedă romană. 25) Articol. 26) Produsul unui număr înmulţit cu pătratul său. 29) Pronume. 30) A îmbăta (fig.). 32) Pronume. 33) Toată lumea are..., numai Popa n'are...! 34) Din Nigriţa. 39) Popor vechiu. 41) Ciorchină; boabe verzi-gălbui, roşiatice, albăstrui sau negre, cu un gust dulce şi plăcut. 42) Improspătare (fig.). 43) Varietate de struguri albi sau negri, cu broboane lunguieţe şi tari la coajă.

VERTICAL. 1) Pământească. 2) Eu îi prefer raiul. D-voastră? 3) Moarte violentă. 4) Lemn cu crestături. 5) Cerul din Franţa. 6) Pronume latinesc. 7) Acest. 8) Interjecţie prelungită. 9) Acolade. 10) Prăjitură turcească. 11) Acuş (tr.). 12) Deschisă. 14) Etaj. 20) Renumită localitate viticolă. 21) Varietate de struguri. 22) Preoteasă a lui Bachus. 24) Capitala ei e Breslau. 27) Fabricant de bere. 28) Vin dulce. 29) Veşnic. 31) Păstăi. 35) Ridic. 36) Bucată muzicală. 37) Ofiţer turc. 38) Graţie. 40) Sunt. 41) Pronume.

TILLY PICTORUL

Problema II-a (Enigmă)

Ins, ca descendent, cobor
Dintr'un oriental popor
Insă cap de nu-mi mai pui,
Nu mă mai cobor ci sui!...

ILIE T. LUPIŢA
Caracal

CONDIŢIUNILE DE PARTICIPARE

Participă la premiile noastre fiecare cititor al revistei dacă desleagă jocurile publicate în rubrica de faţă.

Deslegările vor fi copiate pe o foaie separată şi trimise într'un plic închis pe adresa revistei, timp de 8 (opt) zile dela apariţia numărului respectiv.

Se va anexa şi cuponul de jocuri.

PREMIUL I: 200 lei, în numerar.

PREMIUL II: un aparat fotografic „Agfa-Box".

PREMIUL III: un abonament pe o lună la „Realitatea ilustrată".

POŞTA JOCURILOR

Gică Angelescu. — Din schiţă nu se pricepe mai nimic. Dece scrişi pe ambele feţe ale hârtiei? Refaceţi jocul şi retrimiteţi-l.

St. Ciobanu Avraam. — Prea mare şi prea... închis!! Sunt patru jocuri diferite. Mai încercaţi.

Gore & Dănuţ. — Esagi? Parvelit? Ilanos? Altceva. Nu merge!

F. Kornblum. — Trimiteţi separat, fiindcă s'ar putea pierde.

Bosneanu N. — Aveţi dreptate dar mijloacele materiale nu permit.

Lenoir. — Prea multe şi nu prea bune! Se vor mai cerceta.

C-tin Stoicescu. — Jocul închis şi prea mare. Interesant dealtfel şi curat lucrat.

Deslegătorii jocurilor din Realitatea Ilustrată Nr. 348

Au deslegat 2 jocuri:

Lăzărescu Ioan, Loco; Ionel Clement Schachman, Loco; J. Karmin, Ploeşti; D. C. Maiorescu, Loco; Liza Silberman, Loco; Schwartz Heinerich, Loco; Teodor I. Canciu, Loco; Sonia I. Cancicov, Loco; Ed. Logotety, Craiova; Slt. Ciobanu Avram, Orhei; Ionel Conescu, Olteniţa; Tonidoru, Bălăşoeni-Ilfov; Vasile I. Căprescu, T.-Severin; Poenăreanu Mircea, Loco; Ivonne Eskenasy, Loco; Gabriela Hertzberg, Craiova; Drăghescu Angela, Loco; Adolphe Ascher, Loco; Steluţa Constantinescu, Loco; Ioan V. Mareş, Baba-Ana, Buzău; Mariana Ionescu, Loco; Nina Tomescu, Loco; G. Ionescu, Loco; Ionescu D. D. Mina, Loco; R. Leibovici, Loco; Geosil Samson, Lucianca-Ilfov; Titi Comănescu, Loco; Amelia Silberman, Loco; Dumitru Gheţu, Tecuciu; Stella Şt. Segărceanu, Măgurele-Teleorman; Felix George Siborovschi, Loco; Mircea Gherman, Cluj; Mişu Marcus, Loco; Nicu Alexandrescu, Loco; Marin Constantin, Loco; Gheorghe Pastia, Bacău; Dumitru Gheorghiul, Bacău; Stoican Ioan, Bacău; Sergiu Grigorescu, Bacău; Biju Wexler, Galaţi; Costel P. Taus, Măieruş-Braşov; Marian Ioan, Timişoara; C. D. Diaconescu, Loco; Vasile Vrânteanu, Brăila; Hristea Buzeşteanu, Roşiori de Vede; Păpuşa şi Silviu Codreanu, R.-Sărat; Olga Constantinescu, Loco; Russu D. Nicolae, Loco; Jean Adler, Loco; Ionescu P. Alexandru, Timişoara; Racoviţa Gh. Iaşi; Mathilde Rufel, Dărmăneşti-Bacău; Dorina Em. Oprescu, Loco; Sizi Florian, Loco; Lungu Gh. Panait, Galaţi; F. Kornblum-Fycor, Focşani; ing. Mihail N. Ionescu, Loco; Eufimia Ulmeanu, Loco; Anton Dragotă, Huniedoara; Gh. Darie, Ţăndărei-Ialomiţa; C-tin A. Stoicescu, Zimnicea; Maria şi Constanţa Maruşescu, Brăila; Nicu N. Dumitrescu, Călăraşi-Ialomiţa; Ionel Andreescu, Feteşti-Ialomiţa; Blanche Iacomi Constanţa; Marioara şi Florica Anastasiu, Giurgiu; Nestor Coman, Loco; I. Mitrescu, avocat, Lădeşti-Vâlcea; G. Nafliu, Lădeşti-Vâlcea; Butunoiu Eugenia, Loco; Mimy Florian, Loco; Nană Aurel, Tg.-Mureş; Dragomir Petru, Tighina; Elisabeta Constantinescu Caracal; Ilie T. Lupiţa, Caracal; Viorica Pârvulescu, Târgovişte; Ţina Eftimiu, Iaşi; M. C. Weiss, Focşani; Al. N. Vasilescu-Vasal, Loco; Sofia Simon, Buzău; Nicu Slavu-Sfinx, Câmpina; St. Ştefănescu, Piteşti; Nicolina Popescu, Caracal; M. Mochi, Caracal; Ion Manolescu, Loco; Dan Titus Lochianu, Gherla-Someş; Mircea Petrescu-Dâmboviţa, Galaţi; L. Popovici, C.-Lung-Muscel; Gh. Tomaide, Sibiu; Ion I. Nanu, Bacău; M. Pintel, Bolgrad; Lisette Filotti Loco; Guţă Niculescu, Roznov-Neamţ; Vasile Miu, Constanţa; Maricica D. Praporgescu, Loco; Margarette Puişor Ungureanu, Loco; Dora Sădeanu, Loco; Const. D. Popescu; Alexandru Popp, Loco; Lazăr Woinowsky, Ochiuri; Hortensia Mişinschy, Loco; Carol Şmilovici, Loco; Alex. A. Dimitriu, Loco; Olivia Faur, Cluj; Zoe Melchissedec, Loco; Rozalia Lorintz, Loco; Petruc D. Teodor, Loco; Liviu Baicu, Galaţi; N. Vergulescu, Loco; Dobrescu Nicolae, Loco; maior Popovici Pompiliu Anibal, Arad; Nourescu Al. Bacău; Genunea Stoican, Bacău; Cornel Pietroşanu, Ploeşti; Ioan Papadopol, Loco; Mina Herşcovici, Loco; Sava Gh. Oradea; Nic. Burghelea, Chisinău; Angela Dumitriu, Loco; Nic. Borneanu, Loco; Elena Tănăsescu, Loco.

Au deslegat un joc:

Stelian Macovei, R.-Sărat; Cléo dr. Paulian, Loco; Paulina Chilisoiu, Valea Nandri-Muscel; Alexandru Mihăilescu, Căvăran-Severin; Katz Naudet Iulyan, Loco; Lenny Barbieru, Braşov; Jeanna Sofia Hociung, Moineşti; Emilia Trufaşiu, Zalău-Sălaj; Iahr Ioşca, Luduş-Turda; Gică Angelescu, Clejani-Vlaşca; dr. Lys Giurescu, Chiojd-Buzău.

Numele premianţilor

Prin tragere la sorţi au eşit:

1) Lei 200 în numerar, d-ra Liza Silberman, str. Tăbăcari 35, Loco.

II) Un aparat fotografic „Agfa-Box", d-lui I. Mitrescu, avocat, Lădeşti-Vâlcea.

III) Un abonament pe o lună la „Realitatea Ilustrată" d-lui Hristea Buzeşteanu, str. Gen. Manu 85, Roşiori de Vede.

Premiile se expediază în baza unei c. p. cu adresa completă. Câştigătorii din Capitală se vor prezenta personal la redacţie spre a-şi primi premiul.

RED.

Deslegările jocurilor din No. 348

ŢARA NOASTRĂ

La noi sunt codri verzi de brad
Şi câmpuri de mătasă.

(Oct. Goga)

„REALITATEA ILUSTRATĂ. — *Director* Nic. Constantin.
Redacţia şi Administraţia: Str. Const. Mille 7—9—11, Telefon 359/99.
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevĕrul" S. A.

Manevre regale

In Oltenia au avut loc manevre regale de toamnă. Publicăm câteva instantanee luate pe câmpul de operaţiuni.

Sus: *Statul major şi ataşatul militar francez cercetează harta.* Mijloc: *Ataşaţii militari pe câmpul de operaţie.* Dreapta: *Soldaţi la postul de mitralieră.*

Stânga jos: *Prinţul Niculae salutat de ofiţeri.* Dreapta jos: *Regele nostru salută pe ataşaţii militari.*

CUPON DE JOCURI
No. 3 50
Numele şi pronumele ....

....

REALITATEA ilustrată

OȘTIREA a dat examen

ANUL VII No. 351

19 OCTOMBRIE 1933

10 LEI

MANEVRE DE noapte

IN zadar, de dimineață până seara, însoțiți de maiorul Petrescu, comandantul plutonului de reprezentanți ai presei la manevre, colindăm peste dealuri și văi, fiindcă nu vedem aproape nimic. In adevăr, manevrele regale de anul acesta au fost o reconstituire perfectă a răsboiului modern, care, desfășurându-se în special noaptea, iar ziua toate elementele sale fiind camuflate, trebuia uneori să alergăm ceasuri întregi, până să descoperim un tun.

Marile operațiuni, marile desfășurări de trupe și simularea bombardamentelor de orașe, au avut loc noaptea. Toate marșurile, dintre care unele foarte grele, de câte 30 kilometri și mai bine, s'au făcut în timpul nopții, exact așa cum se transportă trupele în timpul răsboiului. Răsboiul modern nu cunoaște decât marșul de noapte. Dacă trupele s'ar fi transportat ziua, ele ar fi imediat reperate pe șosele de către avioanele inamice, care le-ar bombarda. In timpul zilei, am văzut la manevre că trupele nu se mișcă, decât camuflate. Din această cauză, mișcările lor sunt foarte încete, penibile. Caii, soldații sau tunurile merg pe la marginea pădurilor, pe sub pomi, părăsind șoselele și trebuind să înainteze pe terenuri foarte accidentate și urmărind toate sinuozitățile liziерei pădurilor.

Dacă privești de departe sau din aeroplan (sau numai depe înălțimea vreunei coline, așa cum am putut observa noi), pe întregul câmp al manevrei, în timpul zilei nu se vede nici un tun, nici un soldat și nici un cal. Din când în când se aud bubuituri, dar tunurile sunt ascunse în boschete și acoperite cu frunziș, ca să nu fie văzute din avion. Dorind să fotografiem o baterie în acțiune — capriciile reporterului nostru fotograf Berman, sunt pentru toată lumea ordine, — a trebuit să pândim cu binoclurile în toate direcțiunile, un sfert de oră, până ce-am descoperit o mică coloană de fum, care apărând simultană cu o bubuitură, ne-a arătat că acolo, departe, peste un deal, se află o baterie. Ne suim repede în automobile și gonim pe șosea și peste câmpuri, spre bateria-fantomă. După o jumătate de oră, coborîm, și o căutăm încă

Calul Suveranului camuflat în porumb

Patrulă în recunoaștere

Albaștrii în retragere

Foto Berman-Realitat

In aşteptare

Marş în desfăşurare

Regele Carol II, Prinţul Niculae şi Prinţul Friedrich de Hohenzollern, urmărind sborul avioanelor, la manevre

mult timp, prin boschete şi prin pădure, până ce un coleg se împiedică de un picior de soldat, care iese dintr'un tufiş. Intreaga baterie de artilerie este riguros invizibilă. De bucurie c'am descoperit-o, se trage, în cinstea noastră — credem noi — o salvă de foc, pentru a fi înregistrată pe placa fotografică. In realitate, artileriştii îşi văd liniştiţi de bombardamentul lor...

Numai când sunt atacuri, adică numai în momentul când un lanţ de trăgători pornesc la asalt, putem vedea şi noi, departe, soldaţii ieşiţi din ascunzişurile lor şi alergând pe câmp, mici ca nişte furnici negre.

Cai foarte puţini. Ei sunt bine camuflaţi şi au fost lăsaţi în urma primelor linii.

Cu toată sforţarea de-a reda manevrelor aspectul unui războaie veritabil, totuş, asistăm uneori la scene foarte amuzante, care, fireşte, la un războaie n'ar fi posibile. Iată de pildă, o retragere:

Soldaţii şi ofiţerii se retrag cu o seriozitate, care te face un moment să te crezi în adevăr în timpul unui război. Modul febril cum sunt purtate mitralierele, însăş dezordinea aparentă, contribuie la desăvârşirea acestei iluzii. Deodată însă, un colonel apare călare şi lămureşte situaţia:

— „Cine a dat ordin de retragere? Noi suntem tari pe poziţie!"

Şi toată lumea se opreşte şi-şi reia locurile pe poziţia atât de solidă, soldaţii fiind acum lămuriţi că inamicul e încă departe şi slab.

Evident, că acestea sunt episoade izolate, şi fireşti în cadrul unor operaţiuni atât de vaste. Nu există manevre la care scenele amuzante, în felul celei de mai sus, să nu se producă, cauzate prin însuşi faptul că inamicul e fictiv şi că ades o baterie de artilerie de pildă, e însemnată printr'un simplu tun, iar tranşeele inamice, cu o simplă linie imaginară.

In general, manevrele concepute şi conduse în mod strălucit, au avut un succes real. Ele au fost conduse după directivele generale, indicate de însuşi Suveranul,

Ataşaţii militari la manevre

Avant-garda în recunoaştere

Suveranul trece în revistă armamentul greu

care împreună cu Principele Niculae şi cu şefii armatei, au inspectat neobosiţi, de dimineaţă până seara, câmpul de manevre.

Tot în cursul nopţii s'a simulat bombardarea oraşului Craiova, din avioane. Zeci de avioane au apărut pe cer, vizibile numai prin luminiţele lor, artileria anti-aeriană a început să tragă şi aviatorii bombardară oraşul cu rachete luminoase, care înlocuiau bombele veritabile. Impresia totuş nu era prea liniştitoare. In adevăr, craiovenii s'au putut convinge cât de groaznic va fi viitorul răsboi şi credem că dacă în toate oraşele s'ar face astfel de exerciţii, publicul orăşănesc ar putea fi trezit la o crudă realitate: la necesitatea ca acest public să fie din vreme pregătit şi să-şi de seama de pericol, în ce priveşte răsboiul de mâine.

Craiovenii şi-au putut da seama şi de oarecare efecte concrete ale unui bombardament aerian, deoarece, din greşeală, o petardă a căzut pe acoperişul unei case, sfărâmându-l complet. Ei şi-au putut imagina ce s'ar fi petrecut, dacă în locul petardei ar fi fost o bombă. Petardele acestea, ce se lansau din avion, erau prevăzute cu o mică paraşută, care se deschidea în timpul căderii, şi le micşora viteza de cădere. In acest timp, petardele luminau ca nişte faruri ce se coborau, o porţiune de teren, care indica observatorilor, punctul unde ar fi căzut bomba din avion. Cum luminiţele acestea au punctat întregul oraş, biata Craiovă ar fi fost cu siguranţă rasă complet de pe suprafaţa pământului, dac'am fi avut de-aface cu o bombardare adevărată.

Civilii din cafenele şi depe stradă, comentau în acest timp cu mare aprindere, fazele bombardamentului:

— „A căzut pe prefectură!"

— „Ce prăpăd!"

S'ar fi zis că oamenii aceştia suferiau realmente efectele iluziei, şi că erau convinşi că asistă la un bombardament veritabil:

— „O să mă mut la ţară!..."

Interesant de notat este deasemeni că trupele partidului care-şi avea centrul la Craiova, în momentul când oraşul lor a început a fi bombardat, au hotărît represalii, şi atunci numeroase escadrile fictive de aviaţie, au pornit deasupra Bucureştilor, unde se afla centrul inamic, şi l-au bombardat o noapte întreagă, fără însă ca locuitorii să simtă nimic, deoarece erau numai nişte escadrile-fantomă, a căror acţiune n'a existat decât pe planurile marelui stat major...

Intr'un cuvânt, a fost o bătălie cumplită!...

A. B.

Ziariştii la manevre

Asistenţa la defilare

Trupele sunt ascunse în porumbişte

TRAGEDIA UNUI PARINTE

Strania poveste a bancherului grec Vogassari, care nevrând să creadă în moartea fiicei sale, îi păstrează cadavrul în casă timp de 4 ani.

Atena 1 Sept.

In zadar s'au întrebat acum patru ani cetăţenii Atenei, ce făcuse ca faimosul profanator de morminte, Vassili Spiru, să cadă mort pe loc, în noaptea în care se pregătia să pătrundă în cavoul unei tinere fete, de curând decedată anume Minica Vogassari, fiica celui mai bogat bancher din Grecia.

Strania moarte a acestui financiar, exact în ziua şi ora ce lui de al patrulea an dela decesul fiicei sale, elucidează în parte acest mister.

Se ştie că Ioan Vogassari, directorul celei mai mari bănci din Atena, îşi diviniza copila. Adunase o avere imensă numai cu gândul la Minica, a cărei excepţională frumuseţe era cea mai mare mândrie a sa. Dar în ciuda miilor de atenţii de care fusese înconjurată, această mică frumuseţe, se îmbolnăvi de tuberculoză — boală care în momentul de faţă a ajuns să fie nu numai vindecabilă, dar foarte uşor de prevenit — şi la optsprezece ani muri.

Prietenii financiarului se temeau că această moarte avea să aibă efecte funeste asupra sa. Se aşteptau să-l vadă luându-şi viaţa sau stingându-se zi cu zi, şi neglijându-şi cu totul afacerile întrucât nu mai avea pentru cine aduna avere. Nu se întâmplă însă nimic din toate acestea.

La biserică, în cursul serviciului religios, toţi cei cari s'au putut apropia de cosciug au avut ocazia să vadă că superbele bijuterii nu numai că împodobiau braţele, degetele şi capul moartei dar stăteau în grămezi de o parte şi de alta trupului. In public se aflau numeroşi poliţişti în haine civile şi unul din ei surprinse chiar pe profanatorul de morminte, Spiru, privind fascinat bijuteriile.

In urma ceremoniei, trupul fu depus într'un cavou ale cărui modeste aparenţe avu darul să uimească pe toţi cei cari cunoşteau strălucita situaţie a bancherului. Vogassari închise uşa cavoului vârând cheia de argint în buzunar şi se întoarse în casa sa din str. Aristotel, care altădată răsunase de veselia petrecerilor date de Minica prietenelor sale.

In dimineaţa următoare, intendentul cimitirului găsi cadavrul lui Spiru înaintea cavoului şi oarecari semne ce indicau că se făcuse o încercare de forţare a broaştei. Poliţia telefonă imediat bancherului care dădu ordin ca nimeni să nu apropie de cavou înainte de venirea lui. Ajungând la faţa locului Vogassari intră singur în cavou şi ieşi după o scurtă inspecţie anunţând că totul era în ordine. Dar când oamenii poliţiei dădură a-i verifica declaraţia, bancherul îi rugă să rămână afară şi să-l creadă pe cuvânt. Din consideraţie pentru proeminenţa, pentru influenţa sa şi mai cu seamă pentru durerea sa de părinte, aceştia se supuseră dar îl sfătuiră pentru siguranţa bijuteriilor, să puie o uşă mai masivă şi o broască mai greu de forţat, ceeace şi făcu punând nişte drugi de fier şi în cele din urmă, barând intrarea cu un zid gros.

Nu mică fu însă mirarea lumei văzând că din acest moment părintele care dăduse dovadă de atâta dragoste nu s'a mai întors niciodată la mormânt şi nici nu şi-a luat măcar osteneala să puie o coroană de flori pe mica cruce albă, ce forma singura ornamentaţie a cavoului.

Curiozităţile se concentrară în jurul casei din str. Aristotel, unde bancherul ducea o viaţă retrasă împreună cu soţia sa şi cu un copil de opt ani, după ce concediase toţi servitorii, cu excepţia unei femei bătrâne, care-l slujia de vreo treizeci de ani. Vecinii începură a observa curând mişcări stranii în casa lui Vogassari. In fiecare noapte după ora unu şi până spre ziuă, transparentele veneţiene ale ferestrelor dela etajul al doilea filtra o lumină albastră.

Cu timpul, comentariile asupra ciudăţeniilor ce se petreceau în

Minica Vogassari al cărei cadavru a stat timp de patru ani în casa părinţilor săi.

Dreapta: *Bancherul, ieşind noaptea hoţeşte, cu trupul fiicei sale, din cavou. La picioarele lui vedem un profanator de morminte, care venit cu gândul să fure, a căzut mort pe loc, din pricina spaimei care l-a cuprins la vederea apariţiei stranii a bancherului.*

casa aceasta, deveniră mai pozitive. Bancherul încetă a-și mai primi vechii prieteni, de parc'ar fi avut de ascuns ceva rușinos și de nedescris. Casa, care altădată fusese un centru de petrecere al tineretului atenian devenise acum tăcută ca un mormânt, cu ușile și ferestrele veșnic închise. Ciudata lumină albastră ce se zăria noaptea era singuru-i semn de viață.

Numărul curioșilor crescu. Zeci de persoane se adunau noaptea în jurul casei și pândiau intrigați ochiul de lumină. Un vecin se urcă într'o scară în vârful unui stâlp de telegraf și scena ce-i apăru înaintea ochilor privind pe fereastra luminată în albastru, avu darul să-l uluiască. Tatăl, mama și fratele moartei stăteau în jurul unui cosciug și cântau imnuri religioase sub conducerea unui preot.

După terminarea acestei ceremonii se auziră notele vioaie ale unui fox-trot american, ce se amestecau cu un sgomot de suspine.

Martorul acestei lugubre ceremonii se duse direct la poliție și ceru să se ia măsuri pentru împiedicarea unui asemenea sacrilegiu. Dar Vogassari era un personagiu prea marcant pentru a fi turburat pe baza unui denunț oarecare, așa că poliția se abținu dela orice intervenție.

Lucrurile continuară astfel timp de patru ani, în cursul cărora bancherul își vedea regulat de afaceri, deși vechiul entuziasm îi pierise. Către sfârșitul lui August se împlinea cea de a patra aniversare a morței. Durerea distrusese o mare parte din vitalitatea și energia bancherului. Toată ziua de Vineri bancherul o petrecu la biroul său, în aparență foarte calm. Sâmbătă telefonă unuia din vice-președinții săi spunând că ține să nu fie deranjat decât în cazul că se întâmplă ceva extraordinar, iar Duminică, ziua celei de a patra aniversări și exact la ora când fata a încetat din viață, Vogassari muri.

Medicul familiei se grăbi să întocmească un certificat prin care atribuia moartea unei embolii a inimei, dar autoritățile observând strania coincidență a celor două morți, ordonă facerea unei autopsii. La inimă nu se găsi nici urmă de turburare, dar se descoperiră în schimb indiciile unei otrăviri lente, cronice, datorită manipulării unor lichide chimice și a unor plante veninoase.

Prietenii mortului își amintiră atunci că pe când era în viață, acesta comandase tot felul de ierburi exotice și că se dovedise adesea profund inițiat în tainele chimiei. Cum a ajuns această lentă intoxicare la un desnodământ atât de precis, rămâne un mister. E evident că bancherul a grăbit procesul în vre-un mod pe care raportul medical nu-l menționează.

In Grecia se obicinuește a se face funeralii de mare pompă celor de seama lui Vogassari și prietenii celui decedat voiră să aducă tradiționalul omagiu fostului director. Spre uimirea tuturor însă, văduva refuză hotărîtă această onoare și fără a da vre-un motiv. Dar fiul său, care are acum doisprezece ani, interveni impulsiv: „Nu, tata voia să rămâie acasă cu noi și cu Minica".

Mama aruncă o privire alarmată de reproș băiețelului, iar comitetul băncei plecă foarte intrigat. Bănuiau sensul frazei scăpate de băiat; poliția avu și ea o bănuială similară și decise imediat facerea unor cercetări.

„Puteți intra domnule" zise doamna Vogassari comisarului. „N'avem nimic de ascuns. Taina noastră a fost dată în vileag".

Omul poliției intră într'o încăpere mare, pătrată, cu pereții goi și ferestrele ermetic închise. Singurul ornament al acestei camere era portretul în mărime naturală al unei tinere fete. Sub acest portret se afla un cosciug mare, din cristal albastru cu lumânări de ceară aprinse, la fiecare colț. In cosciug odihnea trupul unei fete de vre-o 18 ani era Minica — întinsă pe o saltea de mătase de un albastru ca cerul, dar tare descompusă.

Intr'un alt cosciug de lemn, foarte apropiat de cel dintâiu, se afla cadavrul bancherului Vogassari cu mâinile împreunate pe piept și cu capul întors spre fiica sa.

Misterul fu însfârșit lămurit. Timp de patru ani, tatăl ținuse cadavrul fetei în casă, refuzând să creadă că era moartă. In noaptea zilei când și-a condus fiica la cimitir a plecat singur cu mașina, fără a spune unde se ducea și s'a întors după un timp cu moarta înfășurată într'o pătură. In câteva cuvinte el povesti soției sale că se întâlnise la intrarea cavoului cu un hoț, care spre marele lui noroc căzuse mort pe loc, tocmai când încuia ușa.

Curând după aceasta, D-na Vogassari se pomenise cu o ladă enormă, în care crezuse că i se aducea un pian, dar când fu deschisă de bancher ,lada dădu la iveală cosciugul de cristal. Până la sosirea cosciugului, cadavrul fusese ținut în camera de culcare a fetei a cărei ușă era încuiată. Slugile fură concediate, afară de una singură, care fiind de mult în serviciul familiei se bucura de întreaga încredere a bancherului. Micul Vogassari însă, pe atunci în vârstă de opt ani, găsind ușa dela camera sorei sale încuiată și broasca astupată cu hârtie, goli cu ajutorul unui ac gaura cheei și se uită în încăpere, curios să vadă ce i se ascundea. Strigătele sale de groază siliră pe mamă să-l inițieze în taina, pe care în cele din urmă o trădă.

Inconsolabilul părinte sta în fiecare seară înaintea cosciugului de cristal privindu-și fata ceasuri la rând și silindu-și familia să ia parte la slujba religioasă ce i-o făcea zilnic. Un preot bătrân citia după fiecare din aceste ședințe o rugăciune de „deslegare".

Apoi, amintindu-și cât de mult îi plăcuseră fetei dansurile moderne — fox-trot-urile, tango-urile etc., îi aduse un patefon cu plăci, ce făceau să răsune în cameră melodiile ei favorite.

Se ivi însă la un moment dat o complicație dezolantă pentru bancher. Deși trupul fusese îmbălsămat de unul din cei mai buni doctori ai Atenei, țesuturile nu se puteau conserva mai mult de doi ani.

Vogassari începu o goană febrilă după substanțe chimice, cu ajutorul cărora să întârzie la infinit o putrefacție totală. In fiecare dimineață freca fața și trupul fetei cu un unguent ce emana un miros puternic de migdale amare, rose și salpetru.

Mixtura da țesuturilor o oarecare aparență de viață. Oamenii poliției găsiră într'un dulap elementele unui laborator de vechiu alchimist — o lampă cu alcool, eprubete, retorte, lichide de diferite culori, grămezi de petale de trandafiri, bucăți de sulf, etc.

Această combinație, care întârzia descompunerea se insinua însă în porii bancherului, zi cu zi, otrăvindu-i sângele. Moartea s'a produs însă prea repede, ca să existe verosimilitate că se datorează numai acestei cauze.

Comisarul întrebă cu blândețe pe văduvă dacă știa că păstrarea cadavrului în casă însemna o violare a legei.

„O, da" a răspuns ea „am știut-o destul de bine, dar era singurul mijloc de a-l împiedica pe soțul meu să-și ia viața. Ținea cu orice preț să-și urmeze fiica în mormânt; în cele din urmă însă, printr'un compromis consimți să trăiască, dar numai cu condiția să aibă fata lângă el și s'o poată vedea oricând.

Dar cea mai interesantă parte în cazul bancherului Vogassari, este paradoxala stare a spiritului său. Felul cum a procedat cu moarta, reflectă cea mai crassă nebunie, dar această nebunie se mărginia la a stăpâni doar o parte din mintea sa, lăsând celelalte laturi perfect normale. In tot acest răstimp asociații săi a avut ocazia să-l vadă rezolvând, cu obicinuita-i pătrundere și genialitate toate chestiunile de ordin financiar, legal și comercial ce i se prezentau.

Totuș, partea morbidă a spiritului său biruia atunci când venia în conflict cu laturile sănătoase. Astfel, după moartea fiicei sale vizibila zdruncinare a sănătății i-a impus facerea unui testament. Cum era și avocat, și-l redactă singur. Ei bine testamentul se dovedi impecabil ca formă și detalii, cu excepția unui singur punct și anume: lăsa în mod solemn întreaga avere fiicei sale Minica, ca și cum aceasta ar mai fi fost în viață, dând soției și fiului un drept de uzufruct asupra unor proprietăți ce trebuiau să revie tot fetei, după moartea lor — deși știa foarte bine că fata, așa cum se găsia nu mai putea moșteni nimic.

E. A.

Locotenentul Carol, Principe al României

Cu prilejul celei de a 40-a aniversare a Naşterii M. S. Regelui Carol II

INTR'O dimineaţă de Noembrie, recruţii regimentului 2 de vânători „Regina Elisabeta" se mişcau cu toată energia celor douăzeci şi unu de ani, pe câmpul de instrucţie al Cotrocenilor, îmbrăcaţi numai în vestoane, ca şi ofiţerii ce-i comandau, cu tot vântul rece ce bătea de la nord. Ofiţerii instructori, cu privirea încordată urmăriau atenţi mişcările noilor ostaşi. La compania I-a, căpitanul Comandant primia raportul Plutonului I. Şeful Plutonului, Locotenentul Carol, Principe al României, în cea mai perfectă poziţie ostăşească, prezenta Comandantului recruţii Plutonului. Căpitanul îi răspunse salutându-l apoi îi întinse mâna pe care Locotenentul i-o strânse cu dragoste. Dar nu putea să-şi astâmpere un zâmbet îndrăcit, ce-i flutura pe sub mustaţă. Făcu semn unui soldat care se prezentă înaintea Locotenentului, ţinând un.. ciomag pentru onor. Locotenentul Carol isbucni în hohot de râs.

— Dom'le Căpitan, daţi-mi voie să vă prezint pe soldatul Şovar Mihai, căruia îi e frică de armă. Şi pentrucă toţi trebuie să facem ceva aici, am dat ordin să ia un ciomag, barem cel puţin să ne apere de câini la nevoie.

Căpitanul se trăgea de mustaţă, ca să nu se umfle de râs în faţa lui Şovar.

Şovar Mihai era un muşcelean pişicher şi prefăcut. Auzise el, că dac'o face pe milogul şi pe neputinciosul, ba şi pe fricosul, o s'o ducă bine în militărie, dacă nu chiar l-o reforma. Locotenentul Carol, răbdător din fire, după ce-a încercat tot felul de maniere pedagogice, a întrebuinţat ultimul mijloc, de a-l stimula pe soldat, prin redeşteptarea demnităţii omeneşti, care dealtfel doarme ascunsă în orice făptură umană, până când se găseşte elementul de stimulare. Şi astfel soldatul recrut Şovar Mihai era lăsat în pace să facă tot ce-i trecea prin cap. Când a fost să se „cunune cu puşca", cum se spune la militărie, când se dă pentru prima oară arme soldaţilor recruţi, Şovar a făcut o scenă de groază de se tăvălia tot plutonul de râs. Locotenentul Carol însă nu râdea. L-a luat cu binişorul pe Şovar, şi ca să-l liniştească, i-a dat ordin să iasă la instrucţie cu... un ciomag drept armă. La început Şovar a luat lucrurile în glumă, ba şi ceilalţi recruţi făceau haz de el şi se dusese vestea de ciomagul lui Şovar până la Comandantul Regimentului de Vânători. De la un timp însă Şovar era trist şi posomorât. Locotenentul Carol îl luă într'o zi deoparte, şi-l bătu pe umăr prieteneşte.

— Ce-i Şovar cu tine?

Şovar lăsă ochii în jos şi nu răspunse.

— Hai Şovar, spune-mi mie ce te doare? Eşti bolnav sau ţi-e dor de casă?

Şovar ridică ochii lui mari şi isteţi, şi-l privi cu un aer trist.

— Să trăiţi, Dom'le Locotenent Carol, aş vrea să... mă mutaţi din regiment.

— De ce Şovar?

— Păi eu nu mai pot să ies în curtea regimentului, că râd soldaţii de mine, parc'aş fi prostul proştilor. Toată ziua, unde mă duc, unde mă întorc ciomag. ciomag. Genele biruite de lacrămi se lăsară în jos şi capul doborât de gânduri negre se abătu la pământ.

— Vezi Şovar ce înseamnă să fi alt om şi să te prefaci? Acuma tu trebuie să munceşti îndoit ca să ştergi pata urâtă de pe spinarea ta. Uite îţi dau şase zile permisie, dar când ai să te întorci, să fi alt Şovar; ne-am înţeles?

Ochii mari se ridicară strălucitori, făcând să pară lăcrămile mărgăritare.

— Da să trăiţi Do'n Locotenent Carol... dar... aş vrea să vă rog, ca, atunci când m'oi întoarce să nu-mi daţi ciomagul la spinare, să-mi daţi şi mie o armă de'lea de au camarazii mei.

Locotenentul Carol, Principe al României, râse satisfăcut.

— Bine Şovar. Când te-oi întoarce am să dau ordin să-ţi dea ţie special o armă nouă, nouţă, iar ciomagul o să-l arunc chiar eu, în focul de la bucătărie.

— Nu să trăiţi Do'n Locotenent Carol; mai bine îl iau, şi-l duc acasă, să-l am amintire de la Dumneavoastră, că poate prinde bine şi copiilor...

Locotenentul Carol, îl bătu pe umăr, şi-i strecură în mână o piesă de 5 lei.

— Drum bun Şovar!

*

Astăzi, sunt 20 de ani de atunci. Şovar Mihai, recrutul din al 2-lea de Vânători „Regina Elisabeta", dacă soarta îl mai ţine în viaţă, într'un colţ muntos al României-Mari, închină în gândul lui cuprins de-o amintire frumoasă şi plină de învăţăminte câteva cuvinte pentru sănătatea Regelui Carol II, fost Ofiţer instructor al Plutonului I, din Compania I-a.

Locot. PAUL EPUREANU

O demascare

KATHARINE HEPBURN — TALLULAH BANKHEAD

VOI toţi cari frecventaţi cinematograful şi duceţi, în mintea voastră, la ieşirea dela spectacol, imaginile frumoaselor femei depe ecran, cu linii atât de pure, cu înfăţişări de zeiţe, sunteţi toţi victimele unei grozave înşelătorii!

Femeile care formează visele voastre sunt în realitate mai urâte decât soţiile sau flirturile pe care le aveţi.

O revistă americană a avut cruzimea să publice laolaltă — spre comparare — fotografiile celor mai de seamă artiste de cinema dela Hollywood, pe deoparte frumoase cum apar în film; pe de alta naturale, aşa cum apar în fotografii neretuşate.

Reproducem aceste fotografii, în rândul întâiu înfăţişând artistele aşa cum le cunoaştem din imaginile ce ne sunt prezentate de casele de filme, iar în rândul al doilea cum apar ele în instantanee luate, când nu sunt grimate.

Veţi încerca desigur o decepţie şi vă veţi convinge din nou de ce înseamnă poezia depărtării!

O deziluzie

JOAN CRAWFORD — CONSTANCE BENNETT

GRETA GARBO

ELISSA LANDI

JEANNETTE MACDONALD

JANET GAYNOR

CLARA BOW

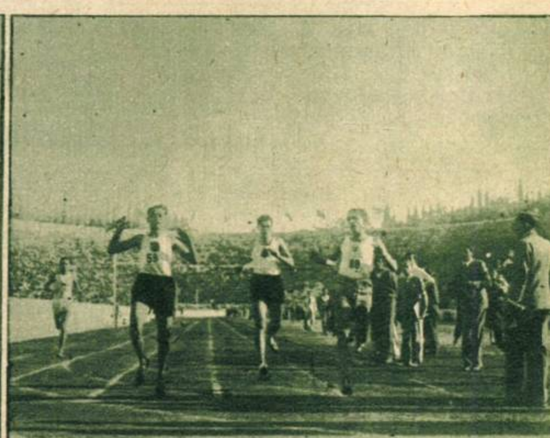

LUPE VELEZ

Jocurile balcanice din Athena

Publicăm primele fotografii primite dela jocurile olimpice din Athena. Stânga: Gall (România) a eşit întâiul la cursa Marathonului. Invingătorul e purtat pe braţe de mulţime. Mijloc: Concurentul român Lupan la saltul în lungime. Dreapta: Nemeş (România) — numărul 59 — câştigă cursa de 400 metri plat.

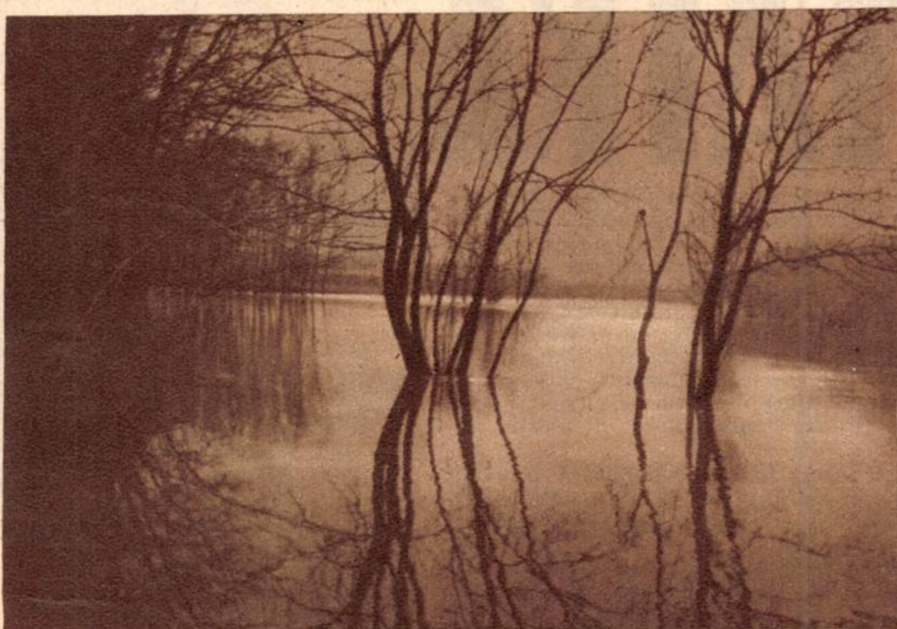
(Foto René Theo-Athena)

SFÂRŞIT DE TOAMNĂ

Razele soarelui au pierdut puterea pe care o aveau ast'vară....

Copacii goi se oglindesc în luciul încremenit al apei.

La noi, mai mult decât în alte ţări — toamna e anotimpul cel mai plăcut, din punct de vedere meteorologic: zile senine, frumoase şi în genere lipsite de ploi. Şi totuş, toamna e un anotimp trist: pluteşte în aer regretul sfârşitului apropiat, posomorirea omului bolnav, care-şi numără ceasurile, reflectată de un soare tot mai sgârcit şi mai palid. Pomii îşi scutură frunzele, iar anul îmbătrânit, ultimele foi din calendar...

Cavalcadă în zori de toamnă

OAMENI de PIATRĂ

CÂŢI dintre noi nu trec absenţi pe lângă întruchipările în piatră ale marilor noştri dispăruţi! Alte preocupări ne mână astăzi paşii cu înfrigurare. Ce minunată împrospătare e pentru sufletele noastre recapitularea părţiei făcută de fiecare în făgaşul luminării şi prosperităţii neamului. Am socotit deci interesant o uşoară fluturare de gânduri despre fiecare om de piatră, din cuprinsul Capitalei noastre, căci avem statui pe lângă care trecătorii îşi poartă paşii vreme îndelungată, fără să ştie a cui imagine reprezintă, afară de cazul că numele îi este rostit fără încetare, fiindcă reprezintă o intersecţie importantă de străzi.

Să ne închipuim că într'o dimineaţă frumoasă de toamnă cu soare blând şi cer catifelat un călător a descins din gara noastră principală. Nu se simte obosit şi are gând să hoinărească.

A ieşit în bulevardul *Dinicu Golescu* şi o ia încet pe strada largă oprindu-se la câteva sute de paşi în faţa *statuei* cu acelaş nume.

— Binecuvântată fie memoria marelui român — şopteşte el. Şi pentru câteva clipe călătorul retrăeşte ca şi aevea scene din viaţa boerului cărturar, care a vieţuit între anii 1777—1830.

... Acolo la Goleşti lângă conacul strămoşesc ziduri mândre prind să se ridice. E un locaş al învăţăturii. Boerul Dinicu ţinteşte să adune aici floarea tineretului setos de lumină. Incepe chiar tratativele cu dascălii de vază ai timpului, printre ei figurând şi Aron Pumnul. Visul ajunge la împlinire şi iată-l acum pe zelosul iniţiator urmărind roadele înfăptuirii sale. In şcoala dela Goleşti se predau câteva limbi, punându-se o stăruinţă deosebită pentru studiul clasicilor greci. Dar avântul acesta spre lumină e năruit, odată cu Eteria. Dinicu Golescu e acum un fugar. Pe oriunde trece lasă însă urme. De pildă acea faimoasă societate secretă fondată la Braşov, cu scopul unei intense propagande culturale. Intors acasă, când munca trebue reîncepută din nou, boerul cărturar pune mâna pe condei şi scrie: „Insemnarea călătoriei".

Slova aşternută de el pe hârtie, pătrunde adânc în inimi, căci ea vine ca o boare plină de prospeţime — graiul românesc luptând să învingă pe cel impus de domnii fanarioţi.

Trecătorul nostru porneşte mai departe şi drumul lui e dus la întâmplare. Străbate până la celălalt colţ strada Francmasonă şi un alt monument îi opreşte privirile. E al soldaţilor din *reg. 9 Vânători*, morţi pentru întregirea neamului. Locurile de bătălie se înşiruesc pe soclul de marmoră: Ceauscioi, Cara Omer, Mustafa Aci, Amzacia, Beiuş, Mărăşeşti, Tisa-Bö, etc.

Acum se deschide largă, cu uşor urcuş şoseaua Cotro-

1. *Dinicu Golescu*
41. *Barbu Catargiu*
42. *Vulturul — monument al eroilor morţi în războiul dela 1877.*
5. *Monumentul Eroilor Sanitari*
21. *Alex. Lahovari*
6. *Ion C. Brătianu*
13. *Lascar Catargiu*
11. *Mihai Viteazu*
9. *Gh. Lazăr*
12. *Tache Ionescu*
14. *Monumentul Corpului didactic*
8. *Emanoil Pache Protopopescu*
19. *Monumentul Şilvestru*
10. *Eliade Rădulescu*
20. *Vasile Lascăr*
38. *Gh. Duca*
7. *C. A. Rosetti*

46

18

25

35

29

30

15

23

27

28

47

50

43

17

...genilor. La capătul grădinii palatului, în fața Pirotechniei, maestoasa priveliște îl oprește pe loc. Pe un soclu uriaș un leu și-a pus labele pe un obuz, peste care e aruncat un steag și o cască. *E monumentul eroilor din arma geniului,* morți în 1913 și 1916. Literele de aur scrise pe el grăesc: *„Spuneți generațiilor viitoare că noi am făcut suprema jertfă pe câmpurile de bătaie pentru întregirea neamului".*

Se întoarce înapoi drumețul nostru și luând-o pe străzi cotite, iată-l ajuns în fața Facultății de Medicină. Statuia din preajma grilajului de fier îi amintește cu admirație de *Carol Davila,* acela care desvoltând o activitate titanică a creat aproape din nimic o viață medicală românească. Inițiator, creator și organizator, numele lui e legat de școala națională de medicină și farmacie, școala veterinară, Institutul de chimie, Azilul Elena Doamna, etc.

Dar bulevardul frumos străjuit de castani duce pe drumețul nostru mai departe. La prima încrucișare de străzi se oprește în fața altui monument — *cel al Eroilor Sanitari,* morți în războiul de întregire. Rămâne acolo câteva clipe în contemplare și trecând podul Elefterie merge în linie dreaptă până în inima centrului. De departe deslușește statuia lui *I. C. Brătianu.* Viața aceluia care a fost unul din factorii întăritori în rezolvarea tuturor problemelor naționale i se perindă vertiginos pe dinainte. Părtaș al revoluției dela 1848, ia calea pribegiei, conspiră contra lui Napoleon III-lea, luptă pentru unirea principatelor, contribue la detronarea lui Cuza și aduce în țară pe primul nostru rege. Avântul prosper luat de regatul nostru se datorește și lui într'o mare măsură, mintea lui luminată ținând cu multă înțelepciune frânele puterii.

Mai încolo, la câteva sute de pași îi străjuește ca tovarăș *C. A. Rosetti.* Tânărul visător dela 1840, cel cu capul plin numai de Byron și Lamartine, autorul volumului de versuri *„Ceasuri de mulțămire"* e întemeetorul liberalismului român. Iată că sosește anul turbure 1848 și ca secretar al guvernului provizoriu e arestat și trimis la Orșova. Norocul însă îl protejează, căci are ca soție pe acea minunată femeie imortalizată de Jules Michelet. Maria Rosetti, travestită în țărancă, reușește să-l scape din închisoare. Anii trec...

Sub Carol I Rosetti devine monarhic, cu tot liberalismul lui înaintat și e ales în mai multe rânduri ministru și președinte al Camerii. Revizuirea Constituției din 1884 sapă o prăpastie prea mare în fața ideilor sale radicale, părerile lui bătându-se cap în cap cu cele ale lui Ion Brătianu, puternicul fruntaș al partidului liberal. Dar dacă vederi deosebite i-au despărțit în viață, posteritatea i-a așezat alături, pe amândoi unindu-i aceiaș mare dragoste către țară.

Călătorul nostru pornește mai departe, în linie dreaptă și se găsește în fața unei frumoase grădinițe cu flori. In mijloc e o impozantă statue, ridicată în amintirea lui *Pache Emanoil Protopopescu,* vrednic primar al Bucureștilor în anii 1888—1891, cel care s'a distins printr'o intensă și rodnică activitate, modernizând Capitala.

Ruta aceasta nu mai are în direcția ei nici o statue. Trebue străbătut din nou drumul spre Brătianu, pentru ca în imediată apropiere să răsară pe soclu silueta încărcată de prestanță învățătoricească a lui *Gh. Lazăr.* Fostul diacon, profesor al Seminarului din Sibiu, după o ceartă cu autoritățile bisericești a plecat la București, unde cu sprijinul boerilor naționaliști, Dinicu Golescu și Gh. Racoviță, a obținut dreptul să deschidă o școală românească la mănăstirea Sf. Sava, pe locul unde se află astăzi statuia

---

4. *Carol Davila*
3. *Monumentul eroilor din armata geniului*
16. *Delavrancea*
29. *Enăchiță Văcărescu*
40. *Monumentul „Avântul țării"*
18. *Monumentul Aviației*
27. *Traian Demetrescu*
28. *Const. C. Roseti*
47. *Eugeniu Carada*
50. *„Lupoaica"*
43. *Dr. Istrati*
17. *Alex. Constantinescu*
46. *Monumentul pompierilor*
25. *Teodorescu C. Dem.*
35. *Gh. Panu*
48. *Luigi Cazavillan*
30. *M. Eminescu*
23. *General Florescu*
15. *Leonard*

37

32

36

24

45

34

44

39

49

26

lui. Omul acesta a trezit conştiinţa naţională într'o vreme când ea era înăbuşită de regimul fanariot. Graiul lui de acasă, lipsit de latinismele obicinuite în Ardeal a influenţat pe elevi pregătindu-i pentru lupta de curăţire a limbii.

Nu departe dăinueşte în piatră *Eliade Rădulescu*, unul din ciracii lui Lazăr, supranumit părintele literaturii române, personalitate covârşitoare pentru începuturile civilizaţiei noastre, ilustrându-se în toate domeniile. A înfiinţat soc. Filarmonica la 1840 cu scopul de a încuraja teatrul românesc şi scoate la lumină întâia gazetă „Curierul românesc" şi prima revistă „Curierul de ambe sexe". Sunt lucruri care nu pot fi date uitării, aci începând scânteerile de lumină ale renaşterii noastre.

Intre Lazăr şi Eliade Rădulescu e statuia lui *Mihai Viteazu*, cel care în 1599 uneşte sub un singur sceptru neamul românesc. Statuia aceasta e pentru noi un simbol sfânt şi locul ei ar fi mai nimerit acolo la Alba-Iulia, unde Voevodul muntean s'a proclamat ca domn al tuturor românilor.

Acum în linie dreaptă vin statuile: *Tache Ionescu* 1858—1922, unul din factorii importanţi cari au făurit România de astăzi. Suflet mare, desinteresat, a fost un vajnic luptător al cauzei naţionale şi şcolare a românilor din Ungaria. Orator de frunte, discursurile lui au rămas celebre. Ca ministru de externe 1912—1913 şi 1916—1917 reuşeşte să impună ţara noastră în politica internaţională.

Lascar Catargiu 1823—1900, om cu mare autoritate. primul ministru al principelui Carol în 1866.

Monumentul Corpului didactic, ridicat în amintirea profesorilor morţi pentru întregirea neamului.

Pe şoseaua Kiseleff iată că apare bustul lui *Leonard*, prinţul operetei, cel care a fost o încântare a scenei noastre ani dearândul. Cu un surâs trist se opreşte călătorul în preajma soclului. In vârtej i se perindă scene din „Văduva veselă", „Vânzătorul de păsări", „Contesa Mariţa", etc. Viaţa revărsată de acest minunat artist la lumina rampei nu poate fi îngropată curând de noaptea uitării.

Mai departe străjueşte *Delavrancea* 1858—1918. Om politic, socotit de Maiorescu, ca cel mai mare orator al epocei. Darul lui de a însufleţi mulţimea şi l-a pus în serviciul cauzei naţionale, în timpul neutralităţii. Ca literat ritmul vremei noastre nu i-a diminuat valoarea operelor Trăeşte şi astăzi acea minunată trilogie dramatică: „Apus de soare", „Viforul", „Luceafărul", iar nuvelele sale: Sultănica, Trubadurul, Paraziţii, Hagi Tudose, datorită bogăţiei imaginaţiei şi frumuseţii limbii şi-au câştigat un loc trainic în arena literelor noastre.

Mult mai sus în parcul numit al Domeniilor pe locurile nu de mult virane, s'a ridicat un cartier ultra-modern. In mijlocul unei piaţete împrejmuită de vile elegante găsim statuia lui *Alex. Constantinescu*, fost ministru al domeniilor. Ca şef al acestui departament a făcut o serie de împroprietăriri, dând o viaţă civilizată unui însemnat număr de mici funcţionari.

Acum monumentele vin presărate ici-colo: cel al *Aviaţiei* pe şoseaua Jianu, iar pe piaţeta din faţa *bisericii* Silvestru e ridicat *un monument în cinstea celor morţi pentru ţară*. De aici dacă tai str. Toamnei şi străbaţi Robert de Flers, dai în piaţa *Vasile Lascăr* cu *monumentul* purtând acelaş nume, amintind de un sârguitor şi cinstit prim ministru. Te opreşti şi în faţa statuei lui *Alex. Lahovari* 1841—1897, iscusitul orator, fost ministru de justiţie, domenii şi externe.

Ţinta este acum grădina publică din faţa Ateneului român. Sunt aici o serie de statui reprezentând nume de

33

2

31

22

45. D. Onciul
24. Gr. Tocilescu
36. Monumentul Eroilor francezi
32. Ion Ghica
37. Elena Ferechide
33. Kiriac C. D.

2. Monumentul soldaţilor din reg. 9 vânători
31. M. Kogălniceanu
22. Constantin Esarcu
34. P. S. Aurelian
44. I. Al. Lahovari
39. Dr. Botescu
49. Gr. Cantacuzino
26. V. A. Ureche

vază. Iată-l pe *Esarcu* (1836—1898) unul din fondatorii Ateneului, fost profesor al Facultății de științe și ministru de externe. *General Florescu* (1817—1892), om politic, fost minstru de răsboi, organizatorul armatei române, pe care a pregătit-o pentru răsboiul din 1877. *Gr. Tocilescu* (1850—1909), cunoscutul istoric. *Teodorescu C. Dem.* (1849—1900), scriitor și om politic. *V. A. Ureche* (1834—1901), profesor și scriitor. *Traian Demetrescu* (1866—1896), delicatul poet. *Const. C. Rosetti*, luptător de frunte al mișcării noastre culturale. *Ienăchiță Văcărescu* (1749—1799), delicatul poet dela sfârșitul veacului XVIII, apoi marele nostru *Mihail Eminescu* (1849—1889). *Mihail Kogălniceanu* (1817—1891), luminatul tovarăș al lui Cuza. De numele lui sunt legate marile reforme ale timpului: secularizarea averilor mănăstirești, împroprietărirea țăranilor, liberarea țiganilor, ștergerea privilegiilor boerești. Tradiționalismul lui Kogălniceanu a înrâurit puternic generațiile viitoare, iar activitatea lui ca om politic a fost cimentul puternic al temeliei statului român. *Ion Ghica* (1816—1897), scriitorul și omul politic, autorul valoroaselor scrisori către Vasile Alexandri. Din întreaga lui activitate respiră o minte clară, instruită, bine echilibrată, și un suflet entuziast lipsit totuși de sentimentalism. *D. G. Kiriac*, fost profesor la Conservator, conducător al soc. „Carmen". *P. S. Aurelian* (1833—1900), fost ministru și președinte al Camerei, unul din primii noștri economiști.

Nici Cișmigiul nu trebue să-l uităm. Pe una din aleele principale, în preajma grotei, se înalță statuia lui *Gh. Panu* (1848—1910), cunoscutul publicist, autor al amintirilor dela Junimea. In față, la câțiva pași îi ține tovărășie *monumentul ridicat în cinstea soldaților francezi căzuți pe pământul românesc în 1916*. Mai încolo în apropierea casei Kretulescu e statuia *Elenei Ferichide*, o mare luptătoare a noastră în domeniul social.

Dar călătorul de care am vorbit pornește acum din fața Gării de Nord. Se oprește lângă monumentul lui *Gh. Duca*, unul din harnicii conducători de altădată ai direcției C. F. R.-ului. In piața Matache Măcelaru se ridică statui *doctorului Botescu*, fost primar, mare filantrop, iar mai sus în fața fostei școli de geniu e monumentul *„Avântul țării"*, ridicat pentru a proslăvi memoria celor morți pentru patrie.

Intâmplarea l-a adus pe neobositul cercetător în apropierea zidurilor pieții Bibescu-Vodă. La poalele dealului Mitropoliei se ridică impresionantă statuia lui *Barbu Catargiu* (1807—1862), cel mai valoros reprezentant al partidului conservator de pe vremuri. Ca prim ministru în 1862 fiind un dârz adversar al legii rurale, la eșirea din parlament a fost asasinat de un necunoscut.

Mai sus, în piața Principesa Maria, e un *monument al eroilor morți în răsboiul dela 1877*, iar nu departe în Parcul Carol avem statuia *doctorului Istrati* (1850—1918), marele savant, care a ocupat multă vreme catedra de chimie organică la Facultatea de științe din București. Ca primar al Capitalei a înființat frumosul parc Carol. *I. Al. Lahovari* (1841—1897), fost ministru, distins diplomat, membru marcant al partidului conservator.

Dar continuul vagabondaj pe imensa rețea de străzi ale Capitalei mai scoate câteva statui în cale. In grădina vecină Arhivelor Statului e bustul lui *Dimitrie Onciul* (1856—1923), mare istoric.

Mai sus, în fața Arsenalului un alt *monument* oprește pe călător. E înălțat în cinstea *pompierilor*, cari în ziua de 13 Septembrie a anului 1828 au ținut în loc o armată întreagă de turci, dând pildă de un curaj care a făcut să țâșnească scântei de înflăcărare în inimile românești.

Cea a lui *Eugen Carada* (1836—1910), ridicată în apropierea Băncii Naționale. Republicanul acesta, amestecat în Conspirația contra lui Cuza și a lui Carol I, limpezindu-și ideile, devine la maturitate omul de încredere al lui I. C. Brătianu, care-i dă importante însărcinări financiare, printre altele și conducerea Băncii Naționale, la consolidarea căreia a lucrat mult.

Luigi Cazavillan, ziarist și mare filoromân. Bustul lui e ridicat în grădina care-i poartă acelaș nume, în preajma școalei clădită de el.

Solitara grădină a Icoanei dăruește trecătorului imaginea lui *G. Cantacuzino* (1845—1898), fost prim-ministru, unul din sfetnicii de seamă ai regelui Carol II.

Avem acum ultima statue — Lupoaica — așezată în apropierea Patriarhiei. In 1905, cu prilejul a 50 ani de domnie a regelui Carol I, cetățenii Romei au făcut acest dar orașului București, imortalizând în bronz legenda celor doi gemeni, făuritorii cetății eterne din a căror semințíe ne tragem și noi.

Cum vedem, știm să cinstim pe cei cari au depus munca și jertfa vieții pentru binele țării. Statuile dacă sunt ridicate în memoria lor, constituesc în acelaș timp și o pildă pentru generațiile care îi urmează.

MARGARETA NICOLAU

15 zile în imperiul lui Hitler

SUB acest titlu, d. G. Millian Maximin a scos un captivant volum, în care descrie situațiile din Germania actuală. Acest volum inaugurează la noi marele reportaj mondial, în sensul că preocupările reporterícești și-au lărgit acum orizontul, dela împrejurări locale la vaste fapte europene și la situațiuni din alte țări. Acest fel de reportaj, care a cucerit presa occidentală după război, a întârziat la noi, poate din cauza caracterului local al ziarelor noastre. In adevăr, o mare gazetă franceză sau engleză este citită în toată lumea, pe când puține exemplare din presa noastră trec granița.

D. G. Millian-Maximin

Evenimentele petrecute în unele țări cum ar fi Rusia sau Germania și acum în urmă America, interesează omenirea în general și nu este opinie publică din nici o țară, care să nu se pasioneze în faaț acestor răscoliri. Germania hitleristă apare din volumul d-lui Millian-Maximin, ca o gigantică dramă a unui popor întreg, a cărui psihologie autorul o fixează cu o claritate și un spirit de pătrundere extraordinar. In adevăr, tratate întregi dac'ai citi, nu ai putea fi mai bine documentat și mai rapid, decât din aceste repezi imagini, prinse în cursul unei scurte călătorii, dar foarte bogată în observații, în fapte semnificative culese din toate domeniile vieței poporului german. Fixarea psihologiei germanului de azi, pusă în legătură cu trecutul, e în adevăr o realizare magistrală.

Autorul explică prin trăsăturile principale ale sufletului german, prin nevoia cetățeanului german de-a se fixa într'un grad ierarhic, de a simți un „Führer" deasupra lui și un subaltern căruia să-i dicteze și să-l terorizeze, cum a fost posibilă lovitura hitleristă și întinderea hitlerismului în Germania. Infățișează planul de acțiune al lui Hitler, organizarea batalioanelor sale, metodele ipocrite și crude din care a reușit să desființeze partidele politice; și ne înfățișează o nouă justiție germană ca pe o culme a monstruozității realizată de doctrina hitleristă.

Volumul cucerește pe cititor, de parc'ar fi unul din acele filme ce reproduc realitățile cele mai curioase într'o regie foarte inteligentă. Gazetar de mare valoare, autorul a știut să aleagă esențialul din torentele de fapte mărunte în care toți cei cari cercetează o situație nouă în c menire se pierd de obiceiu.

Este cert că și disciplina ziaristică, a contribuit ca acest volum de mare reportaj să conțină o documentație attă de vastă într'o expunere concisă și sesizantă, să fie un mare protest împotriva hitlerismului și metodelor sale. Scris cu multă vioiciune, într'o formă perfect adecuată intențiilor de fond ale autorului, volumul domnului Millian Maximin inaugurează un gen superior de reportaj românesc.

Cr.

SOARELE? NE-A PĂCĂLIT!

NICI NU EXISTĂ

O răsturnare a tuturor concepţiilor şi credinţelor noastre

OAMENII cari se consacră studiilor, cu cât află mai multe taine ale naturii, cu atât îşi dau seama de imensitatea ignoranţei lor. Ceeace cunoaştem faţă de ceeace ignorăm e ca un grăunte de nisip faţă de pământul întreg, ca o frunză faţă de pădurea toată, ca un strop de apă faţă de întinderea oceanului, La sfârşitul unei vieţi de învăţătură şi cercetare, omul de ştiinţă ajunge să spună: „ceeace ştiu sigur e că nu ştiu nimic".

Nu înseamnă aceasta că sunt puţine cunoştiinţele noastre, dar ceeace cunoaştem — în afară de faptele strict experimentale — e simplă teorie, ipoteză incertă, bănuială nesigură.

Să nu ni se pară însă că această recunoaştere a ignoranţei noastre ar avea darul să descurajeze pe savanţi. Dimpotrivă. Omenirea se găseşte astăzi în starea aceluia care trezindu-se din somn prinde cu încetul cunoştinţă de cele ce se află în jurul său. Suntem în faza copilului care învaţă să vorbiască sau să umble. In toate începutul e greu. A fost dificil în desvoltarea ştiinţei omeneşti să ştim de care colţ trebue să ne apucăm. De îndată ce colţul va fi în mâinile noastre, desigur că vom putea desface toată pelicula ignoranţei depe mintea omenească. Şi se pare că suntem pe cale de a găsi acest colţ. Se pare că cel mai potrivit capăt de unde să porniască explicarea tuturor fenomenelor naturale, este cel al radiaţiunilor, al teoriei electronice a materiei.

Materie e tot ce cade sub simţurile noastre. Este „suma tuturor apercepţiilor noastre sensoriale". Această definiţiune generală ne cuprinde şi pe noi şi tot ce ne înconjoară. Totul e materie şi numai prin materie putem noi înţelege energia.

Materia, între altele, are o proprietate fundamentală, generală. Ea poate fi divizată, împărţită. O bucată de zahăr o putem împărţi în două, în zece, în o sută, în o mie de bucăţele. O putem face praf şi fiecare firişor de praf va avea absolut toate proprietăţile zahărului. Până unde putem merge oare cu această împărţire? Până la părticica ipotetică numită moleculă. Molecula aceasta este extrem de mică. Faţă de bucata de zahăr din care provine, ea este mai mare decât această bucată de zahăr, faţă de globul terestru întreg, clădit de un gigant numai din bucăţele de zahăr. Insă oricât de mică, această moleculă are toate proprietăţile zahărului. Sarea, apa, albumina se pot împărţi la fel, în molecule. Există atâtea feluri de molecule câte feluri de substanţe cunoaştem. Bineînţeles că nimeni n'a văzut vreodată o moleculă. Această particulă fiind numai ipotetică.

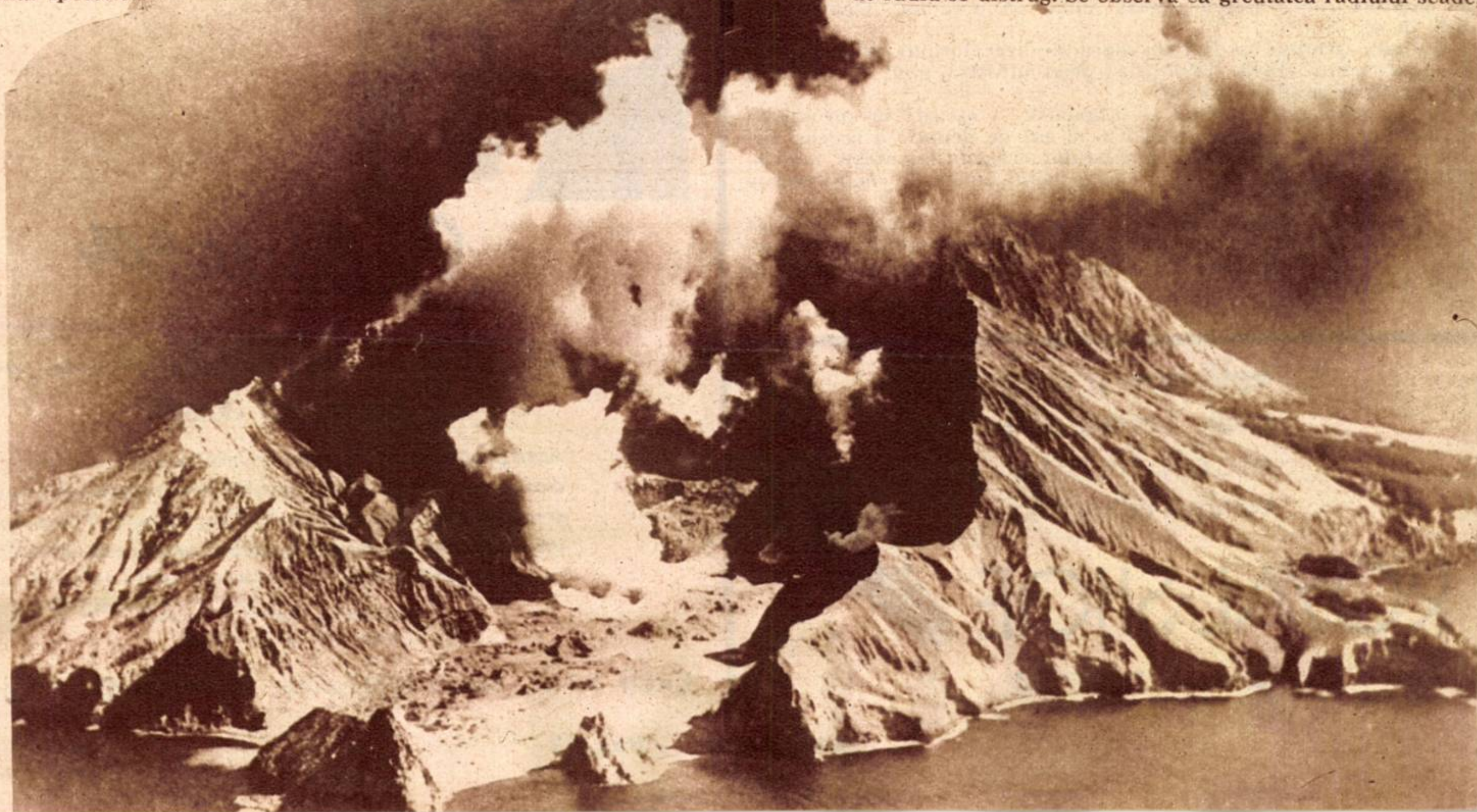
Ne dăm uşor seama că după această ipoteză numită moleculară, materia e formată numai din molecule, indiferent că într'o substanţă cum ar fi praful de zahăr, sarea, apa sau albumina, toată massa e alcătuită dintr'un singur fel de molecule, fie că am avea amestecuri de molecule, cum ar fi în apa de mare (care conţine pe lângă molecule de apă şi molecule de sare, de iodură de potasiu, de sulfat de magnesiu, etc.) în aer (unde avem molecule de oxigen, de azot, de bioxid de carbon etc.) în roci sau în argilă şi aşa mai departe.

Intrucât însă s'a observat că zahărul, sarea, apa, albumina, etc., în anumite împrejurări se pot transforma dând fiecare naştere la câte două, trei, alte feluri de substanţe (zahărul bunăoară se desface în cărbune, oxigen şi hidrogen, sarea în clor, care e un gaz, şi sodiu care e un metal; apa în hidrogen şi oxigen; albumina în aceleaş componente cu zahărul, plus azot) înseamnă că trebue să admitem că şi moleculele pot fi desfăcute în părticele mai mici mai simple. Aceste părticele de materie — tot ipotetice— mai mici şi mai simple decât moleculele, şi care n'ar mai putea fi desfăcute mai departe, cu mijloacele noastre, au fost numite în ştiinţă atomi. Aceşti atomi sunt deci cele mai mici părticele de materie.

Toate moleculele depe pământ nu pot da naştere prin desfacerea lor, decât la 92 de feluri de atomi. Invers, un atom de un fel, alăturându-se de alţi atomi de acelaş fel, sau de atomi diferiţi, poate forma sute de mii de molecule, fiecare moleculă cu câte doi, trei, zece sau chiar câteva sute de atomi.

Atâta vreme cât ştiinţa nu cunoştea metalul numit radiu, totul părea perfect lămurit. Dar d-na Curie descoperă într'un minereu Plechbenden, dela Joachimstahl, (Cehoslovacia), o substanţă nouă, radiu.

Studiându-se proprietăţile acestui radiu, s'a constatat că el se poate transforma în energie. Atomul de radiu, părticica pe care ştiinţa o considera susceptibilă de a forma molecule, dar absolut invizibilă, se distruge, se preface în radiaţiuni. Această proprietate a radiului zdruncina baza ştiinţelor fizico-chimice: principiul invariabilităţii massei. Lavoisier fusese cel care cu 150 de ani înainte dovedise că materia nu se poate nici crea, nici dstruge. Ea nu poate fi decât transformată. Atomii îi putem scoate din combinaţiunile lor, îi putem combina într'alt fel, spre a alcătui molecule diferite, dar numărul total al atomilor pe suprafaţa pământului, respectiv greutatea lor, trebuia să rămâe neschimbată în vecii vecilor. Şi iată că atomii de radiu se distrug. Se observă că greutatea radiului scade

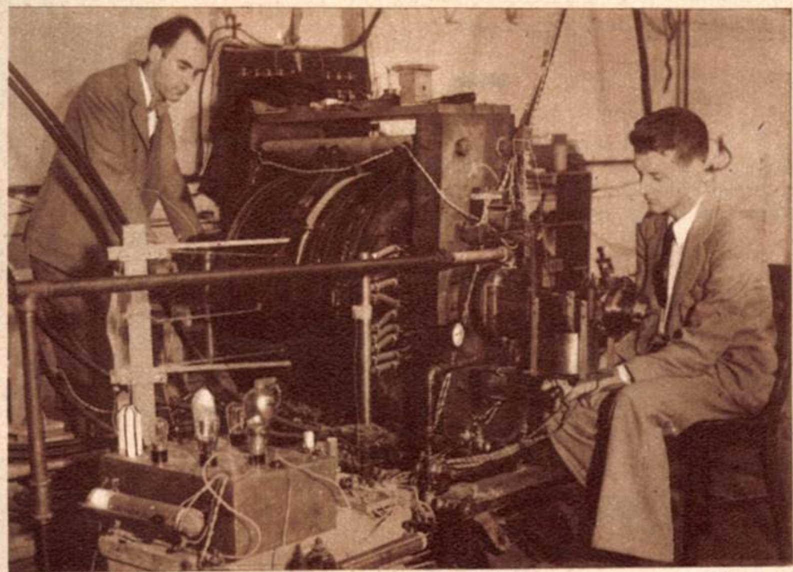

ceeace însemna că o parte din atomi se pierd. Ştiinţa nu putea influenţa cu nimic nici spre a opri nici spre a grăbi acest proces de distrugere. (Dintr'o cantitate oarecare de radiu, proporţia atomilor care se distrug faţă de cei cari continuă să rămână întregi este foarte mică, aşa că scăderea greutăţii totale e foarte greu de observat).

Cercetările unor savanţi geniali au arătat că atomul de radiu se poate desface în particule care nu mai au nici o proprietate materială, particule de energie condensată, fără greutate şi care au fost numiţi electroni. Mai mult încă, s'a putut constata că nu numai atomul de radiu, ci oricare din cele 92 de feluri de atomi se poate descompune, că toţi sunt alcătuiţi la fel din particule de energie condensată, electroni, sarcini electrice foarte mici.

Electronii nu sunt decât de un singur fel, şi singur numărul şi aşezarea lor determină varietatea celor 92 de atomi diferiţi. Să nu pierdem nici un moment din vedere că atomii sunt părticele infinit de mici, că într'o picătură de apă sunt zece, urmat de 24 de zero-uri, molecule şi că în aceste molecule, infinit de mici, atomii se mişcă în voie, iar electronii în atomi sunt aşezaţi la distanţe uriaşe, unul faţă de altul, în comparaţie cu mărimea lor, Dacă am presupune că am avea posibilitatea să vedem mărit un atom, până când ar ajunge cât o casă, electronii cari îl formează, ar fi cât o bilă de sticlă.

Toate proprietăţile materiei depind de numărul şi felul aşezării electronilor în atomi. Dacă am avea posibilitatea să scoatem un electron sau să-l aşezăm astfel, atomul s'ar transforma. Ajungem astfel cu teoria la unitatea materiei, cărămizile care o edifică fiind de acelaş fel: electronii.

In vestitul laborator al Institutului technologic din Passadena (California), fizicienii au reuşit, după cercetări îndelungate, pentru prima dată, să transforme radiaţiunile de radiu în scânteî electrice. In felul acesta materia se transformă în componentele energetice elementare, electronii şi ionii.

Dacă o influenţă oarecare strică edificiul atomic, electronii pornesc care încotro şi mişcarea lor — adevărat bombardament de artilerie — se manifestă prin degajare de căldură şi electricitate.

Să presupunem acum că toţi atomii materiali ar exploda, şi-ar rămânea numai electronii. Se înţelege că n'am mai avea materie, materia ar dispărea. N'ar mai exista decât energie. Aceasta însă nu s'ar mai putea percepe, întrucât nu există suportul pe care ea să se exercite, acest suport fiind tocmai materia.

*

Şi acum, — după introducerea aceasta obositoare, care a ocupat tot spaţiul — intrăm de abia în subiectul articolului nostru: *soarele nu există.*

Atât profesorul Piccard cât şi savanţii ruşi cari s'au suit în stratosferă, spre a face cercetări asupra razelor cosmice, au constatat lucrul surprinzător, că la înălţimi mari, strălucirea soarelui păleşte şi razele sale nu împrăştie atâta căldură ca pe pământ. Cum se poate explica aceasta? Foarte bine: soarele nu e oceanul de foc, massa de materii topite, pe care o bănuiam, pentru simplul motiv că soarele nu e nici o masă, *soarele nu e materie.* Soarele e o îngrămădire de electroni, de energie. Energia n'are nici massă, nici culoare. Radiaţiunile electronilor cari alcătuesc soarele, străbat eterul până la noi, sub formă de vibraţiuni de diferite lungimi de undă. Imediat ce întâlnesc particule materiale, aceste radiaţiuni se transformă în lumină şi căldură. Cât timp nu dau de materie, aceste vibraţiuni nu au suportul material pe care să se manifeste, nu există. Tot astfel aparatul de recepţie radiofonică transformă în vibraţiuni sonore undele electro-magnetice pe care le primeşte de la postul de emisiune. Dacă ne-am aşeza cu urechea aproape de antena postului de emisiune radiofonică, n'am auzi absolut nimic: e nevoe să interpunem între antenă şi urechea noastră un aparat de recepţie, care să primească undele, şi să le transforme în sunete. Tot astfel soarele nu e nici căldură, nici lumină. Dacă o fiinţă imaterială ar putea să-l privească, fără să interpună materie între dâns şi soare, nici n'ar vedea, nici n'ar simţi nimic. Vidul interplanetar — conform cu această teorie — trebue să fie negru, complect întunecat si să n'aibe nici o căldură, temperatura lui fiind zero absolut (minus 273 grade). In consecinţă, soarele nu există ca materie. Energia acumulată care-l alcătueşte şi pe care el o radiază, produce oscilaţiuni în electronii atomilor materiali din pătura de aer ce ne înconjoară şi depe pământ, şi noi avem senzaţia razelor solare. Cu cât materia e mai densă, sau de culoare mai închisă, cu atât efectul caloric al acestor radiaţiuni e mai intens; cu cât e mai transparentă cu atât efectul luminos e mai accentuat.

S'a constatat că sunt radio-active acele substanţe care au edificiul atomic cel mai complicat, adică sunt formate din molecule, care au în atomii lor un număr mare de electroni. Numai aceste elemente — numite bătrâne — se transformă, prin explozia atomului, în energie.

Putem presupune pentru materie o evoluţie identică cu a indivizilor: se nasc, cresc, şi mor. Energia condensată în electroni a produs atomii, materia. Elementul cel mai simplu, cel mai tânăr, hidrogenul, s'a transformat în elemente mai grele, mai complicate în ceeace priveşte aşezarea electronilor în atomi şi a produs aspectul materiei de azi: miliardele de ani contând ca clipele în această evoluţie a materiei.

In cele din urmă elementele îmbătrânite vor exploda, materia se va nimici şi se va transforma iar în energie. Soarele se găseşte în această stare. Peste miliarde de ani va începe poate şi soarele să se transforme parţial în materie.

Desigur e greu să concepem un soare imaterial, când ne-am obicinuit să-l considerăm o massă incandescentă, o mare de foc, iar un articol de revistă nu poate forma cadrul unei demostraţiuni savante. Teoria aceasta răstoarnă o serie de concepţii, care vor trebui verificate şi înlocuite: teoria formaţiunii planetelor al lui Laplace; teoria atracţiei universale, prin influenţa masselor, al lui Newton, etc., şi apoi ce se fac toate comparaţiile din literatură: strălucitor ca soarele, lunecos ca soarele, arzător ca soarele, etc.

Avem dreptul să fim mâniaţi: soarele ne-a păcălit urât!...

nic. constantin

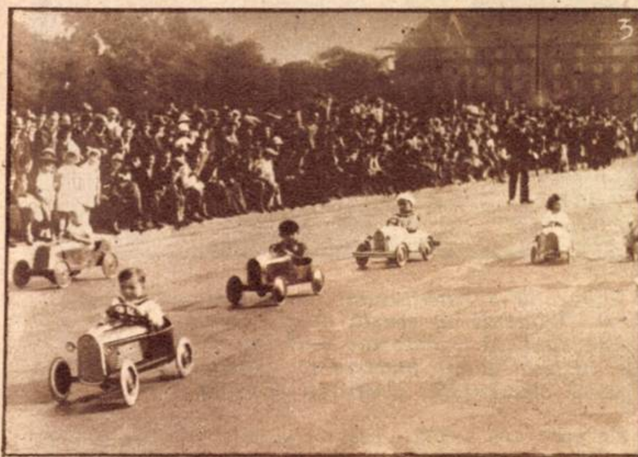

2. La expoziţia de invenţiuni din Londra s'a prezentat această lampă de noptieră, care e totodată şi ceasornic. Mecanismul se găseşte în piciorul lămpii, iar arătătorul se roteşte pe abat-jour-ul de carton, ca o umbră a timpului ce trece.

3. Pentru premiul cel mare al categoriei mici a avut loc o cursă de automobile în miniatură, pe bulevardele Parisului. După o luptă îndârjită, prichindelul cu haina marinar a câştigat premiul.

1. Dansatoarea Dinah Grace dela Coloseum din Londra execută această figură care pare împotriva legilor de mişcare a trupului omenesc.

4. Regele Alexandru al Jugoslaviei a făcut o vizită ghaziului Kemal Paşa, preşedintele republicei turceşti. In fotografia noastră: Regele Alexandru, având la dreapta pe Kemal Paşa, iar la stânga pe ambasadorul jugoslav în Turcia, Yemkovici.

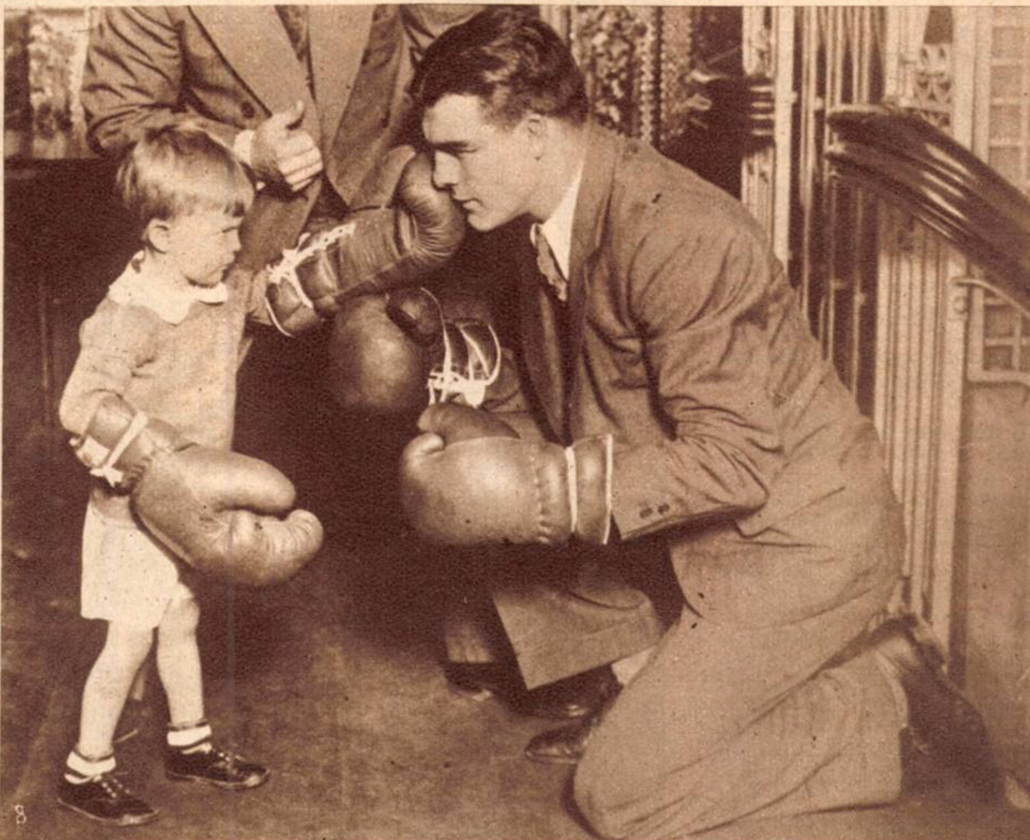
Din toată lumea

5. Primarul orașului Dudley din Worcestershire (Anglia) a dat ordin ca o stradă întreagă, cuprinzând 21 de case, să fie nimicită prin foc. Casele erau foarte dărăpănate și au trebuit să fie evacuate, încă mai de mult. In fotografia noastră focul controlat al stradei.

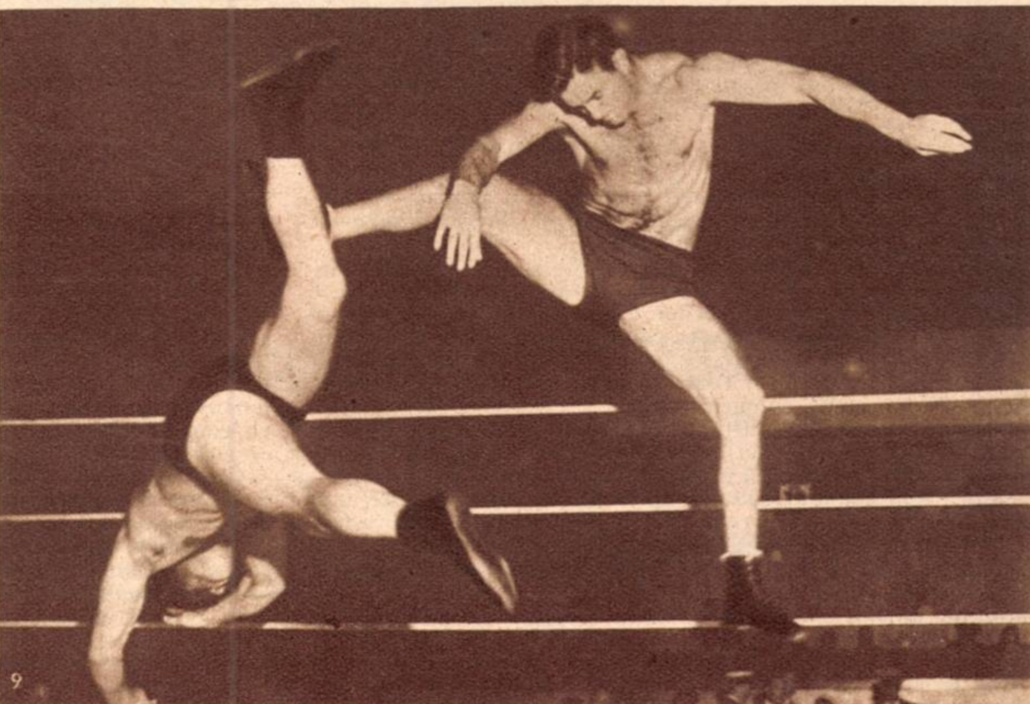
6. Miss America Junior trebue considerată desigur domnișoara Marylin Martin, în vârstă de patru ani, nu numai pentruc'a fost aleasă la un concurs de frumusețe de copii din California, dar pentrucă surâsul ei și întreaga atitudine sunt foarte promițătoare, și „ziua bună se cunoaște de dimineață".

7. Clubul foot-ball-ist „Sparta" din Roterdam (Olanda) se antrenează nu numai prin alergări și salturi la coardă, dar și printr'o instalație specială, care deprinde foarte bine pe jucători cu driblingul, sistemul de joc atât de eficace, care permite aducerea mingei până la poarta adversă.

8. Renumitul boxeur american, la categoria grea, Young Stribling, a fost călcat de un automobil în ziua de 1 Octombrie 1933, pe când se afla pe motocicletă. El se ducea tocmai la sanatoriul unde se afla internată soția lui, care-i dăruise al doilea copil. Stribling, depe urma emoragiei interne căpătate după accident, a murit la sanatoriu, în brațele soției sale. Stribling, a fost unul dintre cei mai mari boxeuri de categorie grea, ai lumii; în 1929 a învins pe actualul campion mondial Primo Carnera și de curând, la 24 Septembrie, pe campionatul de categorie semi-grea Maxie Rosenblum. Stribling a fost învins de Schmelling în lupta pentru campionatul mondial din 1931.

In fotografia noastră îl vedem pe Young Stribling „antrenându-se" cu fiul său mai mare.

9. Reporterul fotograf a isbutit să prindă acest instantaneu, care înfățișează o situație curioasă, asemenea unei scene dintr'un dans acrobatic, la o luptă liberă a reputaților luptători americani Wilson și Wolf, pe ringul din San Francisco.

Englebert DOLLFUSS

Pesonalitatea cancelarului asupra căruia e ațintită — în ceasul de față — atenția omenirei intregi

MARȚEA trecută, d. Dollfuss, cancelar federal austriac, părăsia sala de ședințe a partidului creștin-social — instalată în parlamentul din Viena — când un individ, sub pretext de a-i înmâna o petiție, se apropie de bărbatul de stat și descărcă asupra lui două focuri de revolver. Unul din proectile se opri în pieptul cancelarului, după ce trecuse prin stofa pardesiului și a hainei, în vreme ce al doilea foc de revolver străbătea partea superioară a brațului drept, fără să atingă nici os, nici nerv, nici artere... In aceiaș seară, din locuința sa, cancelarul ținea o alocuțiune la radio, asigurându-și concetățenii că rănile căpătate nu prezintau nici o primejdie.

Totuș în Europa ca și în Austria, emoția fusese destul de mare. Gestul odios al lui Dertil, agresorul, se înfățișa de fapt, ca încoronarea campaniei deșanțate dusă de național-socialismul german în vederea alipirei — citiți: „înghițirei" — Austriei de către Reichul germanic.

De mai bine de un an și jumătate cancelarul Dollfuss încarnează la Viena rezistența fața de expansiunea hitleristă; el este acela care a făcut să renască în Europa increderea într'un stat ce se abătea — fără putință de împiedicare — din drumurile lui firești; și tot el este acela care a regrupat în jurul unui singur ideal național pe austriacii până atunci ademeniți de mirajul *Anschluss*-ului — alipirea Austriei la Germania...

Cancelarul Dollfuss în uniformă, asistând la o paradă militară

❋

Incă din vremuri îndepărtate omenirea a fost totdeauna de partea lui David și protivnică lui Goliath. Aceasta explică și popularitatea nu numai europeană, ci chiar mondială dobândită în câteva săptămâni de către cancelar. Engelbert Dollfuss, omul acesta modest și drept, ieșit parcă fără voie din rândurile mulțimei, adus la putere în clipe de grea cumpănă și care slab și aproape singur la început, a știut că ție piept vitejește amenințărilor de colos, ce este prin comparație cu el, nazismul german.

Intrarea d-lui Dollfuss în „arena" mondială s'a produs la conferința economică din Londra, în Mai trecut; ea a fost senzațională. Intervenția lui, în sala londoneză a muzeului geologic, apăru tuturor plină de aluziuni, plină de bravură, cumpătată și de-o îndărătnicie bine chibzuită. Unul din martorii acelei scene, care a rămas de atunci „istorică", d. Jimmy Walker, fostul primar al New-York-ului, redevenit apoi ziarist și reporter a putut s'o zugrăvească astfel, cu umor:

— Ce tip și domnul acesta din Austria... Ce trufaș! și totuși, doctorul Engelbert Dollfuss e de o statură sub mijlocie. In țara lui, e prim ministru, ministru al afacerilor externe, ministru al agriculturii; dacă de aci încolo, va crește cumva în înălțime, apoi cu siguranță că devine cabinetul întreg! Poate că nu cântărește mai mult decât piticul nostru legendar, Tom Pouce, însă în fiecare părticică a corpului său e o uncie de curaj!

Intr'adevăr, cancelarul Dollfuss e foarte mic de statură și particularitatea aceasta i-a adus cu repeziciune gloria: creionul caricaturiștilor a venit să sporească propaganda fotografiei. In toate colțurile lumii e cunoscută azi silueta măruntă a aceluia care este unul din marii bărbați de stat ai vremurilor de față. Căci, de-asupra trupului acestuia scund, natura a așezat capul cel mai solid ce se poate închipui, cel mai bine echilibrat și, în capul acesta, una din mințile cele mai ordonate.

— E un om pozitiv... — a spus vorbind despre el primul ministru englez, d-l MacDonald, cunoscut ca foarte avar în complimente.

Cancelarul austriac dă cu prisosință impresia unui șef; în el, totul e calm și cumpănit, în figura lui prietenească și deschisă totul respiră seninătatea, totul vădește conștiința datoriei împlinite.

Spre deosebire de alți șefi — și cu toate că cultivă din belșug gustul parăzilor și al defilărilor — acela care a fost numit „micul Napoleon dela Viena" n'a sacrificat îmbrăcămintea tradițională pentru cămașa brună sau neagră, el poartă cu discreție cel mai burghez dintre costumele-veston. Abia dacă îmbracă, din când în când, uniforma „trupelor de apărare" austriace. Incolo, nimic nu reamintește în atitudinea lui poza dictatorului, sau prestigiul tribunului: are o figură pururea voioasă, am putea spune chiar candidă! Acest dictator în mic și-a păstrat zâmbetul. E un adevărat austriac și Viena, orașul cel mai grațios al Europei, Viena cea patriarhală nu putea să dea naștere decât acestui cancelar, acestui spiriduș-sglobiu al cerului european pe care îl brăzdează în avionu-i personal, ca să umble din capitală în capitală, spre a șopti la urechea puternicilor lui vecini, protectori eventuali, cântecul nostalgic al „sărmanei și nefericitei Austrii" pe care lăcomia germanică ar vrea s'o devoreze...

Și când ne gândim ce carieră prodigioasă a străbătut d. Dollfuss, care-și serbă Miercurea trecută a 41-a aniversare a sa! Dar dacă, din obișnuință, campaniile militare comptează îndoit, apoi campaniile politice au dreptul să compteze întreit; și, luând în considerare sensul și activitatea cancelarului, putem încheia cu constatarea că valoarea și experiența n'au așteptat numărul anilor.

Cancelarul Dollfuss este fiul unor cultivatori modești; părinții săi au făcut pentru el sacrificii supra omenești; de altfel, încă de mic era un suflet de elită; la școală și apoi în universitate, micul Engelbert a cucerit toate premiile; la facultatea de drept din Viena a luat o diplomă de doctor în asemenea condițiuni, încât faima lui tânără depăși de atunci cadrul îngust al primelor succese.

Tocmai izbucni războiul, când „avocatul ambulant" cum îl numiau în ironie confrații lui, deschise un biroul de consultații juridice. Atunci, doctorașul se angajă într'un regiment tirolez, unde vitejia lui deveni repede legendară.

Incheiându-se pacea, nu trebuia să se mai gândească la redeschiderea acelui cabinet de consultații juridice; în contactul avut cu lumea, viitorul cancelar căpătase gustul luptei. Civil, el avea să continue a-și servi patria, tot așa cum o servise și ca soldat. Acceptă, așa dar, un loc de luptă în primele rânduri: acela de secretar al Ligei țărănești. De atunci era sortit să fie cu trup și suflet al politicei.

Intr'adevăr, serviciile pe care dânsul nu înceta să le aducă puternicei și mult influentei Ligi țărănești, trebuiau să-l ducă în scurtă vreme la conducerea camerei de agricultură, unul din posturile de comandă austriace, apoi la direcțiunea căilor ferate federale. Puterea lui de muncă, integritatea, cuvântu-i convingător, demnitatea vieții lui private, realizările sau inovațiile lui, înfăptuite cu competință și luciditate, îl aduseră — fără ca el să fi urmărit onoruri — în primele rânduri ale vieții politice din țara sa.

Când în 1930, se simția nevoia unei mâini de fer la ministerul de agricultură, guvernul austriac apelă la tânărul acesta, în vârstă de treizeci și opt de ani. Doi ani mai târziu, în Mai 1932, d. Miklas, președintele republicei austriace îi ceru tot lui să ocupe postul de cancelar. Epoca era tragică. Amenințată din afară în suveranitatea ei națională, Austria cunoștea în lăuntru o criză financiară care aluneca spre catastrofă. Erau împrejurări menite să-l pue în cumpănă.

D-l Dollfus, înainte de a-și formula răspunsul, obținu de la d-l Miklas un răgaz de patrusprezece ore; el nu le consacră negocierilor, consultărilor sau conciliabulelor. Foarte evlavios din fire, d-l Dollfuss își petrecu tot acest timp în rugăciuni. La expirarea ter-

menului, duse preşedintelui răspunsul de acceptare. Intreaga personalitate a bărbatului de stat se oglindeşte în tabloul acesta şi e lesne de înţeles că atunci când ai împrumutat o hotărîre de la izvoare atât de adânci şi de curate — politica încetează de-a mai fi un joc, ca să devie o credinţă. Şi înarmat cu credinţa aceasta a pornit cancelarul să-şi „salveze" patria de anarhia financiară, de certurile intestine de Anschluss, de invazia hitleristă...

*

In optsprezece luni ,opera săvârşită era considerabilă: aproape toate obiectivele fuseseră atinse; dar înainte de orice, cancelarul Dollfus a ştiut să regrupeze în jurul unei Austrii reputate ca pierdută, simpatii prielnice: falimentul fusese înlăturat; nu-i mai rămânea decât să restabilească ordinea. Şi, luna trecută în urma unei campanii violente pornită de la München, el a isbutit să-şi consolideze cabinetul, în sensul unui guvern autoritar, întărind prin dispoziţiuni fericit alese puterea centrală grupată în mâinile sale. Adevărata lui minune este şi aceea de a fi trezit — ba chiar creiat, într'o anumită măsură — un patriotism austriac, ce l-am fi căutat în van într'o ţară bântuită de mizerie şi deseori lăsată în voia lui Dumnezeu.

A ştiut să întrunească în el cea mai mare şansă hărăzită Austriei de a-şi trăi destinul propriu şi a rămânea unul din elementele stabile ale Europei actuale.

Puţini oameni s'au bucurat atât de repede, şi pe bună dreptate, de simpatie. Totul contribue acum să i-o menţie, să i-o sporească; simplicitatea afectuoasă a căminului său—cancelarul are o soţie şi doi copii—e una din caracteristicile plăcute ale „micului Napoleon din Viena". De acolo îşi adapă el setea aceea lacomă de voinţă neîngenunchiată — care este de azi înainte, voinţa unui popor întreg!...

P. D.

Cancelarul Dollfuss după atentatul încercat de Rudolf Dertil. Cancelarul a fost uşor rănit şi în fotografia noastră îl vedem în pat, primind vizita cardinalului Innitzer

ÎN intimitatea animalelor

Cea mai mare parte dintre animale sunt sociabile și e probabil că încetul cu încetul, cu vremea, omul va ajunge să domesticească cea mai mare parte dintre rudele sale inferioare.

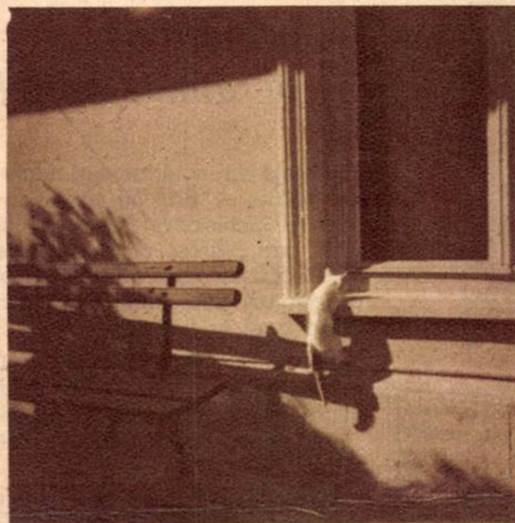

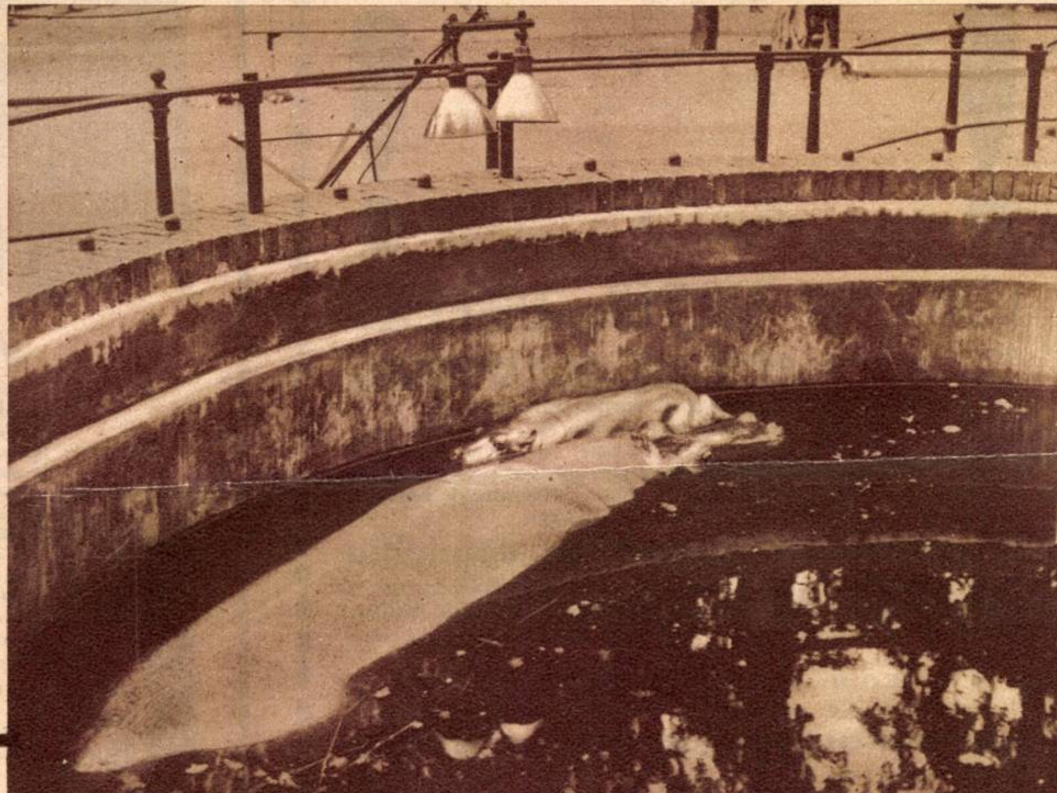

Iată cum se îmblânzesc elefanții în India. Piky, Mary, Moți și Pufi, crizantemele d-nei Daisy S., fac parte din specimenele de mult împrietenite cu omul

Maimuțele sunt verii noștri și în atitudinele lor regăsim gesturile noastre.

Hipopotamul și puiul său se simt bine sub acțiunea razelor ultra-violete.

Pisica păstrează totdeauna șiretenia felină.

POPORUL enigmatic

Cine sunt ţiganii, de unde vin şi ce obiceiuri au?

Deşi ţiganii au dat şi domni ţărilor româneşti, totuşi acest popor enigmatic a trecut la noi şi prin veacuri grele de robie. Ce spun conducătorii de azi ai romilor? Ţiganca modernă în mişcarea romilor.—Ocupaţiile de azi ale ţiganilor. — Din şiretlicurile lor. — Gramatică şi dicţionar ţigănesc.

POATE că nu ştiţi că Ţiganii vechi au avut şi ei fudulia de-a se socoti un popor ales de Dumnezeu, mai exact al lui *Vulcan*, zeul focului, adică făuritori de metale. Dacă ar fi auzit de *Euterpe*, ar fi pretins poate, mai degrabă, că sunt ocrotiţi de această delicată muză. In orice caz nimeni nu le contestă azi scânteea divină a muzicii acelora, cari au inspirat pe muziciani de talia unui *Liszt*, unui *Ravel, Sarasatte, Brahms*... „Poporul enigmatic" — cum îl numeşte Haşdeu este într'adevăr unul dintre cele mai dăruite pentru ritm şi melodie: ne uimeşte şi ţigăncuşa cu picioarele goale, care saltă vioiu cântându-şi singură din gură, pe colţul unui trotuar; — ne răscoleşte simţirea şi sunetul cald al lăutarului, care se pare că sufere sincer, atunci când face să vibreze strunele lăutei sale...

Incă de prin secolul al XV-lea cronicile româneşti citează cu admiraţie pe lăutarii robi ţigani: pe *Ruste alăutarul*, pe *Tâmpea alăutarul*, etc. Iar Alecsandri a nemurit pe *Barbu Lăutarul*, care a

Domnişoara Florica Constantinescu, studentă, una dintre inimoasele agitatoare ale mişcării „romilor".

rămas considerat în istorie, ca reprezentantul ilustru al muzicei „româneşti" din secolul al XVIII-lea. In zilele noastre am avut — ca să cităm un exemplar — pe un *Baică*, distins de ţarul Rusiei şi de alţi suverani. Cu pieptul plin de decoraţii, ajunsese să conducă orchestre filarmonice la Constantinopol şi chiar prin Maroc! Iar Grigore Ventura, scriitor şi muzician, elev pianist al lui Liszt, susţinea că doina noastră are accente, ce aduc aminte de cântecele populare de pe malul Gangelui.

DE UNDE AU VENIT ROMII?

Este controversată originea romilor, care este fixată, de autori, în diferite părţi ale lumii: Mesopotamia, Egipetul, Etiopia, Armenia... etc.

Cea mai probabilă teorie pare a fi aceea, care fixează ca loc de origine India. Sunt citaţi şi de Homer, de Herodot, de Strabon... şi chiar de biblie, în geneză. In cercurile teologice creştine ale lumii întregi se admite legenda ce ne vorbeşte de Tubal, care lucra fierul, şi mai departe de Cham, fiul lui Noe, care ar fi strămoşul ţiganilor.

Studiile filologice ale cercetătorilor moderni se cam contrazic, totuşi cercetătorii serioşi, vechi şi noi, cad de acord, după cum arată părintele C. I. Popp Şerboianu, în cartea sa, *Les Tsiganes* (Bibliotèque Scientifique, Editura Payot, Paris, 1930) că: *origina ţiganilor este în Asia, de unde au emigrat, fie în Africa, fie în Europa*. Ii găsim în mase compacte prin Turcia, România veche, Transilvania, Banat, Bucovina şi Ungaria. Mai puţini sunt în Spania, Italia, ba unii s'au rătăcit şi prin Anglia, Rusia şi Germania.

PERSECUŢIA ŢIGANILOR

Se spune că „romii" au fugit din India în urma persecuţiei crude a lui Tamerlan, din secolul al XIV-lea.

In Europa s'au infiltrat pe neaşteptate şi aproape fără să bage nimeni de seamă. In ţările româneşti ar fi ajuns pe la începutul secolului al XV-lea, după cum susţin majoritatea scriitorilor. Haşdeu crede că chiar prin anul 1300 erau ţigani pe la noi.

In Moldova şi în Muntenia, secolul al XVII-lea, în special, a fost foarte greu pentru ţigani, deoarece aveau duşmani pe lacomii călugări şi popi greci. Aceştia asmuţeau asupra lor pe români, reînviind prejudecăţile vechi ce circulau împotriva ţiganilor, prin Europa: că ar fi masacrat pe copiii din Betleem; că ar fi alungat pe Iisus din Egipet; că ar fi plătit pe Iuda să trădeze pe stăpânul lui; că au făurit cuele, cu care a fost răstingnit pe cruce Mântuitorul lumii şi c'ar fi făcut un cui mai lung ca celelalte, care să-i fie înfript în piept şi că Isus Cristos murind i-ar fi blestemat. Concluzia era că Dumnezeu ar aproba ca un asemenea neam să fie târât în sclavie.

Călugării greci, avizi de bogăţie, cari au ştiut să se facă stăpâni pe atâtea moşii ale ţării, moşii pe care abia Cuza-Vodă a avut curajul să le secularizeze, au reuşit pe acele vremuri de obscurantism să determine şi robirea sălbatecă şi fără milă a ţiganilor de cari aveau nevoe la muncile moşiilor acaparate, la ridicarea clădirilor, dregerea şi facerea căruţelor, plugurilor, făurirea tuturor uneltelor de fier, facerea butoaelor, croirea drumurilor de ţară şi în genere la diferite meşteşuguri, la care ţiganii se arătau destoinici. Ţiganii mai deştepţi şi mai talentaţi au fost trimişi la curtea domnească şi pe la curţile boereşti, unde-au ajuns: cismari şi croitori îndemânateci, bucătari iscusiţi, cântăreţi şi lăutari etc.

Boerii şi mai ales „ciocoii", înconjurând pe Vodă, erau foarte cruzi cu sclavii lor, asupra cărora aveau dreptul de viaţă şi de moarte. Poporul român, compătimitor din fire, şi nefiind pornit spre cruzimi, a simpatizat în totdeauna cu ţiganii, văzând trista lor soartă.

Ţiganii ajunşi în Moldova şi Muntenia pe vremea lui Mircea cel Mare, după cum arată documentele Monastirei Tismana, au fost capturaţi de Stat şi vânduţi monastirilor şi particularilor. In special pe vremea domniei fanarioţilor, ţiganii au fost supuşi la muncile cele mai grele şi chiar neomeneşti, bătuţi goi sau la talpă şi vânduţi prin oboare, la un loc cu vitele.

O parte dintre sclavii statului erau *zlătarii*, numiţi şi *rudari* sau *aurari*. Aceştia erau slobozi să caute aur prin Olt şi prin nisipurile altor râuri de munte, cu obligaţia de a da un fel de dijmă anuală, pentru bijuteriile soţiei domnului grec.

Zlătarii au făcut prima tentativă de desrobire a neamului romilor.

ŢIGANII ŞI KISELEFF

Acum o sută de ani mai erau totuşi liberi ţiganii *netoţi*, o ramură sălbatecă, imposibil de domesticit şi cari rătăceau de colo, până colo, trăind nomazi, prin corturi, chiar în timpul ernii. Pe aceştia îşi puseseră ochii unii ciocoi lacomi.

Asta era pe vremea „regulamentului organic".

Ţiganii din Moldova şi Muntenia, în special zlătarii, au fost dispuşi să dea generalului rus Paul Kiseleff, guvernatorul atotputernic, pe la 1830, al principatelor, *atâta aur curat, cât va putea duce calul lui*. In schimb cereau ca, cu prilejul reformelor, ce întreprinsese guvernatorul, în urma tratatului de la Adrianopol să fie desrobiţi toţi ţiganii români.

Dar Kiseleff dispreţuind propunerea ţiganilor a dat completă satisfacţie boerilor. Deoarece le răpise boerilor unele privilegii şi se făcuse stăpân pe ţările noastre, a căutat să le dea compensaţii, consfinţind dreptul lor de proprietate asupra robilor. Ceva mai mult: a robit şi pe netoţi, în loc să-i colonizeze pe moşiile monahale, cum cereau căpeteniile „romilor".

DESROBIREA ŢIGANILOR

După revoluţia lui Tudor Vladimirescu şi gonirea domnilor fanarioţi, au răsărit zorile speranţei şi pentru romi. Cu toată opunerea boerilor năravlţi şi a călugărilor, stăpânitori, Alexandru Ghica în Muntenia şi Grigore Ghica în Moldova, hotărăsc desfiinţarea sclaviei: bătea acum peste întreaga Europă vântul libertăţilor omeneşti, pornit de pe urma vijeliei revoluţiei franceze.

Alexandru Ghica, în 1837, desrobeşte pe robii statului, obligând pe boeri să-i colonizeze pe moşiile lor. Aceştia au fost nevoiţi să-i considere la fel ca pe ţăranii băştinaşi...

Iar după câţiva ani Mihai Sturza şi Grigore A. Ghica, în Moldova, imită acest bun exemplu.

Dar cele din urmă vestigii ale sclaviei au dispărut pentru totdeauna în România abea sub Cuza Vodă; încă Vasile Alexandri, în piesele sale de teatru, aruncă o frază — foarte îndrăsneaţă şi considerată chiar revoluţionară pe acele vremuri — insistând pentru complecta desrobire a ţiganilor.

E interesant de notat, că unii ţigani fiind eliberaţi — după ce au benchetuit şi s'au veselit câteva zile şi câteva nopţi, s'au întors iar pe la boerii lor, rugând să fie reprimiţi, deoarece nu aveau nici unde locui, nici ce mânca...

ŢIGANII ASIMILAŢI

Unii dintre ţigani au devenit în urmă gospodari bine văzuţi; cu timpul şi-au făcut case, au dat chiar copii la şcoli etc. Avem azi în România ţigani avocaţi, medici, militari etc. Mulţi reneagă însă origina lor, de care se jenează, părându-li-se compromiţătoare pentru buna lor reputaţie în societate.

Am avut o convorbire cu unul din aceştia:

— Sunt şi români negricioşi la faţă... Mă pierd printre dânşii... La ce bun să-mi atârn o tablă de gât că-s ţigan? Avem azi drepturi, suntem consideraţi ca români, aci în ţară... Ce nevoe este de o mişcare specială a ţiganilor, socot că n'are nici un rost..."

Unii merg mai departe. Iată ce ne spunea un important slujbaş la stat, cam tuciuriu la înfăţişare.

— Ce tot faceţi atâta reclamă ţiganilor? Ne fac de râs pe noi, *românii!* In străinătate ne-a eşit svon rău: crede lumea că românii sunt un fel de neam ţigănesc... Trebue goniţi toţi de aci... Mai ales e un scandal cu şatrele ţigăneşti ce se stabilesc pe lângă oraşe..."

Un alt ţigan intelectual, însă, ne-a spus:

— De ce să-mi fie ruşine de obârşia mea? Nici o obârşie nu-i ruşinoasă, nici un neam nu trebue pus la index. Numai ceeace aş face rău, *eu personal,* numai asta ar merita desaprobare. Şi m'aş ruşina foarte mult, dacă, după ce poporul românesc tolerant ne-a primit cu braţele deschise, mi s'ar aminti dictonul: *„ţiganul când a ajuns împărat, întâi pe tat'su l-a spânzurat!"*

„Sunt atâţia copii de ţigani muritori de foame pe străzile Capitalei; sunt atâţia vagabonzi nenorociţi pe la sate, sunt familii întregi care pribegesc în mijlocul iernei sub corturi, sunt tineri soldaţi ţigani, prigoniiţ în armată; sunt zidari destoinici înlocuiţi de unguri, duşmănoşi şi streini de pământul ţării noastre; sunt lăutari meritoşi, păstrători ai datinilor şi muzicii româneşti, cari mor de foame, înlocuţi fiind de jazuri ridicole... Nu trebue să uităm că însuşi marele Buică şi-a trăit ultimile zile în cea mai neagră mizerie...

Pentru toţi aceşti prigoniţi a soartei e nevoe să ne mişcăm noi aceştia, cari ne-am urcat cât de puţin. Mai mare cinste ne face să ne sbuciumăm pentru cei năpăstuiţi, decât să ne ascundem după deget, să fim renegaţi şi să susţinem că nu suntem ţigani, atunci când originea ni se citeşte după faţă".

CUM TRĂESC AZI ŢIGANII?

In Bucureşti, în spatele gării de est, sunt un şir de străzi: şoseaua Gării Obor, str. Ipsilante, str Marin Boronscu, str. Popa Iancu, str. Eliade între vii. Intre aceste străzi sunt gropile doamnei Procopiu; pe acest teren, foarte vast se găsesc şatrele de ţigani, unde aceştia trăesc în mare mizerie.

Ţiganii mai locuesc şi prin unele curţi dosnice, mai ales pe unde se află şi „bombele" vagabonzilor, plătind chirie câte cinci lei pe zi de familie. Prin aceste curţi locuesc mai mult cei cari adună fiare vechi. Sub cerul liber, sau adăpostiţi de şoproane de lemn, sau numai de simple acoperişuri, îşi au atelierele lor de ferărie unde fac diferite mici reparaţii la paturi, lavoare şi alte obiecte, pe care le revând apoi, după ce le-au văpsit frumos.

Cei din gropile d-nei Procopiu au ca *vătaf pe Iordache Ştefan,* care-i reprezintă în faţa autorităţilor oficiale, aprobă căsătoriile, pedepseşte pe cei cari au greşit.

Lăutarii, cari în toate oraşele româneşti şi cele streine reprezintă elita ţiganilor ,au totdeauna o societate a lor, un club, un preşedinte, un fond bănesc strâns, dau ajutoare etc.

Sediul uniunii lăutarilor din Bucureşti este în strada Vultur 147. Societatea se numeşte *„Junimea muzicală"* şi are de preşedinte pe d. *Mitică Gh. Nicolescu,* violonist excelent, absolvent al Academiei de muzică din Bucureşti „Junimea muzicală" a înfiinţat şi o şcoală de muzică pregătitoare pentru cei cari voesc să intre în Academia de muzică a Statului.

Copiii „romilor", membri ai clubului din str. Vultur 147, unde este şi o cafenea, plătesc o sută de lei pe lună la această şcoală, unde cursurile durează trei ani. După asta elevii se perfecţionează mai departe singuri, sau urmează o şcoală oficială.

Să enumerăm, în grabă, şi ocupaţiile celorlalţi romi: *ursari, meşteşugari* cari fac piepteni, perii; *căldărari* şi spoitorii cari se aşază pe la colţuri de maidane, în Bucureşti, ca la ei acasă: într'o clipă îşi aranjează locuinţa pentru o zi, cu toţi copii goi sau aproape goi în jur, fac mâncare în ciaun, îşi aşează pirostiile deasupra focului, fixează în pământ nicovala, se îmbracă şi se desbracă fără nici o jenă; *fierarii* cari fac căruţe şi *potcovarii; rudarii,* blidarii sau lingurarii, *chivuţele,* care spoesc casele, *meşterii lăcătuşi,* care umblă prin oraş; *florăresele* imortalizate de pictorii români, cari în acelaş timp fierb porumb şi vând „floricele"; *vrăjitoarele; negustorii de haine vechi,* ale căror neveste umblă cu coşuri de sticlării prin oraş; *văxuitorii de ghete,* cari uneori vând şi gazete; salahorii dintre cari unii se civilizează, învaţă pe la şcoala de constructori şi ajung „architecţi".

Se spune că peste tot ar fi în România un milion de ţigani.

VISUL ŢIGANULUI

Ţiganul primitiv nu se 'ngrijeşte pentru ziua de mâine. El trăeşte — cum spune evanghelia — ca păserile cerului, fără nici o preocupare de viitor.

Visul unui ţigan e, după cum spune părintele C. I. Popp Calinic Şerboianu, unul dintre conducătorii lor de azi, să aibă: un cort bun, doi cai frumoşi, o căruţă văpsită în culori vii, cisme, un rând de haine cu nasturi de aramă, un brâu de piele ţintuit strălucitor şi cu buzunare multe şi un biciu frumos.

Având toate aceste, crede că poate să-şi aleagă, după gustul lui, pe cea mai frumoasă şi mai bogată ţigancă.

Iar idealul ţigăncii, care umblă mai totdeauna desculţă, este să aibă o pereche de cercei strălucitori, perle, o salbă la gât, o rochie nouă verde, galbenă, roşie sau albastră, panglici de toate culorile şi o pereche de papuci.

Totuşi pictorii sunt de părere că îmbrăcămintea ţigăncilor e pitorească şi armonioasă în culori.

DIN ŞIRETLICURILE ŢIGANILOR

Unii ţigani fac şi pe giambaşii, ocupându-se cu vânzarea cailor. Ei au meşteşugul de a pili cu îndemânare colţii din gura cailor, astfel că un cal bătrân devine dintr'odată mânz...

Deasemeni ştiu să facă supuşi caii nărăvaşi. Păcălitul dă bani mulţi pe un cal, care trage căruţa numai când e mânat de geambaş.. Acasă cumpărătorul se convinge că a fost păcălit şi ca să scape de calul nărăvaş, îl dă pe preţ de nimic unui alt geambaş, tovarăş al primului.

Congresul „Romilor" ţinut în ziua de Duminică 8 Octombrie 1933, sub preşedinţia domnului Lăzurică.

Caii nărăvaşi sunt o mină nepreţuită de exploatat pentru geambaşi, deoarece un asemenea cal se vinde şi se cumpără de câteva ori într'o lună, pe când un cal bun se vinde numai o singură dată, iar cel, care l-a cumpărat îl păstrează. Apoi, la vânzarea unui cal bun, geambaşul are un câştig mic, pe când calul nărăvaş poate da câştiguri nebănuite şi repetate!

Un alt mijloc de câştig e uneori botezul copiilor. Ştiu un biet ţigan, care avea vre-o opt copii nebotezaţi şi mai hrănea vre-o trei ai unei surori moarte tânără.

— Iţi botez un copil!" i-a spus într'o zi o cucoană. „Adu unul încoa, că am chemat şi popa".

Tuciuriul a lăsat în curtea cucoanei căruţa cu fiare, la care era înhămat calul cât un măgăruş şi a dat fuga la gropile, unde-i era cortul... Dar puradeii nicăiri, din unsprezece nu era nici unul! Plecaseră să strângă pae cu beţişorul, prin praf, la Obor. Mult n'a stat pe gânduri... Dând raita prin şatră a apucat de mână pe cel dintâi dănciuc, care i-a ieşit înainte:

— Haide parpanghele să te boteze o cocoană!"

— Dar a mai fost botezat de cinci ori... pe când ai tăi nu sunt botezaţi... de ce nu iai pe unul dintre gangurii tăi?" — obiectă mama copilului.

— Ia taci, tu, că eşti o proastă!"

Spre seară, ţiganul s'a întors voios la şatră. Băeţaşul avea un costum aproape nou de haine şi ghete chiar noi de tot! Iar „tetea" avea în chimir o hârtie nouă de cinci sute lei...

PUTINA GRAMATICA

E interesant să facem puţină cunoştinţă cu gramatica şi vocabularul „romilor".

Rom înseamnă om liber, fiind un cuvânt de origină sanscrită. Aceasta e denumirea pe care şi-o dau ţiganii între dânşii, dar pe care n'a voit să o adopte nici un popor până acum, spre a-i desemna.

Iată câteva cuvinte însoţite de articol:

o rom=ţiganul *e rom-ni*=ţiganca.
o gage-o=ţăranul *e gag-i*=ţăranca

Cum numără ţiganii?

ec, dui, trin, ştar, panci, şou, efta, ohto, inca, deş.

Injurături:

Gea cau beng!=du-te la dracu!
Del o Del plesnis!=dar'ar Dumnezeu să plesneşti!

O frază:

E Rominia si a mai şucar andai Iropa=România e cea mai frumoasă ţară din Europa.

Dacă din întâmplare întâlneşti pe-un ţigan şi-i spui: — *„Şoşoi andă chio drom!"* — se supără grozav, crezând că din cauza acestor cuvinte treburile, la care se duce, îi vor ieşi dandoasele! E un fel de blestem de loc fioros, dar care impresionează pe ţigani; în traducere sună astfel: — *„Să-ţi iasă epurile 'n drum"!*

FEMEILE IN MIŞCAREA „ROMILOR"

După cât se pare femeile iau o parte activă la mişcarea modernă a romilor din România. Atât părintele Şerboianu cât şi d. Lăzurică — după cum mi-au spus — acceptă că ele să aibă drepturi egale cu bărbaţii.

Cele cu ştiinţă de carte vor fi admise pe viitor în sfatul bătrânilor, prezidate de vătafii respectivi, sfat care potrivit tradiţiei ţigăneşti e un fel de tribunal regional judecând pe ţigani, şi hotărând în multe împrejurări de importanţă pentru dânşii.

Una dintre campioanele moderne ale „romilor" în România este d-ra Florica Constantinescu, studentă, care vorbeşte „romano", adică o ţigănească perfectă. Ea face propagandă şi chiamă la deşteptare în special pe *romnia*, adică pe femeile ţigance. Are intenţia să înfiinţeze şi o grădiniţă de copii. Am văzut-o în mijlocul unor ţigănuşi sdrenţuiţi, cărora le împreuna mâinile spre rugăciune şi se căznea să-i înveţe tatăl nostru.

O şatră de ţigani sosită tocmai dela Timişoara, spre a participa la Congresul „Romilor".

— Dar văd şi copii albi — am observat.

— Da... Românii uneori îşi părăsesc copiii... E ciudat!" — spuse d-ra Constantinescu. „Ţiganii nu-şi dăruesc niciodată copiii. De altfel nici un român nu ar primi să crească un pui de ţigan. Aci sunt într'adevăr şi copii de români, părăsiţi de părinţii lor... Viaţa tuturor acestor părăsiţi e foarte grea: am simţit-o şi eu! — ne spune d-ra Constantinescu — o cunosc nu din auzite... am trăit-o...

„Mama pleacă deobiceiu la muncă, sau după treburile ei, ca să poată aduce seara pâine... Iar copiii cresc cum dă Dumnezeu pe lângă garduri, prin gunoae sau între cânii din curtea modestelor locuinţe ale romilor.

„Ţiganii iubesc foarte mult cânii şi copiii...

Cât de sărac să fie ţiganul, nu se sperie de numărul cânilor şi al copiilor din vatra lui. Totuşi cred că pentru copii trebue făcut ceva mai mult decât pentru câni... Cred că e absolut necesar să se întemeeze grădiniţe cât de modeste, cari să fie adăposturi pentru copiii mamelor muncitoare ce pleacă la lucru...

„TATĂL NOSTRU"

Iată o transcripţie a acestei sublime şi universale rugăciuni în limba romilor, astfel cum am auzit-o spusă de copilaşii, şcolari ai d-rei Constantinescu.

Amaro dad, cai sau ando cero
Tatăl nostru carele eşti în ceruri
Sfinţilpe co alau
Sfinţească-se numele tău
Te-avel chi impărăţia
Fie împărăţia ta
Cherelpis chi voia
Facă-se voia ta
Sar ando cero gadea i pi phuu
Cum în ceruri aşa şi pe pământ
O mandro amaro andai saoro ghes
Pâinea noastră cea de toate zilele
Dene ame aghe
Dă-ne-o nouă astăzi
Hai ierti sar sanoio greşeli amare
Şi ne iartă nouă toate greşelile noastre
Sar iame iertis ăl greşeli
Cai greşi sardas
Cum şi noi iertăm greşiţilor noştri.
Hai na enghiorme andi ispită
Şi nu ne duce pe noi în ispită
Hai mântuisarame ande so şi nasul
Şi ne mântueşte de cel rău
Că chiri şi i puterea i mărirea hai împărăţia hai
Ando veci vecilor amin
Că a ta este puterea şi mărirea în vechii vecilor

AMIN

CEA MAI BUNĂ MÂNCARE

— Dacă vrei să guşti, boerule, ce n'ai mâncat de când eşti, te duc eu într'un loc... Nici la Capşa nu găseşti aşa ceva..." — îmi spuse un „rom" şi m'am pomenit cu el într'o cârciumă afumată de la Obor:

— Adu două porţii de varză cu carne... costiţe grase de purcel. să fie mai multă varză..." — porunci ţiganul cu lăcomie plescăind din limbă.

Când băiatul fu la uşă, îl opri:

— Pst! Pst! Ascultă!... Să fie şi mai multă carne!..."

— Şi după aia ce mai luăm?" — l-am întrebat.

— Ai să-ţi lingi buzele, boerule!... Apoi bem un vinişor natural de struguri şi o cafea neagră, din cană de pământ ţigănească, mai lată jos şi mai strâmtă sus... Şi fumăm o pipă boerească!...

„Varza cu carne, cafeaua şi tutunul sunt tot ce-a dat Dumnezeu mai bun de pământ!" — mă asigură, cu mult entuziasm mentorul meu.

UN ROM CELEBRU IN ZILELE NOASTRE

Iorga, Haşdeu, Xenopol vorbesc despre „romi" ajunşi „Domni" în ţările noastre: aşa au fost *Gh. Tomşa-Vodă* şi *Răzvan Vodă.*

Haşdeu a scris şi o piesă „Răzvan şi Vidra", care s'a jucat de multe ori, cu mare succes la diferite teatre din ţară.

Un rom celebru, în ultimii ani şi care a făcut mare cinste ţării noastre este profesorul Dem. Dinicu. Deşi suferind de picioare, mai figurează şi azi ca profesor al Academiei regale de muzică din Bucureşti, la clasele superioare pentru violoncel. Studenţii vin la el acasă, deoarece profesorul — atât de vioi şi atât de sprinten odinioară — nu mai poate urca scările Academiei.

Când vre-un muzician doreşte un sfat, cere favoarea de a fi auzit de maestrul Dem. Dinicu, a cărui apreciere este hotărâtoare pentru oricine. Adevărata consacrare o dă el.

Odinioară, pe vremea reginei Elisabeta, prof. Dinicu era ca la el acasă la palat, unde a concertat des împreună cu Enescu şi cu alţi mari muziciani. Uneori profesorul Dinicu făcea muzică împreună cu Suverana, care era o impresionantă mânuitoare a clapelor orgei.

Dar, în afară de reputaţia de violoncelist de mâna întâia, profesorul Dem. Dinicu a fost şi un dirijor al orchestrei cu multă autoritate, de a cărui baghetă ascultau atâţia profesori, membri ai organizaţiei simfonice din Capitală.

Istoria muzicei în România va consacra desigur una din cele mai frumoase pagini lui Dem. Dinicu, care a făcut o adevărată şcoală bucureştenilor. Wachman începuse concertele simfonice, cari au fost vizitate mai ales de către cei bogaţi. Dem. Dinicu, în calitate de dirijor al orchestrei simfonice a Ministerului de instrucţie, a adus masele la concerte, a făcut posibilă o audiţie din cele mai alese pentru pungile cele mai modeste. Mi-l aduc aminte pe maestru, pe scările Ateneului, sprinten şi vioiu, cu surâsul lui fin şi distins, înconjurat după un concert simfonic strălucit, de către doamnele din elita bucureşteană. Pline de efuziune, se îngrămădeau, să-l felicite pe maestru pentru înălţarea sufletească şi simţirea aleasă, ce ştia s'o insufle întotdeauna orchestrei conduse de dânsul.

Am făcut zilele trecute o vizită marelui nostru muzician, care locueşte în strada Speranţei.

El ese câteodată într'un cărucior cu care se preumblă puţin la soare:

— M'au decorat acum câteva luni" — îmi spuse el cu modestie— „nu ştiu cine şi-a adus aminte de mine... S'a anunţat şi la radio că a fost decorat „dirijorul Gh. Dinicu"... Dar eu mă numesc „Dimitrie", iar fratele meu, care a murit de mult se numia „Gheorghe"... Am primit şi decretul pe numele „Gheorghe". S'a făcut o greşeală".

— N'aţi cerut o rectificare, maestre?"

— Nu. Am lăsat aşa"...

In urmă am avut cu maestrul o convorbire interesantă despre mişcarea muzicală din România şi din străinătate, convorbire din care am învăţat foarte mult.

Sperăm că maestrul Dem. Dinicu, care nu e numai un mare muzician, ci şi un om de inimă, va aproba utilizarea ce o facem cu numele d-sale, spre a atrage simpatia cititorilor asupra mişcării „romilor" din România modernă.

DATE PRECISE CU PRIVIRE LA SOSIREA ŢIGANILOR IN ROMANIA

Este foarte ciudat, că ţiganii erau prin Europa de vre-un secol, când s'a observat prezenţa lor. Abea atunci au început cercetătorii să se ocupe de dânşii. Infiltrarea s'a făcut aproape pe nesimţite.

Data sosirei lor în România este deasemeni controversată.

Iată câteva amănunte interesante, pe care-a binevoit să ni le pue la dispoziţie d. Nicolae Popescu Duţă-Argeş, ziarist şi scriitor, care a studiat în deosebi această chestie.

ROBII MONĂSTIREŞTI

„Romii" — după ultimile cercetări şi dovezi, pe care le avem azi, ne spune d. N. Popescu Duţă — sunt cu mult mai vechi în ţările româneşti, decât se crede în genere. Este probabil că ei existau chiar de pe la începutul veacului al XIV-lea. Pe la începutul primei jumătăţi a veacului XIV-lea, ţara Românească îşi avea robii ei mânăstireşti; asta este sigur astăzi, fiindcă de ei ne vorbeşte un chrisov al Marelui Mircea dat din Argeş la 27 Iunie 1387. Prin acest chrisov Mircea întăreşte vechei mânăstiri Vodiţa, de peste Olt, ctitoria unchiului său Vladislav Voevod 1364—1347 vechile ei danii, spunând între altele: ...„şi Vodiţa cea mare, pe ambele cărţi, cu pădurea de nuci şi cu livezile dela sălişteа Bahnimo, şi moară la Bistriţa *şi 40 de familii de aţigani*... mai târziu la 1424 August 5 indiction 2, Dan II Voevod, nepotul lui Mircea, întăreşte şi el printr'un alt chrisov toate aceste danii, vorbind tot aşa de cele... *„40 sălaşe de Aţigani"*...

Constatarea aceasta revelatoare, a determinat pe marele nostru cărturar şi istoric Bogdan Petriceico Haşdeu, să facă următoarea preţioasă remarcă, publicată în *„Archiva istorică a României"*, volumul III pagina 193:

„Este de observat — zice Haşdeu — ca cele *40 de familii de ţigani*, menţionate în acest chrisov, nu sunt dăruite de către însuşi Mircea cel Mare, ci numai se confirmă ca o danie mai vechie, anterioară, a unuia dintre cei trei predecesori domneşti ai săi, şi anume: sau tată-său Radul Voevod 1374—1384, sau frate-său Dan I Voevod 1374—1386, sau în fine unchiul său Vladislav Voevod 1364-1374, cuscrul lui Ştefan Duşan, în cât în orice caz, pe baza acestui document, ţiganii în chestiune trebuiau să fie hărăziţi mânăstirei Vodiţa şi Tismana, cam tot în acelaş timp, când Ţarul sârbesc, hărăzia pe alţi ţigani mânăstirei Archanghelilor de la Prizren adică pela 1348, ceva mai curând sau cèva mai târziu".

PĂREREA LUI HAŞDEU

Haşdeu conchide apoi:

„Astfel, chrisovul lui Ştefan Duşan şi chrisovul lui Mircea cel Mare, demonstră ambele, într'un mod documentat, cum că pela jumătatea veacului al XIV-lea ţiganii locuiau de multă vreme toate provinciile statelor balcanice de vreme ce-i găsim totdeodată atât în România cât şi în Macedonia, ba încă cei dela Pizren nu numai că poartă în cea mai mare parte nişte nume sloveneşti, ci tot sloveneşti se arată a fi fost şi numele părinţilor lor: Vasil fiul lui Presviet".

„Principala deosebire este că chrisovul lui Mircea cel Mare le zice „Aţigani", pe când cel sârbesc îi numeşte *„Ţângari"*, două forme ale aceluiaş cuvânt, care-au servit apoi drept prototip pentru: *Zingaro* sau *Cingaro* italian, *Cénghene* turc, şi *Zincali* spaniol; iar pe de altă parte *Ţăiganā* rusesc, *Cygan* polon, *Cikan* bohem, *Zigonas* litvan etc.

Am reprodus în întregime comunicarea informatorului nostru şi care credem că va fi citită cu interes de cei, pe cari îi preocupă chestia „romilor".

VĂTAFII ŞI BULIBAŞA

Să mai notăm amănuntul că „vătaful" actual din Bucureşti e provizoriu, cel autentic fiind mort de curând şi urmând a se face o alegere.

Sunt numeroşi asemenea vătafi în România, cari au un rol important în organizaţia ţiganilor: judecă procesele, hotărăsc în chestii de căsătorii etc. Ţiganii au de multe ori interesul ca poliţia şi parchetul să nu se amestece în afacerile lor...

Peste vătafi este cel mai mare: *Bulibaşa!* Acesta este un fel de prinţ, de voevod, — dacă voiţi — care mai totdeauna e foarte bogat, primind daruri de la ţigani.

Ţiganii alcătuesc în orice ţară o organizaţie, de aşa fel încât de fapt e un stat în stat.

— Unde e Bulibaşa ţiganilor din România? — am întrebat pe d. G. Lăzurică, unul dintre leaderii lor de azi.

— E undeva prin Basarabia. Nu am putut da încă de dânsul. Nici părintele Calinic nu ştie precis unde e, ne-a răspuns d-sa.

Se pare că vechiul Bulibaşa din România stă în rezervă faţă de mişcarea de azi a „romilor" de la noi din ţară şi nu ar dori să primească în audienţă pe agitatorii moderni. Poate că-i este teamă să nu i se ştirbească autoritatea şi avantagiile materiale ce are.

O NOUA ALEGERE DE BULIBAŞA?

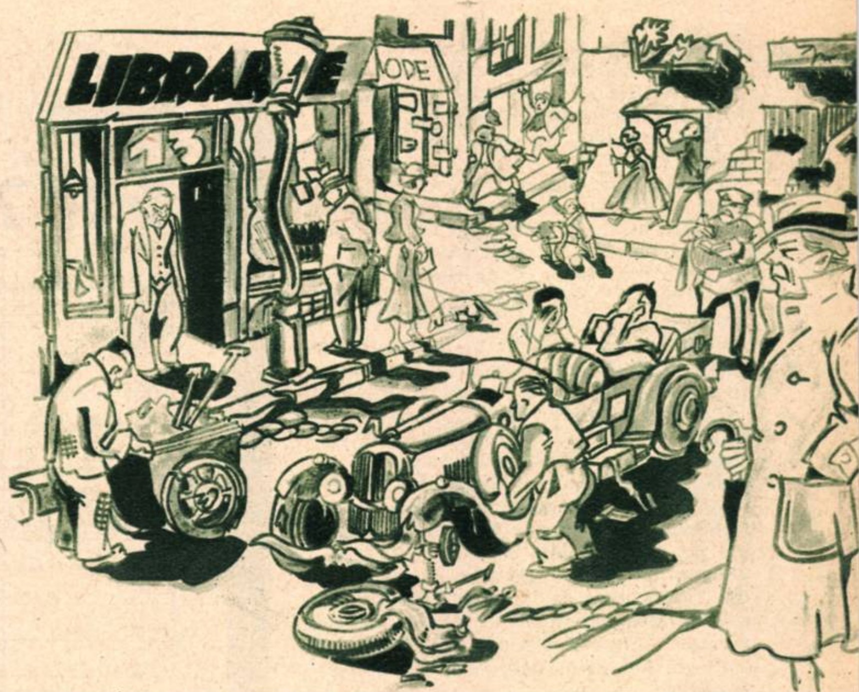
— Am ales ca preşedinte al nostru pe regele viorii, maestrul Grigoraş Dinicu!" ne spune un grup de ţigani. „Alegerea aceasta va fi aprobată de toţi romii din România"...

— Dar maestrul mi-a spus că nu primeşte această cinste... degeaba-l alegeţi..." am obiectat.

— Noi îl iubim... vrem să-i arătăm dragostea, supuşenia noastră... Poţi matale să mă împiedeci să-ţi spun că te iubesc, dacă aşa simt eu în inima mea?... Vrea, nu vrea, noi îl vom alege..."

ALEX. F. MIHAIL

LUMEA NE APARE DUPĂ CUM O PRIVIM

Fii vesel şi lumea râde! Fii posomorît şi lumea îţi apare tristă!

ASUPRA acestei teme, s'ar putea emite multe teorii filosofice, cu citate şi maxime din marii gânditori, cari s'au ocupat de fericire şi nefericire, credem însă că e mai bine să tratăm acest subiect în mod mai familiar, numai între noi şi la sârşit să tragem morala, care să ne determine pentru sau contra.

Deci fiindcă vorbim despre subiectul articolului...

Cu fericirea şi nefericirea se întâmplă un lucru foarte comic. Fericirea — vorbind la figurat — este o stare foarte subiectivă, pentrucă după cum spune şi proverbul: „unul o vede cioară celălalt privighetoare". Orice întâmplare poate fi privită deosebit şi diferit de fiecare.

Nenea Mache, bunăoară, e foarte fericit când simte cum i se scurge pe gâtlej în jos un păhărel de Cotnar vechi, în vreme ce Lilian Harvey sau Charlie Chaplin cari apar domnului Popescu (respectiv domnişoarei Ionescu), foarte fericiţi, de fapt — dar stai! — să nu luăm iluzia stelelor care trebuie să fie invidiate...

Mai bine să rămânem la Popeştii şi Ioneştii noştri şi la nenea Mache şi păhăruţul lui.

Deci ce înseamnă de fapt şi în definitiv fericire?

Bunăoară, se spune despre domnul cutare: „da, da, iată un om norocos! are întotdeauna noroc!". — „Foarte frumos — dar oare pentru asta domnul cutare o fi şi fericit?!"

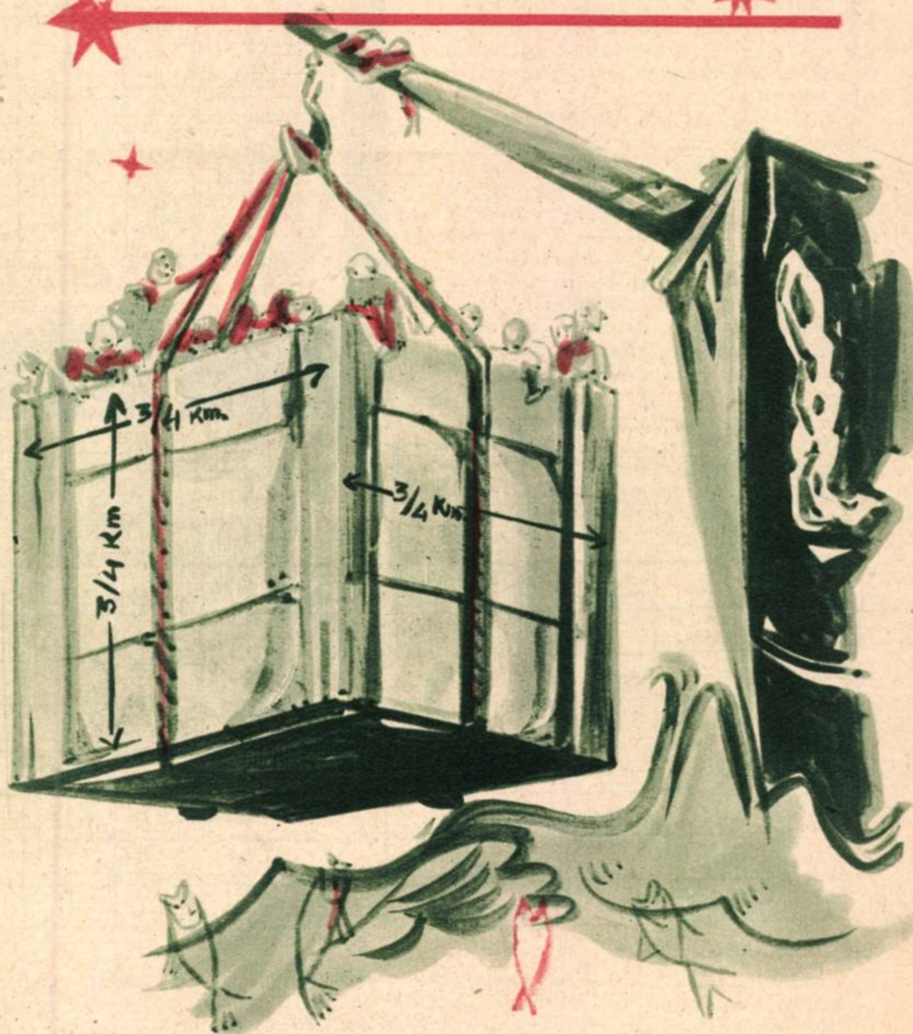
Aha! vedeţi, e ceva aici!?

Norocul şi fericirea sunt două chestii deosebite!

Numai acela e bogat în fericire, care poate s'o perceapă, — cu alte cuvinte care este fericit.

Să lăsăm deci de-o parte „norocul în sine", — eu cred că norocul este un component al soartei, pe care nu-l putem concepe, — şi să discutăm mai bine despre „starea de fericire".

„Starea de fericire" poate să fie produsă şi să se întemeeze pe un nimic, sau pe ceva foarte neînsemnat. Bunăoară un muc de ţigară — da, da căci nu-mi amintesc să fi fost vreodată atât de fericit ca atunci când — fiind o haimana fără nici un rost în viaţă — am găsit noaptea, la douăsprezece jumătate, în piaţa universităţii, un muc de

ţigară, mare, de abia începută, pe care vreun ciocoi boeros îl va fi aruncat din cine ştie ce motiv — şi care a fost atât de minunat la gust.

Râde cineva de asta? Se îndoieşte cineva?

Desigur că nimeni dintre acei cari sunt deprinşi să se mulţumească cu bucurii mici, şi cari înţeleg adâncimea „filosofiei lui Diogene"'

Ce-ar mai fi de spus despre starea de fericire? Cu întâmplarea pe care am povestit-o, totul s'a lămurit: a fi fericit înseamnă arta de-a scoate cea mai mare bucurie posibilă, dintr'un lucru cât de mic, — oricât şi oriunde.

Şi asta o poate face fiecare dintre noi, — *oricine*. Trebue doar să te pricepi sau să te deprinzi astfel.

Da, şi veselia şi starea de fericire se pot deprinde. E de trebuinţă numai o totală autosugestie şi atunci merge ca pe strune, dela sine.

Cum îl chiamă pe acel domn...?...a, da, Coué, care îşi sfătueşte totdeauna pacienţii ca zi de zi să repete aceeaş poveste: „îmi merge din zi în zi mai bine şi mai bine. „*Quod erat demonstrandum*".

Pieptul înainte şi înfăţişarea surâzătoare. Aşa! Zâmbiţi vă rog, mai tare: cu gura dela o ureche la alta! — şi atunci toate problemele vieţii vă vor părea mai uşoare, orice dificultate — nu va deveni facilă — dar o veţi putea înfrunta. Şi odată ce-o ştiţi înfrunta e pe jumătate învinsă!

Acesta e hopul — adică nu, nu hopul ci punctul axial, din care— după Arhimede — se poate ridica lumea întreagă.

Să admitem că aceasta nu o puteţi face de azi pe mâine, atunci — am spus mai sus —: să încercăm să ne deprindem!

Şi ne putem deprinde!

Cum?

Inainte de toate, controlează-te! Şi, controlează-ţi capriciile!

In pagina următoare găsiţi o tabelă pe care să puteţi însemna timp de patru săptămâni, zi de zi, şi de trei ori pe zi, dispoziţia diferită pe care o aveţi, — cum aţi nota febra sau variaţiunile economice. (Găsiţi şi un exemplu de notare).

Nu-i nimic de râs din asta! (Adică sigur că-i de râs! Dar râsul bucuriei, nu al ironiei, pentrucă e vorba să acordaţi încredere „filosofiei mele!")

Şi dumneata, doamnă Popescu, ai face bine ca împreună cu d. Popescu, să vă însemnaţi curba capriciilor: atunci aţi şti sigur dece din când în când căsnicia cam „scârţâe".

Iar cine îşi controlează astfel un răstimp capriciile, dispoziţia şi simţimintele, în mod sincer, acela va ajunge să vadă dacă merită într'adevăr ca uneori curba să se coboare adânc, adânc, adânc, cum s'a întâmplat.

	Duminică			Luni			Marţi			Miercuri			Joi			Vineri			Sâmbătă		
perfect fericit																					
bucuros																					
mulţumit																					
indiferent																					
nervos																					
pornit pe ceartă																					
desnădăjduit																					
	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.

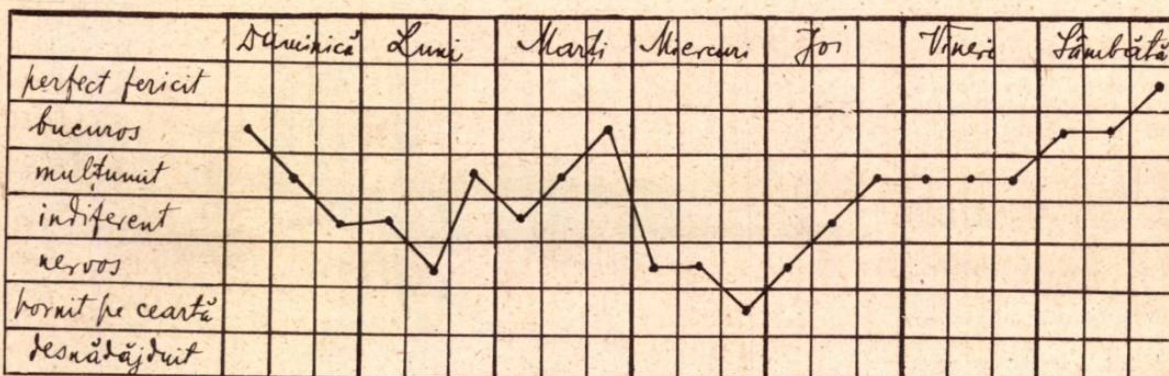
	Duminică			Luni			Marţi			Miercuri			Joi			Vineri			Sâmbătă		
perfect fericit																					
bucuros																					
mulţumit																					
indiferent																					
nervos																					
pornit pe ceartă																					
desnădăjduit																					
	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.

	Duminică			Luni			Marţi			Miercuri			Joi			Vineri			Sâmbătă		
perfect fericit																					
bucuros																					
mulţumit																					
indiferent																					
nervos																					
pornit pe ceartă																					
desnădăjduit																					
	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.

	Duminică			Luni			Marţi			Miercuri			Joi			Vineri			Sâmbătă		
perfect fericit																					
bucuros																					
mulţumit																					
indiferent																					
nervos																					
pornit pe ceartă																					
desnădăjduit																					
	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.	Dim.	D.A.	S.

Oare concluzia oricărei critici înţelepte nu este aceea că: peste cincizeci de ani şi aşa totul se uită...?!"

Deaceea să începem cu vioiciune! Fiecare să fim propriul nostru barometru al dispoziţiei! Şi să nu uităm niciodată: zâmbeşte fericirii şi atunci fericirea îţi va zâmbi!

Aveţi aci un exemplu de cum trebue trasată curba dispoziţiei. Şi acum pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios, controlaţi-vă în fiecare zi capriciile. Veţi ajunge curând să constataţi cât sunteţi de influenţabili. Nu uitaţi niciodată că scopul acestui exerciţiu este ca, încetul cu încetul, să ajungeţi ca această curbă să fie cât mai puţin variată, şi cât mai sus.